Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De imitatione Christi - Cod. Ettenheim-Münster 383

Thomas <von Kempen>

[S.l.], [18. Jahrh.]

[Text]

urn:nbn:de:bsz:31-133348

Visual Library

δια

βιβ: β. κεφ. θ. στιχ: ε. α χπν: ιβ Μαρ: 5.

τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. τέλος δὲ τοῦ
τῆς δεήσεως αὐτοῦ καρποὺς κομίζεται,
καὶ ὅτι εἰσηκούσθη, μαρτυρεῖ λέγων. ἤκουσε
κύριος, καὶ ἠλέησέ με. κύριος ἐγενήθη
βοηθός μου. ἀλλ' ἐν τίνι; ἔστρεψας τὸν
κοπετόν μου, εἰς χαρὰν ἐμοί, καὶ περιέζω-
σάς με εὐφροσύνην. εἰ οὕτως εἶχον οἱ
τῇ ἁγιότητι διαφέροντες, ἡμᾶς τοὺς
ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὺς ὄντας οὐ δεῖ ἀπελπί-
ζειν, εἰ ἐνίοτε ζεστοί, ἐνίοτε δὲ ψυχροί
ἐσμεν. ὅτι τὸ πνεῦμα ἔρχεται, καὶ ὑπά-
γει κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ. ὅθεν ὁ
ἅγιος Ἰὼβ λέγει. ἐπισκέπτῃ αὐτὸν πρω-
ΐας, καὶ ἀφνιδίως ἐκδοκιμάζεις αὐτόν.

ιγ. ζ.

5. Ἐν τίνι οὖν ἐλπίζειν δύναμαι, ἢ τίνι πε-
ποιθέναι, εἰ μὴ τῷ μεγάλῳ ἐλέει τοῦ θεοῦ,
καὶ μόνῃ τῇ ἐλπίδι τῆς χάριτος οὐρανίου;
εἴτε γὰρ παραγίνονται ἄνθρωποι ἀγα-
θοί, εἴτε ἀδελφοὶ εὐλαβεῖς, ἢ φίλοι
πιστοί, εἴτε ἅγια βιβλία, ἢ συγγράμμα-
τα καλά, εἰ ἡδέα ἄσματα καὶ ὕμνοι. ἅπαντα
ταῦτα ἐμὲ τῆς χάριτος ἀπολειφθέντα καὶ ἐν
πενίᾳ καταλειφθέντα ὀλίγον ὠφελεῖ, καὶ ὀλί-
γον εὐαρεστεῖ. τότε βέλτιον θεραπεία
οὐχ ὑπάρχει τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀπαρνήσε-
ως ἐμοῦ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ θελήματι.

βιβ. β. κεφ. θ. στιχ. ζ. αχπγ. ιγ Μην. ζ.

ζ. Οὔποτε εὗρον τινα οὕτω περὶ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὴν εὐλάβειαν σπουδάζοντα ᾧτινι ἡ χάρις ἐνίοτε οὐκ ἀφῃρέθη, ἢ οὐ μείωσιν τῆς ζέσεως οὐκ ᾔσθετο. οὐδεὶς ἅγιος οὕτως ὑψηλὸς ἐξέστη, ἢ διεφωτίσθη ὃς πρότερον, ἢ ἔπειτα, οὐκ ἐπειράσθη. οὐ γὰρ τῆς τοῦ θεοῦ θεωρίας ὑψηλῆς ἄξιός ἐστιν, ὃς θλίψει τινὶ ὑπὲρ θεοῦ οὐκ ἠσκήθη. καὶ γὰρ ὁ προελθὼν πειρασμὸς τῆς ἑπομένης παρακλήσεως σημεῖόν ἐστιν, ἐπὶ τοῖς δοκιμασθεῖσιν διὰ τῶν πειρασμῶν ἡ τῆς ἐπουρανίου παρακλήσεως ὑπόσχεσις γίνεται. τῷ νικῶντι, φησί, δώσω φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

η. ἰδ. α.

Η δὲ θεία παραμυθία δίδοται, τοῦ εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἰσχυρότερον εἰς τὸ ὑπομένειν τἀναντία. καὶ ὁ πειρασμὸς ἕπεται, τοῦ μὴ τῷ ἀγαθῷ ὑπεραίρεσθαι. οὐ καθεύδει ὁ διάβολος καὶ οὔπω ἡ σὰρξ ἀπέθανε. διόπερ μὴ λῆγε παρασκευαζόμενός σε πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὅτι ἐκ δεξιῶν καὶ εὐωνύμων πολέμιοί εἰσιν οἱ οὐδεπώποτε ἀναπαυόμενοι.

Κεφ. ι΄. ος

Περὶ τῆς εὐχαριστίας ὑπὲρ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

α. Διὰ τί τὴν ἡσυχίαν ζητεῖς εἰς τὸ πόνον γεγεννημένος; παρασκεύασον δὲ πρὸς τὴν ὑπομονὴν μᾶλλον, ἢ πρὸς τὰς παρακλήσεις, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὸ βαστάζειν τὸν σταυρόν, ἢ ἐπὶ τὴν εὐφροσύνην. τίς γὰρ τῶν τοῦ κόσμου οὐκ ἂν ἀσμένως παραμυθίαν, καὶ χαρὰν πνευματικὴν ἔλαβεν, εἰ πάντοτε ἔχειν ἐδύνατο; αἱ γὰρ πνευματικαὶ παραμυθίαι πασῶν τρυφῶν τοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἡδονῶν τῆς σαρκὸς ὑπερέχουσι. πᾶσαι γὰρ τρυφαὶ κοσμικαί, ἢ μάταιαι, ἢ αἰσχραί εἰσιν. αἱ δὲ πνευματικαὶ τρυφαί, μόναι ἡδεῖαι καὶ καλαὶ οὖσαι ἐκ τῶν ἀρετῶν γεγόνασι, καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ ταῖς καθαραῖς ψυχαῖς ἐγχέονται. Ἀλλὰ μὴν τάσδε τῶν θείων παρακλήσεων οὐδεὶς ἀεὶ κατὰ τὴν γνώμην ἀπολαύειν οἷός τε γίνεται, τότε ὁ τοῦ πειρασμοῦ χρόνος οὐ διὰ πολλοῦ λήγει.

β. Ἡ δὲ ψευδὴς ἐλευθερία τῆς ψυχῆς καὶ μεγάλη πεποίθησις ἡ περὶ αὐτοῦ, τῇ ἐπισκέψει τῇ ἄνωθεν πολὺ ἐναντιοῦται. ὁ μὲν Θεὸς εὖ ποιεῖ τὴν τῆς παραμυθίας χάριν διδούς. ὁ δ᾽ ἄνθρωπος κακῶς πράττει, ὁ οὐκ

βιβ. β. κεφ. ι. στιχ. β. ἀχπγ: ιδ Πλην. α·
ὅλον τῷ θεῷ σὺν εὐχαριστίᾳ ἀποδιδούς·
καὶ διὰ τοῦτο τὰ τῆς χάριτος δῶρα ἐν ἡμῖν
οὐ δύναται ῥέειν, ὅτι πρὸς τὸν δοτῆρα
ἀχαριστοῦμεν, οὐδὲ ὅλον εἰς τὴν πηγαί-
αν ἀρχὴν ἀναχέομεν. ἡ γὰρ χάρις ἀεὶ
ὀφείλεται τῷ τὴν χάριν ἀξίως ἀποδι-
δόντι, καὶ ἀφαιρεθήσεται τοῦ ἐπηρμένου,
ὅ, τι τῷ ταπεινῷ δίδοσθαι εἴωθεν.

ιε. β.

γ. Οὐκ ἐθέλω τὴν παράκλησιν, τὴν σύνν-
ξιν μου ἀφαιροῦσαν. οὐδ᾽ ἐπιθυμῶ τῆς
θεωρίας τῆς εἰς ἔπαρσιν με ἐξαγούσης.
οὐ γὰρ πᾶν ὑψηλὸν ἅγιον. οὐδὲ πᾶν ἡδὺ κα-
λόν. οὐδὲ πᾶσα ἐπιθυμία καθαρά.
οὐδὲ πᾶν ἀγαπητὸν, τῷ θεῷ εὐαρεστόν.
ἀσμένως ἀποδέχομαι τὴν χάριν ἐξ
ἧς ἂν ταπεινότερος καὶ εὐλαβέστερος ἀεὶ
εὑρεθῶ, καὶ εἰς τὸ καταλιπεῖν με ἑτοι-
μότερος γένωμαι. ὁ τῷ τῆς χάριτος
δώρῳ διδαχθεὶς, καὶ τῇ μάστιγι τῆς ἀφαι-
ρέσεως αὐτῆς παιδευθεὶς οὐ τολμήσει
ἑαυτῷ ἀγαθόν τι ἀνατιθέναι, ἀλλὰ
μᾶλλον ἑαυτὸν πτωχὸν καὶ γυμνὸν ὁμο-
λογήσει. τῷ θεῷ δὸς τὰ τοῦ θεοῦ, σοὶ
δὲ τὸ σοῦ ἀνάθες, τοῦτ᾽ ἔστι, τῷ θεῷ

τὴν χάριν ἀντὶ τῆς χάριτος ἀπό-
δος, δεῖ δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀξίαν
ποιεῖν ὑπὲρ τῆς αἰτίας ὀφείλεσθαι γνῶθι.

δ. Καταχλίθητι ἀεὶ εἰς τὸ κατώτατον, καὶ
τὸ ἀνώτατον δοθήσεται, ὅτι τὸ ἀνώ-
τατον ἄνευ τοῦ κατωτάτου οὐχ ὑφίσταται.
οἱ ἅγιοι οἱ παρὰ τῷ θεῷ μέγιστοι, ἐνώπιον
αὐτῶν ἐλάχιστοί εἰσι, καὶ ὅσῳ ἐνδοξότεροι
τοσούτῳ καθ' ἑαυτοὺς ταπεινότεροι γίνονται.
τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δόξης οὐρανίου πλήρεις ὄν-
τες, οὐ κενοδοξοῦσιν. οἱ ἐν τῷ θεῷ βεβαι-
ωθέντες καὶ θεμελιωθέντες μηδαμῶς ἐπ-
αρθῆναι δύνανται. καὶ οἱ πᾶν ὅ,τι ἔλαβον τῷ
θεῷ ἀνατιθέντες, δόξαν παρ' ἀλλήλων οὐ
ζητοῦσιν. ἀλλὰ τὴν δόξαν τὴν παρὰ μόνου
θεοῦ, ἐπιποθοῦντες, καὶ τὸν θεὸν ἐν ἑαυτοῖς
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐπαινεῖν ὑπὲρ πάν-
τα ἐφίενται, καὶ πάντοτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ τεί-
νουσι.

ε. Γίνου τοίνυν εὐχάριστος ἀντὶ τοῦ ἐλαχίστου
καὶ τῶν μειζόνων ἀξιωθήσῃ. περὶ πλείστου
καὶ τοὐλάχιστον ποιοῦ, καὶ τὸ εὐκαταφρονητότερον,
ἴδιον δῶρον νόμιζε. ἐὰν τὸ τοῦ δοτῆρος
ἀξίωμα σκοπεῖται, μηδὲν δώρημα μικρὸν,
ἢ ἄγαν εὐτελὲς δοκήσει. οὐ γὰρ μικρόν
ἐστι τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ δοθέν. εἰ καὶ τὰς ποινὰς,
καὶ τὰς μάστιγας δίδωσιν, εὐπρόσδεκτον δεῖ

βιβ. β. κεφ. ι. στιγμὴ ε. ἀρχ. πγ. ιε Μην. β.
ἡγέαθη. ἐπειδὴ ἀεὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν
ποιεῖ, ὅ,τι ἡμῖν συμβαίνειν ἐᾷ. ὁ τὴν τοῦ
θεοῦ χάριν διαφυλάττειν ἐπιθυμῶν, ἀν-
τὶ τῆς δοθείσης χάριτος εὐχάριστος, καὶ τῆς ἀφαι-
ρεθείσης ὑπομονητικὸς γινέσθω, δεηθήτω
αὐτὴν ἀναστρέφειν. εὐλαβὴς καὶ ταπεινὸς
ἔστω μὴ ἀπολέσῃ.

ις. γ. κεφ. ια.

Περὶ τῆς ὀλιγότητος τῶν φιλο-
σταύρων τοῦ Ἰησοῦ.

α. Ἔχει νῦν ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς φιλητὰς τῆς
βασιλείας αὐτοῦ τῆς ἐν οὐρανοῖς, ἀλλ' ὀλί-
γους τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ βαστάκτας. πολλοὺς
μὲν ἔχει ἐπιθυμητὰς τῆς παρακλήσεως,
ὀλίγους δὲ τῆς θλίψεως. πλείους εὑρίσκει
ἑταίρους τῆς τραπέζης, ἀλλ' ὀλίγους τῆς ἀποχῆς.
πάντες μετ' αὐτοῦ χαίρειν ἐθέλουσι, ὀλί-
γοι δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ μετ' αὐτοῦ ὑπομένειν
τι βούλονται. πολλοὶ ἀκολουθοῦσι τῷ Ἰησοῦ
ἕως τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου. ὀλίγοι δὲ μέχ-
ρι τοῦ πιεῖν τὸ ποτήριον τοῦ πάθους. πολλοὶ
τὰ θαύματα αὐτοῦ σέβονται, ὀλίγοι τὴν
ἀθυμίαν τοῦ σταυροῦ διώκουσι. πολλοὶ
τὸν Ἰησοῦν ἀγαπῶσιν ἐφ' ὅσον τὰ ἀτυχή-
ματα οὐ συμβαίνει. πολλοὶ αὐτὸν ἐπαι-
νοῦσιν ἕως παρ' αὐτοῦ τὰς παρακλήσεις
τινὰς ἔχουσιν. ἐὰν δὲ ὁ Ἰησοῦς κρυβῇ καὶ

μικρὸν αὐτῷ καταλίπῃ, ἢ εἰς τὴν μεμψιμοιρίαν, ἢ εἰς τὴν ἀθυμίαν τὴν ἄγαν ἐμπίπτουσιν.

β. Οἱ δὲ Ἰησοῦν διὰ τὸν μὲν Ἰησοῦν, οὐδὲ διὰ τὴν ἰδίαν τινὰ παράκλησιν ~~ἀλλ~~ ἀγαπῶσιν, αὐτὸν ἐν πάσῃ θλίψει καὶ μικροψυχίᾳ ὥσπερ ἐν μεγίστῃ παραμυθίᾳ εὐλογοῦσι. καὶ εἰ αὐτοῖς μηδέποτε παράκλησιν διδόναι ἤθελεν, ὅμως αὐτὸν ἀεὶ ἐπαινεῖν καὶ ἀεὶ εὐχαριστεῖν ἂν ἐβούλοντο.

γ. Ὦ πόσον ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀγάπη καθαρὰ ἰσχύει, μηδεμιᾷ ἰδίᾳ ὠφελείᾳ ἢ φιλαυτίᾳ μεταμιγνῦσα; οὐχὶ πάντας μισθωτοὺς δεῖ ὀνομάζειν, οἵτινες ἀεὶ τὰς παρακλήσεις ζητοῦσιν; οὐχὶ δηλόν ἐστιν ὅτι φίλαυτοι μᾶλλον, ἢ φιλόχριστοί εἰσιν, οἵτινες πάντοτε τὴν ~~ὠφέλειαν~~ ὠφέλειαν καὶ τὰ κέρδη αὐτῶν σκέπτονται; ποῦ τοιοῦτος εὑρεθήσεται, ὃς ἂν τῷ Χριστῷ ἀμισθὶ δουλεύειν βουληθῇ;

ιβ. δ.

δ. Σπανίως οὕτω πνευματικός τις εὑρίσκεται ὃ πάντων ἐγυμνώθη. τὸν γὰρ ἀληθῶς τῷ πνεύματι πτωχὸν, καὶ πασῶν κτίσεων γυμνὸν τίς εὑρήσει; πόρρωθεν καὶ ἀπ' ἐσχάτων ὅρων τὸ τίμημα αὐτοῦ. ἐὰν δῷ ἀνὴρ

βιβ. β. κεφ. ια, στιχ. μὴ δ. κ. χ. πν. ιζ. μηδ.
πάντα τὸν βίον αὐτοῦ, μηδὲν ἔτι ἐστί. κἂν μεγάλην μετάνοιαν ὑπομείνῃ, μικρὸν ἔτι ἐστί. κἂν πᾶσαν γνῶσιν ἀσκῇ, ἔτι μακρὰν ἀπέχει. κἂν ἔχῃ μεγάλην δύναμιν καὶ εὐλάβειαν, τὴν λίαν ζέσιν, ἔτι πολλοῦ ἀπορεῖ, ἑνὸς δήπου αὐτῷ ἀναγκαιοτάτου. τί τοῦτο; τὸ πάντα καταλιπόντα καὶ ἑαυτὸν καταλιπεῖν, παντελῶς αὐτοῦ ἐξελθεῖν, μηδὲν τῆς φιλαυτίας διατηρῆσαι, καὶ τὰ πάντα ποιήσαντα, ἅπερ ἔγνω ποιητέα, μηδὲν αὐτὸν ποιῆσαι, νομίσαι.

ε. Οὐ περὶ πολλοῦ ποιήσαιτο, ὅτι ἄν τις περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι δύναιτο· ἀληθῶς δὲ ὁμολογῆσαι, ἑαυτὸν δοῦλον ἀχρεῖον εἶναι, καθὼς ἡ ἀλήθεια λέγει· ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν. τότ' ὄντως πτωχὸς καὶ τῷ πνεύματι γυμνὸς εἶναι, καὶ σὺν τῷ προφήτῃ εἰπεῖν δυνήσεται· ὅτι μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς ἐλευθερώτερος ὑπάρχει, τοῦ ἑαυτὸν καὶ πάντα καταλιπεῖν, καὶ εἰς τὸ κατώτατον ἐπισταμένου.

Κεφ. ιβ.

Περὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τοῦ ἁγίου σταυροῦ.

α. Οὗτος ὁ λόγος πολλοῖς σκληρὸς εἶναι [δη]
ἀπαρνῆσαι σεαυτόν, καὶ ἆρον τὸν σταυρόν
σου, καὶ ἀκολούθει τῷ Ἰησοῦ. πολλῷ δὲ σκλη-
ρότερον ἔσται ἐκείνου τοῦ ἐσχάτου λόγου ἀκοῦ-
σαι· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι
εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. οἱ γὰρ νῦν ἀσμέ-
νως ἀκούοντες, καὶ τῷ λόγῳ τοῦ σταυροῦ ἀκο-
λουθοῦντες, ἀπ' ἀκοῆς τῆς αἰωνίου κατάρας
οὐ φοβηθήσονται. τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ
σταυροῦ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅταν ὁ κύριος
εἰς τὸ κρίνειν ἔλθῃ. τότε πάντες οἱ δοῦλοι
τοῦ σταυροῦ, οἱ τῷ Χριστῷ ἐν τῇ ζωῇ συμ-
μορφωθέντες τῷ Χριστῷ κρίνοντι σὺν
μεγάλῃ πεποιθήσει προσελεύσονται.

β. Τί οὖν φοβῇ τὸν σταυρὸν τὸν εἰς τὴν βασιλεί-
αν ἄγοντα; ἐν τῷ σταυρῷ ἡ σωτηρία, ἐν
τῷ σταυρῷ ἡ ζωή, ἐν τῷ σταυρῷ τὸ σκέπ-
ασμα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἐν τῷ σταυρῷ ἡ
ἔγχυσις τῆς ἄνω γλυκύτητος, ἐν τῷ σταυρῷ
ἡ ῥώμη τῆς ψυχῆς, ἐν τῷ σταυρῷ ἡ χαρὰ
τοῦ πνεύματος, ἐν τῷ σταυρῷ τὸ κεφά-
λαιον τῆς ἀρετῆς, ἐν τῷ σταυρῷ ἡ τελειό-
της τῆς ἁγιωσύνης. οὐκ ἔστι σωτηρία τῆς ψυ-
χῆς, οὐδ' ἐλπὶς τῆς ζωῆς αἰωνίου, εἰ μὴ ἐν τῷ
σταυρῷ. ἆρον οὖν τὸν σταυρόν σου, καὶ ἀκο-
λούθει τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἐλεύσῃ εἰς τὴν ζωήν.

βιβ. β. κεφ. ιβ. στιχεῖ β. α. χ. πεγ. ζ. Μαρ. δ.
αἰώνιον. προήγαγεν αὐτὸς βαστάσας
αὐτῷ τὸν σταυρὸν, ἵνα καὶ σὺ βαστάσῃς
τὸν σταυρόν σου, καὶ ἐπιθυμήσῃς θανεῖν
ἐν τῷ σταυρῷ. εἰ γὰρ αὐτῷ συνθανῇ, καὶ
ἅμα συζήσεις αὐτῷ· καὶ εἰ ἔσῃ κοινωνὸς
τῆς ποινῆς, ἔσῃ καὶ τῆς δόξης.

γ. Ἰδοὺ ἐν τῷ σταυρῷ τὸ πᾶν ἐτέθη, καὶ ἐν
τῷ θανεῖν τὸ πᾶν κεῖται· καὶ εἰς τὴν ζωὴν,
καὶ τὴν ἀληθινὴν εἰρήνην τῆς ἔσω οὐκ ἔστιν
ἄλλη ὁδὸς, πλὴν τοῦ ἁγίου σταυροῦ, καὶ τῆς
νεκρώσεως τῆς καθ' ἡμέραν. περιπάτει,
ὅπου ἂν θέλεις, ζήτει ὅτι ἂν βούλῃ, καὶ ὑψη-
λοτέραν ὁδὸν οὐχ εὑρήσεις ἄνω, οὐδ'
ἀσφαλεστέραν κάτω, εἰ μὴ τὴν ὁδὸν τοῦ
ἁγίου σταυροῦ. διάθες καὶ διάταξον κατὰ
τὴν βούλησιν καὶ τὴν δόκησιν σου, καὶ οὐχ εὑ-
ρήσεις εἰ μὴ τὸ χρῆν ἀεὶ παθεῖν τι, ἢ
ἑκόντι ἢ ἄκοντι, καὶ οὕτω πάντοτε σταυ-
ρὸν εὑρήσεις. ἢ γὰρ τὸ σῶμα ἀλγήσεις,
ἢ ἐν τῇ ψυχῇ τὴν τοῦ πνεύματος
θλῖψιν ὑπομενεῖς.

ιη. ε.

δ. Ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταλειφθήσῃ, ἐνί-
οτε ὑπὸ τοῦ πλησίον ἀσκηθήσῃ, καὶ τὸ πλέον,
πολλάκις σεαυτῷ φορτικὸς ἔσῃ, οὐδενὶ δὲ

φαρμάκῳ ἢ παρακλήσει ἀπαλλαγῆναι,
ἢ θεραπευθῆναι δυνήσῃ· ἀλλὰ ὑπέχεις
ἕως ὁ θεὸς ἂν βούληται, δεῖ δὲ ἀνέχεσθαι.
ὁ γὰρ θεὸς ἐθέλει, ἵνα τὴν θλῖψιν ἄνευ
τῆς παραμυθίας παθεῖν μάθῃς, παντάπασι
τῷ αὐτῷ ὑποταγῇς καὶ ταπεινότερος ἐκ τῆς
θλίψεως γένῃ. οὐδεὶς οὕτως ἐκ τῆς καρ-
δίας, τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ αἰσθάνεται ὡς ἐκ-
εῖνος ᾧτινι παθεῖν συμβῇ. ὁ τοίνυν σταυ-
ρὸς πάντοτε ἕτοιμός ἐστι, καὶ πανταχοῦ σε
προσδοκᾷ. οὐχ οἷος τε εἶ ἐκφυγεῖν ὅποι
ἂν δράμῃς, ὅτι ὅποι ἂν πορευθῇς σεαυτὸν
σὺν σεαυτῷ βαστάζεις καὶ ἀεὶ σεαυτὸν εὑ-
ρήσεις. ἐπιστράφηθι ἄνω, ἐπιστράφηθι
κάτω, ἐπιστράφηθι ἔξω ἐπιστράφηθι ἔσω,
καὶ ἐν πᾶσι τούτοις τὸν σταυρὸν εὑρήσεις,
καὶ πανταχοῦ ὑπομονῆς ἔχεις χρείαν, εἰ
θέλεις εἴσω εἰρηνεῦσαι. καὶ τοῦ στεφάνου
τοῦ αἰωνίου τυχεῖν.

ε. Εἰ ἀσμένως τὸν σταυρὸν βαστάζεις, βα-
στάσει σε, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐπιπόθητον ἄξει
σε, ὅπου δηλονότι τὸ τέλος τοῦ παθεῖν ἔσται,
κἂν ἐνθάδε ἐνταῦθα οὐ γένηται. εἰ ἄκοντι
βαστάζεις, φορτίον σοι αὐτὸν κατεσκεύασας,
καὶ σεαυτὸν μᾶλλον βαρύνεις, ὑπομένειν
δέ σοι ἐπάναγκες. εἰ ἀπορρίπτεις ἕνα σταυ-
ρόν, ἀληθῶς ἄλλον, καὶ ἴσως βαρύτερον εὑρήσεις.

ε. Σὺ νομίζεις ἐξεύρειν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐκκλῖναι ἐδυνήθη; τίς τῶν ἁγίων ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς σταυροῦ καὶ θλίψεως ἐγένετο; οὐ γὰρ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ κύριος ἡμῶν οὐδεμίαν ὥραν τῆς ἀλγηδόνος τοῦ πάθους διέμεινεν, ἕως ἔζη. οὐχί (φησί) ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ~~οὕτως~~ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; πῶς δὲ σὺ ἄλλην ὁδὸν ζητεῖς, ἢ τήνδε τὴν δημοσίαν, ἥπερ ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ ἁγίου σταυροῦ;

ζ. Ὅλος ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ σταυρὸς καὶ μαρτύριον γέγονε· καὶ σὺ ἀνάπαυσιν καὶ χαρὰν ζητεῖς; πλανᾷ, πλανᾷ ἄλλο ζητῶν ἢ τὸ παθεῖν τὰς θλίψεις, ὅτι πᾶς ὁ βίος οὗτος ὁ θανάσιμος γέμει ταλαιπωριῶν, καὶ τοῖς σταυροῖς περιεσημειώθη. καὶ ὅσῳ τις ὑψηλότερον τῷ πνεύματι προκόπτει, τοσούτῳ δεινοτέρους σταυροὺς πολλάκις εὑρίσκει, ὅτι ἡ τοῦ ἐξορισμοῦ αὐτοῦ ποινὴ ἐκ τῆς ἀγάπης αὐξάνεται.

η. Ἀλλ' ὅμως οὗτος ιθ. ε. τόνδε τὸν τρόπον πολλαπλασίως κακοπαθῶν, τῆς τοῦ παραμυθίας κουφισμοῦ οὐκ ἀπορεῖ, ὅτι μέγιστον

καρπὸν ἐκ τοῦ τὸν ~~τὸν~~ σταυρὸν αὐτοῦ
ὑπομένειν αὔξεσθαι ἀνιστάνεται. ἐκούσιος
γὰρ ἑαυτὸν τῷ σταυρῷ ὑποτάττοντι ἅ-
παν τὸ τῆς θλίψεως φορτίον, εἰς τὴν τῆς
θείας παρακλήσεως πεποίθησιν μετα-
βάλλεται. καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἡ σὰρξ τῇ
κακώσει κατατρίβεται, τοσούτῳ πλέον
τὸ πνεῦμα τῇ ἔσω χάριτι κραταιοῦται.
καὶ δή ποτε οὕτως ἐνισχύει ἐκ τοῦ ἐπιθυ-
μεῖν τῆς θλίψεως καὶ τῆς συμφορᾶς
διὰ τὴν ἀγάπην τῆς συμμορφώσεως
τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ ἀναλγή-
τως καὶ ἀπαθῶς βιῶσαι βούληται, ὅτι
πιστεύει τοσούτῳ χαριέστερον τῷ θεῷ
γίνεσθαι, ὅσῳπερ ἂν πλείω καὶ δεινότε-
ρα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀνέχεσθαι δυνηθείη.
τοῦτο οὐκ ἔστιν ἡ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου,
ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, ἡ τοσοῦτο δυνα-
μένη καὶ κατεργαζομένη ἐν τῇ σαρκὶ
ἀσθενεῖ· ὅπως, ὅ,τι φυσικῶς ἀεὶ μυσάτ-
τεται καὶ φεύγει, τόδε τῇ ζέσει τοῦ
πνεύματος ἐπιχειρήσῃ καὶ φιλήσῃ.

θ. Οὐ πέφυκεν ὁ ἄνθρωπος τὸν σταυρὸν
βαστάζειν, τὸν σταυρὸν φιλεῖν, τὸ σῶμα
ὑποπιάζειν, καὶ δουλαγωγεῖν, τὰς τιμὰς φεύ-
γειν, τὰς ὕβρεις ἀσμένως ὑπομένειν,
ἑαυτοῦ καταφρονεῖν, καὶ τοῦ καταφρονεῖσθαι

ἐπιθυμιῶν· πᾶσαν ἀτυχίαν καὶ βλάβην πάσχειν, καὶ μηδεμίαν ἀπ' εὐτυχίαν ἐν τούτῳ κόσμῳ ἐπιποθεῖν. εἰ ἐὰν σεαυτὸν ἀπόβλεπες, μηδὲν τούτων ἐκ σεαυτοῦ δυνήσῃ. εἰ ἰδὲ τῷ θεῷ πέποιθας, ἡ ἰσχὺς οὐρανόθεν σοι δοθήσεται, καὶ ὁ κόσμος καὶ ἡ σὰρξ σοι ὑποταχθήσεται. ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἐχθρὸν τὸν διάβολον φοβηθήσῃ, ἐὰν τῇ πίστει ὁπλισθῇς, καὶ τῷ τοῦ χριστοῦ σταυρῷ σημειωθῇς.

ί. Διόπερ προσελθοῦ, ὡς ἀγαθὸς καὶ πιστὸς δοῦλος τοῦ χριστοῦ, τὸν σταυρὸν τοῦ κυρίου σου ὑπὲρ σοῦ ἐξ ἀγάπης ἐσταυρωμένου ἀνδρείως βαστάζειν. παρασκεύασόν σε ἐπὶ τὸ φέρειν πολλὰ δεινὰ καὶ διάφορα δυστυχήματα ἐν τῷδε τῷ ταλαιπώρῳ βίῳ, ὅτι οὕτω μετὰ σοῦ αὐτὸς ἔσται, ὅπου ἂν ᾖς· καὶ οὕτω τῷ ὄντι αὐτὸν εὑρήσεις, ὅπου ἂν κρυβῇς. ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτο, καὶ οὐχ ὑπάρχει τρόπος τοῦ ἐκφυγεῖν τὴν θλῖψιν τῶν κακῶν καὶ τὴν λύπην, πλὴν τοῦ παθεῖν. τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἐπιθυμητικῶς ~~πι~~ πῖνε, εἰ φίλος αὐτοῦ εἶναι, καὶ μέρος μετ' αὐτοῦ ἔχειν ἐθέλεις. τὰς παρακλήσεις τῷ θεῷ ἐπίτρεπε· διατιθείη ἂν αὐτὸς ταύτας κατὰ τὸ μᾶλλον ἀρέσκειν αὐτῷ.

σὺ δὲ ἕτοιμος γίνου ὑπομένειν τὰς θλί-
ψεις, καὶ νόμιζε αὐτὰς εἶναι μεγίστας πα-
ρακλήσεις, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα
τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὸ μελλούσης δόξης
ἐπιτυχεῖν, καὶ μόνος πάντα ὑποδέχεσθαι
δυνηθῇς.

ια. Ἐὰν εἰς τοῦτο ἔλθῃς, ὥστε τὴν θλί-
ψιν, ἡδεῖαν, καὶ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ εὐάρε-
στόν σοι εἶναι, τότε ἡγοῦ σε καλῶς ἔχειν,
ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς τὸν παράδεισον εὗρες.
ἐφ' ὅσον τὸ παθεῖν σοι χαλεπὸν γίνε-
ται, καὶ ἐκφεύγειν ἐπιθυμεῖς, ἐπὶ το-
σοῦτον κακῶς ἕξεις, καὶ ἡ θλίψις, ἣν φεύ-
γεις πανταχοῦ σοι ἀκολουθήσει.

κ. ξ.

ιβ. Εἰ παρασκευάζεις σε πρὸς ὃ δεῖ, πρὸς
τὸ παθεῖν δήπου, καὶ τὸ θανεῖν, ταχέως
βέλτιον ἕξεις, καὶ τὴν εἰρήνην εὑρήσεις.
εἰ καὶ σὺν ἁγίῳ Παύλῳ ἕως τοῦ τρίτου οὐρα-
νοῦ ἁρπαχθήσῃ, οὐ διὰ τοῦτο ἀσφαλὴς
εἶ, τοῦ μηδὲν δεινὸν ὑπομένειν. Ἐγὼ
(λέγει ὁ Ἰησοῦς) ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα
δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου πα-
θεῖν. λοιπὸν μένει σοι τὸ παθεῖν, εἰ τὸν Ἰη-
σοῦν ἀγαπᾶν, καὶ ἀϊδίως αὐτῷ δουλεύειν
ἐθέλεις.

βιβ. β. κεφ. ιβ. στιγμὴ ιγ. αχπν. κ Plur. ζ

ιγ. Εἴδε ἄξιος ἦς παθεῖν τι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ· πόση δόξα ἀπέκειτό σοι, πόση ἀγαλλίασις πᾶσι τοῖς ἁγίοις τοῦ θεοῦ, πόση οἰκοδομὴ τοῦ πλησίον ἐγένετο; τὴν γὰρ ὑπομονὴν πάντες συνιστᾶσιν, ἀλλ' ὀλίγοι ὑπομένειν βούλονται. εἰκότως ἂν ἔδει σε ἀσμένως παθεῖν μικρὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, πολλῶν μείζω παθόντων ὑπὲρ τοῦ κόσμου.

ιδ. Εὖ ἴσθι, ὅτι χρὴ θνήσκοντα σε βιῶσαι, καὶ ὅσῳ μᾶλλόν τις ἑαυτῷ ἀποθνήσκει, τοσούτῳ πλέον τῷ θεῷ βιοῦν ἄρχεται. οὐδεὶς εὔθετός ἐστιν εἰς τὸ καταλαμβάνεσθαι τὰ οὐράνια εἰ μὴ ὁ ἑαυτὸν ὑποτάττων εἰς τὸ τὰ δεινὰ φέρειν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. μηδὲν τῷ θεῷ μᾶλλον πρόσδεκτον, μηδέν σοι ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ σωτηριώτερον τοῦ ἀσμένως ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ παθεῖν. καὶ εἰ αἱρετέον σοι, μᾶλλον ἂν εὔχεσθαι ὠφελεῖν τὸ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ τὰ δεινὰ παθεῖν, ἀντὶ τοῦ πολλαῖς παραμυθίαις ἱλαρεῦσθαι, ὅτι τῷ Χριστῷ ὁμοιότερος, καὶ πᾶσι τοῖς ἁγίοις συμμορφότερος ἐγίνου. οὐ γὰρ κεῖται ἡ ἀξία ἡμῶν, καὶ

ἡ ἐπίλογος τῆς καταστάσεως ἡμῶν ἐν πολλαῖς ἡδύτησι καὶ παραμυθίαις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ τὰς μεγάλας χαλεπότητας καὶ θλίψεις ὑπομένειν.

ιε. Εἴ τι βέλτιον καὶ χρησιμώτερον τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων τοῦ παθεῖν εἴη, ὁ Χριστὸς ἂν τῷ λόγῳ καὶ τῷ ὑποδείγματι ἐδήλωσε. τοὺς γὰρ αὐτῷ ἀκολουθοῦντας μαθητὰς, καὶ πάντας αὐτῷ ἀκολουθεῖν ἐπιθυμοῦντας εἰς τὸ τὸν σταυρὸν βαστάζειν σαφῶς προτρέπων λέγει· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. πάντων τούτων ἀναγνωσθέντων καὶ διερευνηθέντων οὗτος ὁ τελευταῖος ἐπίλογος ἔστω· ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

ΤΕΛΟΣ.

Περὶ τῆς ἔσω ὁμιλίας τοῦ Χριστοῦ τῆς πρὸς τὴν πιστὴν ~~ψυχὴν~~ ψυχήν.

α΄. Ἀκούσομαι, τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ ὁ κύριος ὁ Θεός. μακαρία ἡ ψυχὴ ἡ τοῦ κυρίου ἐν αὐτῇ λαλοῦντος ἀκούουσα, καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὸν παρακλητικὸν λόγον λαμβάνουσα. μακάρια τὰ ὦτα, τὰ μὲν τὰς φλέβας τοῦ θείου ψιθυρίσματος ἐκδεχόμενα, τοῖς δὲ τοῦ κόσμου τούτου ψιθυρισμοῖς οὐ προσέχοντα. μακάρια δὴ τὰ ὦτα, τὰ οὐ τὴν φωνὴν ἔξω ἠχοῦσαν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἔσω διδάσκουσαν ἀκροώμενα. μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, οἱ τοῖς ἔξω κλεισθέντες, τοῖς δ' ἔσω προσέχουσι. μακάριοι, οἱ τὰ ἔσω διερχόμενοι, καὶ πρὸς τὸ τὰ οὐράνια μυστήρια καταλαβέσθαι, ἑαυτοὺς ἐπιπλέον διὰ τῆς ἀσκήσεως καθημερινὰς ἑτοιμάζεσθαι σπουδάζοντες. μακάριοι οἱ τῷ Θεῷ σχολάζειν ἐπιποθοῦντες, καὶ πάντων τῶν τοῦ κόσμου ἐμποδισμάτων ἑαυτοὺς ἀπαλλάττοντες.

β΄. Σκόπει ταῦτα ψυχή μου, καὶ κλεῖε

τὰς θύρας τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεώς σου
ἵν᾽ ἀκοῦσαι δυνηθῇς, τί ἂν ἐν σοὶ ὁ κύριος θε-
ός σου λαλήσῃ. ταῦτα λέγει ὁ ἀγαπητός
σου· σωτηρία σου εἰμὶ ἐγὼ, εἴτε εἰρήνη σου, καὶ
ζωή σου· παράμενέ μοι, καὶ τὴν εἰρήνην
εὑρήσεις. ἄφες πάντα τὰ παραγόμενα,
ζήτησον τὰ αἰώνια. τί γάρ ἐστι πάντα πρόσ-
καιρα, εἰ μὴ ἀπατητικά; καὶ τί ὠφελοῦσι
σε πᾶσαι αἱ κτίσεις, ἐὰν ὑπὸ τοῦ κτίστου κα-
ταλειφθῇς; πᾶσιν οὖν ἀποταξάμενος τῷ
κτίστῃ σου εὐάρεστον καὶ πιστὴν σε πάρεχε,
ἵνα τῆς ἀληθινῆς μακαριότητος τυχεῖν
δυνηθῇς.

Κεφ. β.

Ὅτι ἡ ἀλήθεια ἔσω λαλεῖ, χωρὶς τοῦ
α. κτύπου τῶν ῥημάτων.

Λάλει κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. δοῦ-
λός σου εἰμὶ ἐγὼ, συνέτισόν με τοῦ γνῶναί
με τὰ μαρτύριά σου. κλῖνον τὴν καρδί-
αν μου εἰς τοὺς λόγους τοῦ στόματός σου·
ῥυέτω, ὡς δρόσος, τὰ ῥήματά σου. εἶπαν
πάλαι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς Μωυσῆν,
λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ ἀκούσομεν. μὴ λαλεί-
τω πρὸς ἡμᾶς ὁ κύριος, μήποτε ἀποθάνω-
μεν. οὐχ οὕτω κύριε, οὐχ οὕτως ἐγὼ δέομαί
σου, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Σαμουὴλ προφήτου τα-
πεινῶς καὶ ἐπιθυμητικῶς ἀντιβολῶ.

βιβ. γ. κεφ. β. στιγμὴ α. α. βασ. γ. ἐξ. κ.
λάλησον κύριε ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. μὴ λαλείτω ἐμοὶ Μωυσῆς, ἢ ἄλλος τῶν προφητῶν, ἀλλὰ σὺ μᾶλλον λάλησον κύριε ὁ θεὸς ἐμπνευστὴς καὶ φωτιστὴς πάντων τῶν προφητῶν, ὅτι σὺ μόνος χωρὶς αὐτῶν τελείως παιδεύειν με δύνῃ, αὐτοὶ δ᾽ ἔξω σοῦ, μηδὲν ὠφελήσουσι.

β. Τὰ μὲν ῥήματα ἠχῆσαι δύνανται, τὸ δὲ πνεῦμα οὐ παρέχουσι. κάλλιστα λέγουσι, σοῦ δὲ σιγῶντος, τὴν καρδίαν οὐκ ἀνάπτουσι. παραδιδοῦσι τὰ γράμματα, σὺ δὲ τὸν νοῦν διανοίγεις. τὰ μυστήρια διαγγέλλουσι, σὺ δὲ τὸ νόημα ὑποτυπωθέντων διασαφεῖς. κηρύσσουσι τὰ δόγματα, σὺ δὲ εἰς τὸ διατελεῖν συλλαμβάνεις. τὴν ὁδὸν ἐπιδεικνύουσιν, εἰς δὲ τὸ πορεύεσθαι σὺ δὲ κραταιοῖς. αὐτοὶ μόνον ἔξω πράττουσι, σὺ δὲ τὰς καρδίας παιδεύεις, καὶ διαφωτίζεις. αὐτοὶ ἔξω ποτίζουσι, σὺ δὲ τὴν εὐκαρπίαν δωρῇ. αὐτοὶ βοῶσι τοῖς ῥήμασι, σὺ δὲ τὴν ἀκοὴν συνετίζεις

γ. Μὴ τοίνυν μοι λαλείτω ὁ Μωυσῆς, ἀλλὰ σὺ κύριε ὁ θεός μου, αἰώνιος ἀλήθεια,

μήποτε ἀποθάνω, καὶ ~~ἀπ~~ ἄκαρπος γένωμαι, ἔξω μὲν παραινεθείς, ἔσωθεν δὲ οὐκ ἀναφθείς, ἵνα μὴ γένηταί μοι εἰς κρίμα ὁ λόγος ἀκουσθείς, ἀλλ' οὐ ποιηθείς· γνωσθεὶς ἀλλ' οὐκ ἀγαπηθείς· πιστευθείς, ἀλλ' οὐ διατηρηθείς. λάλει οὖν κύριε, ὅτι ἀκούει δοῦλός σου· ῥήματα γὰρ ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. λάλει ἐμοί, εἰς μὲν ὁποιανοῦν παράκλησιν τῆς ψυχῆς μου, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ὅλου τοῦ βίου μου, σοὶ δὲ εἰς αἶνον, δόξαν καὶ τιμὴν αἰώνιον.

Κεφ. γ'.

Ὅτι δεῖ τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ ταπεινῶς ἀκούειν, καὶ ὅτι πολλοὶ αὐτοὺς οὐκ ἐξετάζουσιν.

α. Ἄκουσον τέκνον, τῶν λόγων μου, τῶν λόγων ἡδίστων, τῶν πάσης ἐπιστήμης τῶν φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν τούτου κόσμου ὑπερεχόντων. τὰ ῥήματά μου πνεῦμα καὶ ζωή ἐστιν, ἅπερ οὐ δεῖ διὰ κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἀνθρωπίνην ἐξετάζειν, οὐδ' εἰς τὴν ματαίαν εὐαρέστησιν ἐφέλκειν, ἀλλὰ σιγῇ ἀκούειν, καὶ μετὰ πάσης ταπεινότητος καὶ μεγάλης ἐπιποθήσεως ὑποδέχεσθαι. καὶ εἶπα, μακάριος ἀνήρ, ὃν ἂν σὺ παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν· τοῦ πραΰναι αὐτὸν

βιβ. γ΄. κεφ. β. στιχ. ά. αχ πγ. χρ[illegible]: β.

ἀφ᾽ ἡμετέρων πονηρῶν, καὶ μὴ ἐρημωθῆναι ἐπὶ τῆς γῆς. ἐγὼ, φησὶν ὁ κύριος, ἀπαρχῆς τοὺς προφήτας ἐδίδαξα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὐ λήγω λαλῶν πᾶσιν· πολλοὶ δ᾽ εἰς τὴν φωνήν μου κωφοὶ καὶ σκληροὶ τυγχάνουσι.

β. Πλείους μὲν τοῦ κόσμου ἀσμενέστερον ἢ τοῦ θεοῦ ἀκούουσι· ῥᾷον δὲ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαν, ἢ τὴν τοῦ θεοῦ εὐδοκίαν διώκουσιν. ἐπαγγέλλεται ὁ κόσμος τὰ πρόσκαιρα καὶ μικρὰ, καὶ προθυμότατον αὐτῷ δουλεύουσιν. ἐγὼ δὲ τὰ μέγιστα καὶ αἰώνια ἐπαγγέλλομαι, καὶ αἱ τῶν ἀνθρώπων καρδίαι ὀκνοῦσι. τίς οὕτως ἐπιμελῶς ἐν πᾶσι δουλεύει μοι, καὶ ὑπακούει, ὡς τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ κυρίοις δουλεύουσιν; αἰσχύνθητι Σιδὼν, εἶπεν ἡ θάλασσα, καὶ εἰ τὴν αἰτίαν ζητεῖς ἄκουσον αὐτῆς. ὑπὲρ μικρᾶς προσόδου μακρὰν ὁδὸν διατρέχουσιν· ἀντὶ δὲ τῆς ζωῆς αἰωνίου πολλοὶ σχεδὸν ἅπαξ τὸν πόδα ἀπὸ τῆς γῆς αἴρουσιν. εὐτελὲς κέρδος ζητοῦσι· περὶ ἑνὸς ὀβολοῦ ποτε αἰσχρῶς ἐρίζουσιν· ὑπὲρ κενοῦ πράγματος καὶ μικρᾶς ὑποσχέσεως νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀποκάμνειν οὐκ ὀκνοῦσιν.

γ. Ἀλλ' αἰαῖ, ὑπὲρ τοῦ ἀμεταβλήτου
ἀγαθοῦ, ὑπὲρ τοῦ ἄθλου ἀτιμήτου, ὑπὲρ
τῆς μεγίστης τιμῆς, καὶ ἀπεράντου δόξ-
ης, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐνοχλούμενοι ῥαθυ-
μοῦσιν. αἰσχύνθητι οὖν δοῦλε ἀργὲ καὶ μεμ-
ψίμοιρε, ἐν τῷ αὐτοὺς ἑτοιμοτέρους
εὑρεθῆναι εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ σὺ δὲ εἰς
τὴν ζωήν. τῇ ματαιότητι αὐτοὶ μᾶλ-
λον χαίρουσιν, ἢ σὺ τῇ ἀληθείᾳ.
καὶ τῆς μὲν ἐλπίδος αὐτῶν ποτε ἀποτυγ-
χάνουσι· τὸ ἐπάγγελμά μου μηδένα
σφάλλει. οὐδὲ τὸν πεποιθότα μοι ἐξα-
ποστέλλει κενόν. ὅπερ ἐπηγγειλάμην,
δώσω. ὅπερ ἔλεξα, πληρώσω, ἐάν τις
ἕως τοῦ τέλους ἐν τῇ ἀγάπῃ μου πιστὸς
μενεῖ. ἐγὼ μισθαποδότης γίνομαι πάν-
των ἀγαθῶν, καὶ ἰσχυρὸς δοκιμαστὴς
πάντων εὐλαβῶν.

κγ. γ.

δ. Γράψον τὰ ῥήματά μου ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου, καὶ ἐπιμελῶς αὐτὰ σκόπησον.
ἐν τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ ἀναγκαι-
έστατά σοι ἔσται. ὅτι οὐ κατανοεῖς ἀναγι-
νώσκων, γνώσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς.
διπλαχῶς τοὺς ἐκλεκτούς μου ἐπισκοπεῖν εἴω-
θα, τῷ πειρασμῷ δήπου, καὶ τῇ παρακλή-

βιβ. γ. κεφ. γ. στιγμὴ δ. αχπγ. κγ Μαρ. γ.
σοι. προσέτι δύο ἀναγνώσεις αὐτοῖς
καθ' ἑκάστην ἐξηγήσομαι, τὴν μὲν, ταῖς
κακίαις αὐτῶν ἐπιτιμῶν, τὴν δ', εἰς τὴν
τῶν ἀρετῶν αὔξησιν προτρέπων. ὁ ἔ-
χων τοὺς λόγους μου, καὶ καταφρονῶν αὐ-
τῶν, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτὸν ἐν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Εὐχὴ εἰς τὸ αἰτῆσαι τὴν τῆς
εὐσεβείας χάριν.

α. Κύριε ὁ θεός μου, πάντα τὰ ἀγαθὰ
μου σὺ εἶ. καὶ τίς ἐγὼ, ὃς ἂν πρὸς σὲ λα-
λῆσαι τολμήσω; ἐγώ εἰμι πενέστατον
δουλάριόν σου, καὶ καταβεβλημένον σκω-
λήκιον· πολλῷ πενέστερος, καὶ μᾶλλον κα-
ταφρόνητος ὑπάρχων, ἢ γινώσκω καὶ θαῤ-
ῥῶ εἰπεῖν. ἀλλ' ὅμως, κύριε, μνήσθητι,
ὅτι μηδὲν ἐγώ εἰμι, μηδὲν ἔχω, καὶ μη-
δὲν ἰσχύω. σὺ μόνος ἀγαθὸς, δίκαιος καὶ
ἅγιος. σὺ πάντα δύνῃ, σὺ πάντα παρέχεις,
πάντα πληροῖς, τὸν ἁμαρτωλὸν μόνον
κενὸν καταλείπων. μέμνησο τῶν οἰκτιρ-
μῶν σου; καὶ γέμισον τὴν καρδίαν μου
τῆς χάριτός σου, ὁ μὴ βουλόμενος τὰ ἔρ-
γα σου εἶναι κενά.

β. Πῶς ἂν ἐν τῷδε τῷ ταλαιπώρῳ
βίῳ ἀνέχεσθαι μου δυνηθῶ, τῷ ἐλέει καὶ
τῇ χάριτί σου μὴ κρατυνθείς; μὴ ἀ-
πόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ ἐμοῦ·
μὴ μάκρυνον τὴν ἐπισκοπήν σου, μὴ
ἆρον τὴν παράκλησίν σου, ἵνα μὴ ὡς γῆ
ἄνυδρος γένηται σοι ἡ ψυχή μου.
κύριε δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέ-
λημά σου· δίδαξόν με τοῦ ἐνώπιον
σου ἀξίως καὶ ταπεινῶς περιπατεῖν, ὅτι
ἡ σοφία μου σὺ εἶ, ὃς ἐπ' ἀληθείας με
γινώσκεις, καὶ ἔγνως πρὸ τοῦ γενέσθαι
τὸν κόσμον, καὶ πρὸ τοῦ ἐμὲ γεννηθῆ-
ναι ἐν τῷ κόσμῳ.

Κεφ. δ.

Ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ ταπεινότητι χρὴ τῷ θεῷ πλησιάζειν.

α. Τέκνον, περιπάτει ἐνώπιόν μου ἐν
ἀληθείᾳ, καὶ ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας σου
ἀεὶ ζήτει με. ὁ περιπατῶν ἐνώπιόν μου
ἐν ἀληθείᾳ, ἀσφαλισθήσεται ἀπὸ πολλῶν
συμπτωμάτων, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθε-
ρώσει αὐτὸν ἀ|κεφ. δ.|πὸ πλάνων καὶ
καταλαλιῶν τῶν ἀδίκων. εἰ ἀλήθεια ἐ-
λευθερώσει σε, ὄντως ἐλεύθερος ἔσῃ, καὶ
οὐ μελήσει σοι τῆς ματαιολογίας τῶν ἀν-
θρώπων. κύριε ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ

βιβ. γ. κεφ. δ. στιγμὴ ά. ἀρχ. πγ. κεφ. μγ. δ.

εἶπες, οὕτω, δέσποτα σου, γένοιτό μοι. ἡ ἀλήθειά σου διδάξαι με, αὐτὴ φυλάξαι με, καὶ ἕως τοῦ σωτηρίου τέλους διασώσαι. αὐτὴ ῥύσαιτό με ἀπὸ παντὸς πάθους κακοῦ, καὶ ἀτάκτου ἀγαπήσεως· καὶ περιπατήσω μετὰ σοῦ ἐν μεγάλῃ ἐλευθερίᾳ τῆς καρδίας.

β. Ἐγὼ διδάξω σε, φησὶν ἡ ἀλήθεια, τὰ εὐθέα καὶ ἀρεστὰ ἔμπροσθέν μου. ἐννόει τὰς ἁμαρτίας σου σὺν μεγάλῃ δυσαρεστήσει, καὶ λύπῃ· καὶ μήποτε διὰ τ' ἀγαθὰ ἔργα δόξῃς σοι εἶναί τι, ἀληθῶς ἁμαρτωλὸς εἶ, καὶ πολλοῖς πάθεσιν ἔνοχος καὶ ἐμπλεχθείς. ἐκ σεαυτοῦ ἀεὶ εἰς μηδὲν τείνεις, καὶ ταχέως ὀλισθαίνεις, ταχέως νικᾷ, ταχέως ταράττῃ, ταχέως ἐκλύῃ. οὐκ ἔχεις τι, ἐφ' ᾧ ἂν καυχᾶσθαι οἷός τ' ἦς, ἀλλὰ πολλὰ δι' ἅπερ ἂν ἐξουθενήσῃς σε, ὅτι πολλῷ ἀσθενέστερος εἶ, τοῦ δυνηθῆναί σε καταλαβέσθαι.

γ. Μηδὲν οὖν ἁπάντων, ὧν πράττεις, περὶ πολλοῦ ποιητέον σοι δοκείτω. μηδὲν μέγα, μηδὲν τίμιον καὶ θαυμάσιον, μη-

δεῖν ἔνδοξον φαίνεσθαι· μηδὲν ὑψη-
λὸν, μηδὲν ὄντως ἐπαινετὸν, καὶ ποθεινὸν,
εἰ μὴ τὸ αἰώνιον γινόμενον. ἀρεσκέτω
σοι ἀεὶ ὑπὲρ πάντα ἡ αἰώνιος ἀλήθεια·
ἀπαρεσκέτω δέ σοι ἀεὶ ἡ μεγίστη εὐτέ-
λειά σου, μηδὲν οὕτω φοβοῦ, οὕτως ἐπι-
τίμα καὶ φεῦγε ὥσπερ τὰς κακίας καὶ
ἁμαρτίας σου· ἃς μᾶλλον πάντων συμ-
φορῶν δεῖ σοι ἀπαρέσκειν. οὐκ εἰλικρι-
νῶς τινες ἐνώπιόν μου περιπατοῦσιν, ἀλλὰ
περιεργίᾳ καὶ ἀλαζονείᾳ ὑπαχθέντες
τὰ ἀπόρρητά μου γνῶναι καὶ τὰ ὑψηλὰ
τοῦ θεοῦ συνιέναι ἐθέλουσιν ἑαυτῶν καὶ
τῆς ἰδίας σωτηρίας ἀμελοῦντες. οὗτοι
μεγάλους πειρασμοὺς καὶ ἁμαρτήμασι
διὰ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ πολυπραγμοσύ-
νην αὐτῶν ἐμοῦ αὐτοῖς ἐναντιουμένου, πολ-
λάκις περιπίπτουσι.

δ. τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα φοβοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ
παντοκράτορος ἐκπλήττου. μὴ ἐξέταζε τὰ
τοῦ ὑψίστου ἔργα, ἀλλὰ τὰς ἀνομίας σου ἐξε-
ρεύνα, ἐν ὅσαις ἐξήμαρτες, καὶ ὡς πολλῶν
~~ἀγαθ~~ ἀγαθῶν ἠμέλησας. οἱ μὲν τὴν εὐ-
σέβειαν αὐτῶν βαστάζουσι μόνον ἐν τοῖς βι-
βλίοις, οἱ δ' ἐν ταῖς εἰκόσιν, ἕτεροι δ' ἐν τοῖς
ἔξω σημείοις καὶ τύποις. ἄλλοι ἐν τῷ στόμα-
τί με ἔχουσι, μικρὸν δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ.
εἰσί τινες οἳ τῷ νῷ διαφωτισθέντες.

καὶ τῇ διαθέσει καθαρισθέντες τὰ αἰώνια ἀεὶ ἐπιποθοῦσι· τῶν ἐπιγείων δυσχερῶς ἀκούουσι, ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ὀδυνώμενοι δουλεύουσιν. οὗτοι μὲν γινώσκουσι τί τὸ τῆς ἀληθείας πνεῦμα ἐν αὐτοῖς λαλεῖ. ὅτι αὐτοὺς διδάσκει τῶν ἐπιγείων καταφρονεῖν, καὶ τὰ ἐπουράνια ἀγαπᾶν, τοῦ κόσμου ἀφροντίζειν, νυκτός τε καὶ ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ ἐπιθυμεῖν.

Κεφ. ε.

Περὶ τοῦ θαυμαστοῦ ἐνεργήματος τῆς θείας ἀγάπης.

α. Εὐλογῶ σε πάτερ οὐράνιε, πάτερ τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι ἐμοῦ πτωχοῦ ἠξίωσας μνησθῆναι. ὦ πάτερ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, εὐχαριστῶ σοι ὃς ἐμὲ πάσης παρακλήσεως ἀνάξιον ἐνίοτε ἀναπαύεις παρακλήσει σου. εὐλογῶ σε ἀεὶ καὶ δοξάζω σε ~~ἀεὶ καὶ δοξάζω~~ σὺν τῷ μονογενεῖ υἱῷ σου, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τῷ παρακλήτῳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. εἶα κύριε ὁ θεός, ἅγιε φιλητά μου, σοῦ ἐρχομένου εἰς τὴν καρδίαν μου ἀγαλλιάσεται πάντα τὰ ἐντός μου. σὺ εἶ δόξα μου, καὶ ἀγαλλίασις τῆς καρδίας μου. σὺ ἐλπίς μου, καὶ καταφυγή μου ἐν

βιβ. γ. κεφ. ε. στιγμὴ α. ~~αχπγ. κε...~~ ε.

ἡμέρα τῆς θλίψεώς μου.

β. Ἀλλ' ὅτι ἔτι ἐν τῇ ἀγάπῃ ἀσθενής, καὶ ἐν τῇ ἀρετῇ ἀτελὴς ὑπάρχω, διὰ τοῦτο δέομαι ὑπὸ θεοῦ κραταιοῦσθαι καὶ παρακαλεῖσθαι· διόπερ ἐπίσκεψαί με πλεονάκις καὶ παίδευσόν με ταῖς ἁγίαις παιδείαις. ῥῦσαί με ἀπὸ τῶν παθῶν κακῶν, καὶ ἴασαι τὴν καρδίαν μου ἀπὸ παθῶν ἀτάκτων διαθέσεων, ὅπως ἔσω θεραπευθεὶς, καὶ καλῶς καθαρισθεὶς, ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀγαπᾶν, ἰσχυρὸς εἰς τὸ ὑπομένειν, καὶ βέβαιος εἰς τὸ διαμένειν γένωμαι.

κ'ς'. ς'.

γ. Μέγα τι ἡ ἀγάπη ἐστι, μέγα δι' ἀγαθόν· ὃ μόνον πᾶν φορτικὸν κουφίζει, καὶ πᾶν ἀνώμαλον ὁμαλῶς φέρει· τὸ γὰρ φορτίον ἄνευ φορτίου βαστάζει, καὶ πᾶν πικρὸν γλυκὺ καὶ εὔγευστον κατεργάζεται. ἡ τοῦ Ἰησοῦ ἀγάπη εὐγενής, ἐπὶ τὸ μεγάλα πράττειν παρορμᾷ καὶ εἰς τὸ τελειότερα ἀεὶ ποθῆσαι ἐπεγείρει. ἡ ἀγάπη εἰς τὰ ἄνω τείνει, οὐδὲ οὐδενὶ τῶν κατωτάτων κατέχεσθαι ἐθέλει. ἡ ἀγάπη ἐλευθέρα, καὶ πάσης κοσμικῆς διαθέσεως ἀλλοτρία εἶναι βούλεται, τοῦ μὴ τὴν ἔσω ὄψιν αὐτῆς ἐμποδισθῆναι

μηδὲ δι᾽ εὐχερέστημά τι πρόσκαιρον ἐπιπλοκὰς παθῶν, ἢ διὰ δυσχέρισημα ἡττηθῆναι. μηδέν ἐστι τῆς ἀγάπης ἡδύτερον, μηδὲν ἰσχυρότερον, μηδὲν ὑψηλότερον, μηδὲν εὐρύτερον, μηδὲν τερπνότερον, μηδὲν μεστότερον, μηδὲν οὐδ᾽ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, οὐδ᾽ ἐν τῇ γῇ βέλτιον· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐγεννήθη, καὶ μόνον ἐν τῷ θεῷ ὑπὲρ πάντα κτισθέντα, ἀναπαύεσθαι δύναται.

δ. Ὁ ἀγαπῶν πέταται, τρέχει, καὶ χαίρει· καὶ ἐλεύθερος τυγχάνων οὐ κρατεῖται. πάντα ἀντὶ πάντων δίδωσι, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ἔχει, ὅτι ἐν ἑνὶ μεγίστῳ ὑπὲρ πάντα ἡσυχάζει, ἐξ οὗ πᾶν ἀγαθὸν χέει καὶ ἐκπορεύεται. οὐ βλέπει εἰς τὰ δῶρα, ἀλλ᾽ εἰς τὸν δωρούμενον ὑπὲρ πάντα ἀγαθὰ ἐπιστρέφεται. ἡ ἀγάπη τὸ μέτρον πολλάκις ἀγνοεῖ, ἀλλ᾽ ὑπὲρ πᾶν μέτρον ζέει. ἡ ἀγάπη τοῦ φορτίου οὐκ αἰσθάνεται, τοὺς πόνους οὐ λογίζεται· πλείω τοῦ δύνασθαι ἐπιποθεῖ· τῇ τῆς ἀδυναμίας προφάσει οὐ χρῆται, ὅτι πάντα δυνατὰ αὐτῇ εἶναι νομίζει. ἰσχύει τοίνυν εἰς πάντα, καὶ πολλὰ πληροῖ, καὶ διαπράττεται, τοῦ μὴ ἀγα-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

πῶντος, ἀπολείποντος καὶ ἀθυμοῦντος.

ε. Ἡ ἀγάπη ἐγρηγορεῖ, καὶ καθεύδουσα οὐ νυστάζει. κάμνουσα οὐ καταπονεῖται· θλιβομένη οὐ στενοχωρεῖται· ἐκφοβουμένη οὐ διαταράττεται, ἀλλ' ὥσπερ ζωηρὰ φλὸξ καὶ καιόμενον δᾳδίον ἄνω ἀναρρήγνυται, καὶ ἀσφαλῶς διέρχεται. εἴτις ἀγαπᾷ με, γινώσκει, τί ἂν αὕτη βοὴ βοᾷ. μεγάλη φωνὴ ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ ὠσίν ἐστιν, αὐτὴ ἡ καιομένη διάθεσις τῆς ψυχῆς, ἥπερ λέγει· ὁ θεός μου, ἡ ἀγάπη μου· σὺ ὅλος ἐμοῦ, κἀγὼ ὅλος σός.

ϛ. Πλάτυνόν με ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἵνα μάθω τῷ ἔσω στόματι γεύσασθαι, ὡς γλυκύ ἐστιν ἀγαπᾶν, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ διατήκεσθαι καὶ νήχεσθαι. τῇ ἀγάπῃ κατέχωμαι βαδίζων ὑπὲρ ἐμὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν ζέσεως καὶ ἐκστάσεως. ᾄδω τὸ τῆς ἀγάπης ᾆσμα, ἀκολουθῶ σοι τῷ ἀγαπητῷ μου εἰς τὰ ἄνω, ἐκλείπῃ ἡ ψυχή μου εἰς τὸν αἶνόν σου ἀλλαλάζουσα ὑπὸ τῆς ἀγάπης. ἀγαπῶ σε μᾶλλον ἐμοῦ· οὐδ' ἐμὲ, εἰ μὴ διὰ σὲ, καὶ ἐν σοὶ πάντας τοὺς ἀληθῶς ἀγαπῶντάς σε, καθὼς ὁ νόμος τῆς ἀγάπης ὁ ἐκ σοῦ ἐκλάμπων, κελεύει.

ζ. Ἡ ἀγάπη ἐστὶν ὠκεῖα, εἰλικρινὴς, εὔσπλαγχνος, ἡδεῖα καὶ εὔθυμος· ἰσχυρὰ,

βιβ: γ. κεφ: ε. στιγμὴ ζ. α κπ γ. κζ. Ρωμ. ζ.

ἀνεξίκακος, πιστὴ, φρόνιμος, μακρόθυμος, ἀνδρειώδης, καὶ ἑαυτὴν μηδέποτε ζητοῦσα. ὅπου γὰρ ἑαυτόν τις ζητεῖ, τῆς ἀγάπης ἐκπίπτει. ἡ ἀγάπη ἐστὶ περιεσκεμμένη, ταπεινὴ, καὶ εὐθεῖα· οὐ μαλακὴ, οὐκ ἐλαφρὰ, οὐδὲ ματαιόσπουδος· νηφάλιος, ἁγνὴ, εὐσταθὴς, ἥσυχος, καὶ ἐν πάσαις αἰσθήσεσι πεφυλαγμένη. ἡ ἀγάπη τοῖς προεστῶσιν ὑποτάττεται καὶ πειθαρχεῖ, ἑαυτῇ εὐτελὴς καὶ εὐκαταφρόνητος οὖσα, πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβὴς καὶ εὐχάριστος ἔχουσα, ἀεὶ ἐπ᾽ αὐτὸν πεποιθυῖα, καὶ ἐλπίζουσα, καὶ ὅτε αὐτῇ ὁ θεὸς οὐ γλυκαίνεται· ὅτι ὁ ἀγαπῶν ἀλύπως οὐ διάγει.

η. Ὁ οὐκ ἕτοιμος ὢν πάντα παθεῖν, καὶ τῷ τοῦ ἀγαπητοῦ θελήματι ἀρέσκεσθαι, τοῦ ὀνομασθῆναι ἀγαπητὸν ἀνάξιός ἐστι. δεῖ τὸν ἀγαπῶντα, πάντα τὰ δεινὰ καὶ πικρὰ διὰ τὸν ἀγαπητὸν ἡδέως ἀσπάζεσθαι, οὐδὲ διὰ τἀναντία συμβεβηκότα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐκκλίνειν.

Κεφ. ς.

Περὶ τῆς τοῦ ἀληθοῦς φιλητοῦ δοκιμασίας.

α. Τέκνον οὔπω ἰσχυρὸς καὶ φρόνιμος φιλητὴς εἶ. διὰ τί κύριε; ὅτι διὰ μικρὰν ἐναντιότητα τὰ κατασχεθέντα ἐκλεί-

5

πεις, καὶ ἄγαν ἐπιθυμητικῶς, τὴν παρά- 99
κλησιν ζητεῖς, ὁ ἰσχυρὸς μιμητὴς ἐν τοῖς
πειρασμοῖς ἵσταται, καὶ ταῖς τοῦ ἐχθροῦ
πειθοῖς δολεραῖς οὐ πιστεύει. ὥσπερ
αὐτῷ εὐτυχοῦντι ἀρέσκω, οὕτω δυστυχ-
οῦντι οὐκ ἀπαρέσκω.

β. Ὁ φρόνιμος φιλητὴς, τὴν τοῦ διδόντος
ἀγάπην μᾶλλον, ἢ τὸ τοῦ ἀγαπῶντος δῶ-
ρον λογίζεται. τὴν διάθεσιν μᾶλλον, ἢ
τὸ τίμημα σκοπεῖ, καὶ πάντα δωρήματα
περὶ ἐλάττονος ποιεῖται τοῦ ἀγαπητοῦ.
ὁ εὐγενὴς φιλητὴς οὐχ ἡσυχάζει ἐν τῷ δώ-
ρῳ, ἀλλ' ἐν ἐμοὶ ὑπὲρ πᾶν δῶρον. οὐ διὰ
τοῦτο ἀπώλολεν ὅτι ποτὲ περὶ ἐμοῦ, ἢ πε-
ρὶ τῶν ἁγίων μου ἧττον καλῶς, ἢ ἂν ἐθέ-
λῃς, γινώσκεις. ἐκείνη ἡ ἀγαθὴ καὶ ἡδεῖα
διάθεσις, ἥσπερ ἐνίοτε γεύῃ τῆς παρα-
γινομένης χάριτος ἐνέργημά ἐστι, καὶ
πρόγευσίς τις τῆς οὐρανίου πατρίδος, ἥτι-
νι οὐ διὰ ἄγαν ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι ὑπάγει καὶ
ἔρχεται. πρὸς δὲ τὰ κακὰ πάθη τῆς ψυχῆς
τὰ ἐμπίπτοντα ἀγωνίζεσθαι, καὶ τὴν τοῦ δια-
βόλου ἐμπνεύσεως καταφρονεῖν, τῆς ἀρετῆς
καὶ μεγάλης ἀξίας σημεῖόν ἐστι.

γ. Διόπερ αἱ ἀλλότριαι φαντασίαι περὶ
ὁποιασοῦν ὑποθέσεως ὑποβληθεῖσαι, εἴ σε

βιβ: γ. κεφ: ς. στιγμὴ γ. ἀ χ π γ. κζ Μγν. ς.

διαπραγματεύεσθαι. τὴν ἰσχυρὰν πρόθε-
σιν καὶ τὴν εὐθεῖαν προαίρεσιν πρὸς τὸν
θεὸν διαφύλαττε. οὐκ ἔστιν ἐμπαιγμὸς
τὸ αἰφνιδίως ποτὲ ἐπαρθέντα σε ὑψό-
σε, εὐθέως εἰς τὰς εἰωθυίας φλυαρίας τῆς
καρδίας ἐπανελθεῖν. αὐτὰς μᾶλλον ἄ-
κοντι πάσχεις, ἢ ἐργάζῃ· καὶ ἐφ᾽ ὅσον ἀπαρ-
έσκουσι, καὶ σὺ ἀντιτάττῃ, ἀξία ἐστίν, ἀλλ᾽ οὐκ
ἀπώλεια.

δ. Γίνωσκε, ὅτι ὁ πάλαι ἐχθρὸς διόλου ἐπι-
χειρεῖ τὴν ἐπιθυμίαν σου ἐν καλῷ ἔργῳ ἐμ-
ποδίζειν, καὶ πάσης εὐσεβοῦς ἀσκήσεως ἀπο-
στερεῖν. τῆς δήπου σεβάσεως τῶν ἁγίων,
τῆς εὐλαβοῦς μνήμης τοῦ πάθους μου, τῆς
ὠφελοῦς ἀναμνήσεως τῶν ἁμαρτιῶν, τῆς
φυλακῆς τῆς ἰδίας καρδίας, καὶ τῆς βεβαί-
ας προαιρέσεως τοῦ ἐπιδοῦναι πρὸς ἀρετήν.
πολλοὺς κακοὺς διαλογισμοὺς ὑποβάλλει,
τοῦ ἀηδίαν καὶ φρίκην σοι ἐμποιεῖν· τοῦ τῆς
προσευχῆς καὶ τῆς ἁγίας ἀναγνώσεώς σε ἀπο-
τρέπειν. ἀπαρέσκει αὐτῷ ἡ ταπεινὴ
ὁμολόγησις, καὶ εἰ δύναιτο, τῆς κοινωνίας
ἂν σε ἀναπαύηται. μὴ πίστευε αὐτῷ, μη-
δὲ λόγον αὐτοῦ ἔχε, εἰ καὶ πλεονάκις τὴν
παγίδα τῆς ἀπάτης σοι θήσεται, εἰς αὐτὸν
τρέπε, ὅταν τὰ κακὰ καὶ ἀκάθαρτα ὑπο-

σα

βάλλῃ. λέγε αὐτῷ· ἄπαγε ἀκάθαρτον 100
πνεῦμα, αἰσχύνου σχέτλιον, βδελυρὰ
ἀκάθαρτον εἶ, τοιαῦτα τοῖς ὠσί μου ἐπι-
ψιθυρίζον. πορεύου ἀπ' ἐμοῦ, πλάνε κάκι-
στε, οὐχ ἕξεις μέρος τι ἐν ἐμοί· ἀλλ' ὁ Ἰη-
σοῦς μετ' ἐμοῦ ἔσται, ὡς μαχητὴς ἰσχυρὸς,
καὶ σὺ στήσῃ καταισχυνθείς. πολλῷ μᾶλλον
αἱροῦμαι τεθνάναι, καὶ πᾶσαν τιμωρίαν
ἀναδέχεσθαι, ἢ συνευδοκεῖν σοι. σιώπα καὶ
πεφίμωσο, οὐκ ἔτι ἀκούσω σου, καίπερ πλε-
ονάκις ἐνοχλοῦντός μου. κύριος φωτισμός
μου, καὶ σωτηρία μου, τίνα φοβηθήσομαι;
ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή,
οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. κύριος βο-
ηθός μου καὶ λυτρωτής μου.

ε. Ἀγωνίζου ὡς καλὸς στρατιώτης, καὶ εἴπο-
τε τῇ ἀσθενείᾳ τῆς σαρκὸς καταπίπτεις,
ἀνάλαβε τὴν δύναμιν μείζω τῆς προ-
τέρας, τῇ εὐπορωτέρᾳ χάριτί μου πε-
ποιθώς, καὶ τὴν ματαίαν αὐθάδειαν, καὶ
τὴν ὑπερηφανίαν πολὺ φυλάττου. διὰ
ταῦτα πολλοὶ πλανῶνται, καὶ εἰς τυ-
φλότητα τὴν χεῖρον ἀνίατον ποτε ἐμπε-
ριπίπτουσιν. γενέσθω σοι εἰς προφυλα-
λακὴν καὶ αἰώνιον ταπεινότητα αὕτη
ἡ πτῶσις τῶν ὑπερηφάνων, τῶν πε-
ρὶ ἑαυτῶν ματαίως προλαμβανόν-
των.

Περὶ τοῦ ἀποκρύπτειν τὴν χάριν ὑπὸ τῇ τῆς ταπεινότητος φυλακῇ.

Τέκνον, χρησιμώτερον καὶ ἀσφαλέστερόν σοί ἐστι, τὴν τῆς εὐσεβείας χάριν ἀποκρύπτειν, καὶ οὐχ ὑψόσε ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ πολὺ περὶ αὐτῆς λαλεῖν, οὐδὲ πολὺ σταθμᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον σεαυτοῦ καταφρονεῖν καὶ φοβεῖσθαι, ὡς τῷ ἀναξίῳ δοθῇ. οὐ δεῖ ταύτῃ τῇ διαθέσει ἰσχυρογνωμονέστερον προσκολληθῆναι, ἥτις τάχιον εἰς τοὐναντίον μεταβάλλεσθαι πέφυκε. τῆς χάριτος ἐπιτυχὼν ἐνθυμοῦ ὡς ταλαίπωρος καὶ ἐνδεὴς εἶναι εἴωθας τῆς χάριτος ἀπορῶν. ἡ τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐπίδοσις, οὐ μόνον ἐν τῷ ἔχειν τὴν τῆς παραμυθίας χάριν κεῖται, ἀλλ' ἐν τῷ ταπεινῶς, ἀπαρνητικῶς καὶ ἀνεξικάκως φέρειν τὴν ὑφαίρεσιν αὐτῆς. οὕτως ὥστε τότε τὴν τῆς προσευχῆς σπουδὴν μὴ ὀκνῇς, μηδὲ τἄλλα συνήθη ἔργα πάντως ἀνιῇς· ἀλλ' ὡς ἂν βέλτιον δυνηθῇς καὶ νοήσῃς κατὰ τὸ σὸν μέρος, ποιῇς, καὶ μηδὲ διὰ τὴν ἀηδίαν ἢ ἀδημονίαν, ἣν αἰσθάνῃ, παντελῶς σοῦ ἀμελῇς.

β. Πολλοὶ γάρ εἰσιν, οἵτινες τῶν πρα-

γμάτων ἀτυχῶς αὐτοῖς συμβαινόντων
εὐθέως ἀτλητοῦσιν ἢ ῥαθυμοῦσιν. οὐ γὰρ
ἀεὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων βουλὴ ἐν ἐξουσίᾳ αὐ-
τοῦ ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ ἐστι διδόναι, καὶ
παραμυθεῖσθαι ὅτε θέλει, καὶ ὅσον θέλει, καὶ
ᾧτινι θέλει, ὡς γίνεται εὐδοκία ἔμπρο-
σθεν αὐτοῦ, καὶ πλέον. τινὲς ἀφύλακτοι
διὰ τὴν χάριν τῆς εὐεργεσίας ἑαυτοὺς ἐλυμ-
ήναντο, ὅτι πλείω τῆς αὐτῶν δυνάμεως
πρᾶξιν ἠθέλησαν, τὸ μὲν τῆς αὐτῶν
μικρότητος μέτρον οὐ σκοπεύοντες, τὸ δὲ
τῆς καρδίας πάθος μᾶλλον, ἢ τὴν τοῦ λόγου
κρίσιν διώκοντες. ἐπεὶ δὲ μείζονος τῆς
θεοῦ εὐδοκίας ἐπεχείρησαν, διὰ ταῦτα
τὴν χάριν ταχέως ἀπώλεσαν. ἐνδεεῖς ἐ-
γένοντο καὶ ἄτιμοι κατελείφθησαν, οἵπερ
εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν νοσσιὰν αὐτῶν ἔθεσαν,
ἵνα ταπεινωθέντες καὶ πτωχισθέντες μά-
θωσι μὴ τοῖς πτεροῖς αὐτῶν πέτασθαι, ἀλλ'
ὑπὸ τὰς πτέρυγας μου ἐλπίσαι. οἱ ἐν τῇ
ὁδῷ τοῦ κυρίου ἔτι νέοι καὶ ἄπειροι τυγχάν-
οντες, εἰ μὴ συνετῶν βουλῇ ἑαυτοὺς κυβερ-
νῶσι, ῥᾳδίως ἐξαπατᾶσθαι καὶ καταβάλλε-
σθαι οἷοί τ' εἰσίν.

γ'. Ἐὰν δὲ τῇ γνώμῃ μᾶλλον ἕπεσθαι, ἢ τοῖς
ἄλλοις ἀσκηθεῖσι πιστεύειν βουληθῶσι, κιν-
δυνώδους ἐξόδου ἐπιτεύξονται, εἴπερ τῆς
τελείας προαιρέσεως ἀποτρέπεσθαι οὐ θε-

βιβ: γ. κεφ: ζ. στιγμὴ γ. αχπγ. κθ Μαΐ: β.
λήσεσιν. οἱ δοκησίσοφοι σπανίως ὑπ' ἄλλων
ἄρχεσθαι ταπεινῶς καρτεροῦσι. βέλτιόν
ἐστιν ὀλίγον σὺν ταπεινότητι καὶ μικρᾷ
συνέσει φρονεῖν, μεγάλων θησαυρῶν
τιμίων ἐπιστημῶν, σὺν ματαίᾳ αὐθαδείᾳ.
βέλτιόν σοι ἐστιν ἧττον, ἢ πολὺ ἔχειν, ἐξ
ᾧ ἂν σεμνύνεσθαι δύναιο. οὐκ ἄλλως φρονί-
μως πράττει, ὁ τῇ εὐφροσύνῃ ὅλως προσ-
κείμενος, καὶ ἀμνημονῶν τῆς πρόσθεν ἐν-
δείας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἁγνοῦ φόβου τοῦ κυρίου,
τοῦ φοβουμένου, μὴ τὴν χάριν δοθεῖσαν
ἀπολέσῃ. μηδὲ ἱκανῶς ἐναρέτως φρο-
νεῖ ὁ τῷ τῆς δυστυχίας καιρῷ καὶ ἧστινος-
οῦν βαρύτητος ἄγαν ἀνελπίστως ἔχων,
καὶ ἧττον πεποιθότως τοῦ δέοντος περὶ
ἐμοῦ ἐννοῶν καὶ γινώσκων.

δ. Ὃς τῆς εἰρήνης καιρῷ ἄγαν ἀσφαλῶς ἔχειν
ἐθέλει, πολλάκις τῷ τοῦ πολέμου καιρῷ
ἄγαν ἄθυμος καὶ περίφοβος εὑρεθήσε-
ται. εἰ ἐγίνωσκες ἀεὶ ταπεινὸς εἶναι,
καὶ μικρὸν φρονεῖν, τὸ πνεῦμά σου καλῶς
εὐθύνειν τε καὶ κυβερνᾶν, οὐκ οὕτω ταχέως
ἂν εἰς κίνδυνον καὶ αἰτίαν ἐνέπιπτες. ε
ἡ βουλὴ ἀγαθή ἐστι, τὸν τῆς ζέσεως τοῦ
πνεύματος ἐπιτυχόντα μελετᾶν, τί

σγ ω
τί τοῦ ἀπερχομένου φωτὸς, γενήσεται.
τούτου δὲ γενομένου, ἐνθυμοῦ, ὅτι καὶ αὖθις τὸ ~~φῶς~~ δῖος ἐπανελθεῖν δύναται, ὅπερ εἰς μὲν προφυλακὴν σου, ἐμοὶ δ' εἰς δόξαν ἐπὶ χρόνον ἀθελέσμην.

έ. Τοιαύτη δοκιμασθεὶς πολλάκις χρησιμωτέρα ἐστὶ τοῦ ἀεὶ κατὰ γνώμην σου εὐτυχεῖν. ταῖς γὰρ ἀξίαις οὐ δεῖ κρίνειν ἐκ τούτου, εἴτις πλείους θεάσεις ἢ παρακλήσεις ἔχει, ἢ ταῖς γραφαῖς ἐπαιδεύθη, ἢ εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν ἀνεβιβάσθη. ἀλλ' εἰ ἐν τῇ ἀληθινῇ ταπεινότητι ἐθεμελιώθη, καὶ τῆς θείας ἀγάπης ἐπλήσθη· εἰ τὴν τιμὴν τοῦ θεοῦ καθαρῶς καὶ εἰλικρινῶς ἀεὶ ζητεῖ, εἰ ἑαυτὸν περὶ οὐδενὸς ποιεῖται, καὶ ὄντως καταφρονεῖ, καὶ τῷ ὑπ' ἄλλων φαυλίζεσθαι, καὶ ταπεινοῦσθαι μᾶλλον ἢ τῷ τιμᾶσθαι χαίρει.

κ. γ. κεφ: η.

περὶ τοῦ εὐτελίζειν ἑαυτὸν κατενώπιον τοῦ θεοῦ.

ά. Λαλήσω πρὸς τὸν κύριόν μου γῆ καὶ σποδὸς ὤν. ἐὰν ἐμὲ περὶ πλείονος ποιήσομαι, ἰδοὺ σὺ ἀνθίστασαί μοι, καὶ αἱ ἀνομίαι μου ἀληθῶς μαρτυροῦσιν, οὐδ' ἀντιλέγειν δύναμαι. ἐὰν δ' ἐμὲ εὐτελίσω, καὶ ἐξουδενώσω, τῆς δέ τε ἰδίας τιμήσεως παύσωμαι, καὶ σκαιῶς εἰμι ἐμαυτοῦ σποδίσω, ἡ χάρις σου ἱλαθήσεταί μοι

βιβ: γ. κεφ: η. στιγμὴ α, αχπυ. λ Μην: γ.
καὶ τὸ φῶς σου τῇ καρδίᾳ μου ἐγγίσῃ, καὶ
πᾶν τίμημα, κἄνπερ ἐλάχιστον ὄν,
ἐν τῇ τῆς οὐδενίας μου κοιλάδι καταπον-
τισθήσεται, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολεῖται.
ἐκεῖ ἐμὲ μοι δεικνύεις, τί εἰμι, τί
γέγονα, καὶ ποῖ ἦλθον· ὅτι οὐδὲν εἰμι,
καὶ τοῦτο ἠγνόησα. εἰ ἐμαυτῷ κατα-
λείπομαι, ἰδοὺ οὐδὲν, καὶ παντελὴς ἀ-
σθένεια. ἐὰν δ' αἰφνιδίως εἰς ἐμὲ ἀπο-
βλέψῃς, ταχέως κρατεοῦμαι, καὶ και-
νῆς χαρᾶς ἐμπλήθομαι. καὶ θαυμα-
στὸν, ὅτι οὕτω ταχέως ἐπαίρομαι,
καὶ οὕτως εὐμενῶς, ὑπὸ σοῦ περιβάλλο-
μαι, ὁ τῷ ἰδίῳ βάρει, πάντοτε εἰς
τὰ κατώτατα φερόμενος.

β. Τοῦτο ποιεῖ ἡ ἀγάπη σου, ἡ δωρεὰν προ-
φθάνουσά με, καὶ ἐν τόσαις ἀπορίαις βοη-
θοῦσα ἀπό τε δεινῶν κινδύνων φυλάτ-
τουσά με, καὶ μυρίων κακῶν (ὡς ἀλη-
θῶς εἰπεῖν) ἐξαιρουμένη. τῇ γὰρ κα-
κῇ φιλαυτίᾳ μου ἀπώλεσα με, τῷ
δὲ σε μόνον ζητεῖν, καὶ καθαρῶς
φιλεῖν, σέ τε κἀμὲ εὗρον, καὶ ἐξ ἀγά-
πης βαθύτερον με ἐξουδένωσα. σὺ

γὰρ ὃ ἤθελες προσφέρῃ μοι, ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν, καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνο, ὃ ἐλπίζειν καὶ αἰτεῖν τολμᾷς.

γ. Εὐλογηθήτω ὁ θεός μου, ὅτι, καίπερ ἐμοῦ πάντων ἀγαθῶν ἀναξίου ὄντος, ὅμως ἡ εὐγένεια καὶ ἄπειρος ἀγαθότης σου, οὔποτε λήγει καὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ μακρὰν σου ἀποστραφθέντας εὖ ποιοῦσα. ἐπίστρεψον ἡμᾶς πρὸς σε, ἵνα εὐχάριστοι, ταπεινοὶ καὶ θεοσεβεῖς γενώμεθα ὅτι σὺ σωτηρία ἡμῶν, δύναμίς τε, καὶ κραταίωμα ἡμῶν τυγχάνεις.

Κεφ: θ.

Ὅτι πάντα εἰς τὸν θεὸν, ὡς εἰς ἔσχατον τέλος δεῖ ἀναφέρειν.

α. Τέκνον, ἐμὲ δεῖ εἶναι τὸ ὑπέρτατον καὶ τελευταῖον πέρας σου, εἴγε ἀληθῶς μακάριος γενέσθαι ἐθέλεις. ἐκ ταύτης τῆς προαιρέσεως, ἡ διάθεσις σου, ἡ πολλάκις πρὸς σε καὶ πρὸς τὰς κτίσεις κακῶς κατακαμφθεῖσα καθαρισθήσεται. εἰ γὰρ σεαυτὸν ἔν τινι ζητεῖς, εὐθέως ἐν σοὶ ἐκλείπεις, καὶ ξηραίνῃ. πάντα τοίνυν κυρίως εἰς ἐμὲ ἀνάφερε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ δοὺς ἅπαντα. οὕτως ἕκαστα σκόπει, ὡς ἐκ τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ προερχό-

βιβ: γ΄. κεφ: θ΄. στιγμὴ α΄. αχπγ΄. ἡ Μην: τ.

μενα, διόπερ δεῖ πάντα εἰς ἐκεῖνο, ὡς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, ἀνάγειν.

β΄. Ἐξ ἐμοῦ ὁ μικρὸς καὶ ὁ μέγας, ὁ πένης καὶ ὁ πλούσιος, ὡς ἐκ πηγῆς ζώσης τὸ ζῶν ὕδωρ ἀντλοῦσι, καὶ οἱ ἑκουσίως καὶ ἐλευθέρως μοι δουλεύοντες, χάριν ἀντὶ χάριτος λήψονται. ὁ δ' ἔξω μου καυχᾶσθαι, ἢ ἀγαθῷ τινι ἰδίῳ ἥδεσθαι ἐθέλων, οὐκ ἐν τῇ ἀληθινῇ χαρᾷ βεβαιωθήσεται, οὐδ' ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ πλατυνθήσεται, ἀλλὰ πολλαπλασίως ἐμποδισθήσεται, καὶ στενοχωρηθήσεται. μηδὲν οὖν τῶν ἀγαθῶν δεῖ σοι ἀνατιθέναι, μηδέ τινι τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀρετὴν ἀπονέμειν· ἀλλ' ὅλον τῷ θεῷ ἀποδιδόναι, ἄνευ οὗ ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχει. ἐγὼ τὸ ὅλον δοὺς, τὸ ὅλον ἔχειν ἐθέλω, καὶ τὸ εὐχαριστεῖν ἀκριβοδικαίως ἀπαιτῶ.

γ΄. Αὕτη ἡ ἀλήθειά ἐστιν, ᾗ ἡ κενοδοξία φυγαδεύεται· καὶ εἰσελθούσης τῆς οὐρανίου δόξης, καὶ τῆς ἀγάπης ἀληθινῆς, οὐ φθόνος τις ἔσται, οὐδὲ μικροψυχία, ἢ φιλαυτία σε καθέξει. ἡ γὰρ τοῦ θεοῦ ἀγάπη πάντων περιγίνεται, καὶ πάσας δυνάμεις τῆς ψυχῆς πλατύνει. εἰ καλῶς φρονεῖς, ἐπ' ἐμοὶ μόνον ἐλπιεῖς· ὅτι οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ

μόνος ὁ θεὸς, ὁ ὑπὲρ πάντα ἐπαινετὸς, καὶ ἐν πᾶσιν εὐλογητὸς ἐστι.
~~τ μόνῳ χαρῇ, καὶ ἐπαινεῖ~~

Κεφ: ι.

Ὅτι τῷ τοῦ κόσμου καταφρονήσαντι, ἡδύ ἐστι δουλεύειν τῷ θεῷ.

α. Νῦν πάλιν λαλήσω κύριε, καὶ οὐ σιωπήσω. λέξω ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τοῦ βασιλέως μου, τοῦ ἐν τῷ ὑψίστῳ. ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε; τί δ' αὖ τοῖς ἀγαπῶσί σε; τί τοῖς ὅλῃ τῇ καρδίᾳ δουλεύουσί σοι; ἀληθῶς ἀπόῤῥητος ἡ χρηστότης θεωρίας σου, ἣν τοῖς ἀγαπῶσί σε χαρίζῃ. ἐν τούτῳ μάλιστα ἐπέδειξάς μοι τὴν τῆς ἀγάπης σου χρηστότητα, ὅτι με μὴ ὄντα ἐποίησας, καὶ μακρὰν ἀποπλανώμενόν σου, ἐπανήγαγες, τοῦ δουλεύειν σοι, καὶ ἐπέταξας ἀγαπᾷν σε.

λά. δι.

β. Ὦ πηγὴ τῆς αἰωνίου ἀγάπης, τί λέξω περί σου; πῶς δυνήσομαι ἀμνημονεῖν σου; ὅς ἠξίωσας μνησθῆναί μου τοῦ ἤδη διατακέντος, καὶ ἀπολωλότος; ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα ἐποίησας ἔλεος μετὰ τοῦ δούλου σου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν, τὴν χάριν καὶ φιλίαν παρέσχες. τί ἀνταποδώσω σοι ἀντὶ

βιβ: γ. κεφ: ι. στιχ: β. ἀρχ. πγ. λα Μετ: δ.

ταύτης τῆς χάριτος; οὐ γὰρ πᾶσιν ἐδό-
θη, πάντα ἀφέντας τῷ κόσμῳ ἀπο-
τάξασθαι, καὶ βίον μοναστικὸν προαιρεῖσθαι.
μήτι μέγα ἐστὶν ἐμὲ δουλεύειν σοι,
ᾧτινι πᾶσα κτίσις δουλεύειν ὀφείλει;
οὐ μέγα μοι ἂν φαίνοιτο δουλεύειν
σοι· μᾶλλον δὲ τοῦτο μέγα καὶ θαυμα-
στὸν δοκεῖ μοι, ὅτι οὕτω πένητα καὶ
ἀνάξιον εἰς δοῦλον ἀποδέξασθαι, καὶ τοῖς
ἀγαπητοῖς δούλοις σου προσαριθμῆσαι
ἀξιοῖς.

γ. Ἰδοὺ, πάντα σά ἐστιν, ἅπερ ἔχω, καὶ
ἐξ ὧν σοι δουλεύω, καίτοι ἐξ ἐναντί-
ας, σὺ μᾶλλον δουλεύεις μοι, ἢ ἐγὼ
σοι. ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἃ εἰς τὴν ὑπη-
ρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἔκτισας, πάρεισι,
καὶ καθεκάστην ἃ ἐνετείλω, ποιοῦσι·
καὶ τοῦτο μὲν μικρὸν, ἔτι καὶ τοὺς ἀγ-
γέλους εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου διακονί-
αν διετάξας. τοῦτο δὲ πάντων ὑπερ-
βαίνει, ὅτι σὺ αὐτὸς τῷ ἀνθρώπῳ
δουλεύειν ἠξίωσας, καὶ σεαυτὸν ἐκείνῳ
δώσειν ὑπέσχου.

δ. Τί δώσω σοι ἀντὶ τούτων πάντων

χιλίων ἀγαθῶν; εἴθε πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς μου ἐδυνάμην σοι δουλεῦσαι. εἴθε μίαν γε ἡμέραν ἀξίαν δουλείαν παρέχειν οἷός τε ἐγινόμην. ἀληθῶς σὺ ὑπάρχεις ἄξιος πάσης δουλείας, πάσης τιμῆς, καὶ ἐπαίνου αἰωνίου. ἀληθῶς σὺ ὁ κύριός μου εἶ, κἀγὼ πένης σου δοῦλος, ὃ ὀφείλω ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος δουλεύειν σοι, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ ἐπαινεῖν σε ἀηδῶς ἔχειν. οὕτως ἐθέλω, οὕτως ἐπιθυμῶ, καὶ πᾶν ὅ,τι μοι ἐπιλείπει, σὺ ἀναπληροῦν ἀξίωσον.

ε΄. Μεγάλη τιμή, μεγάλη δόξα δουλεύειν σοι, καὶ πάντων διά σε καταφρονεῖν. ἕξουσι γὰρ μεγάλην χάριν, οἳ τῇ ἁγιωτάτῃ δουλείᾳ σου ἑαυτοὺς ἑκουσίως ὑποτάξουσιν. εὑρήσουσιν ἡδίστην παράκλησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος, οἳ ὑπὲρ ἀγάπης σου, πᾶσαν τέρψιν σαρκικὴν ἀποβαλοῦσιν. ἐπιτεύξονται μεγάλης ἐλευθερίας τοῦ νοῦ, οἳ στενὴν ὁδὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου βαδίζοντες πάσης τῆς κοσμικῆς φροντίδος ἀμελήσουσιν.

ϛ΄. Ὢ τῆς χαριέσσης καὶ ἡδείας δουλείας τοῦ θεοῦ, ᾗ ὁ ἄνθρωπος ἀληθῶς ἐλεύθερος καὶ ἅγιος ἀποβαίνει. ὢ τῆς ἁγίας καταστάσεως

βιβ: γ΄. κεφ: ι΄. ςιγμὴ ς΄. α κπ γ΄. λαθ. σε
τῆς ἀσκητικῆς ὑπηρεσίας, ἣ τὸν ἄνθρω-
πον τοῖς ἀγγέλοις ὅμοιον, τῷ θεῷ χαρί-
εντα, τοῖς δαιμονίοις φοβερὸν, καὶ πᾶσι
πιστοῖς ἀγαπητὸν κατεργάζεται. ὢ
τῆς εὐπροσδέκτου καὶ ἀεὶ εὐκτῆς δουλείας,
ἧ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἄξιοι γινόμεθα,
καὶ τῆς χαρᾶς ἀπεράτου τυγχάνομεν.

Κεφ: ια΄.

Ὅτι τὰς τῆς καρδίας ἐπιθυμίας
χρὴ ἐξετάζειν καὶ χαλινα-
γωγεῖν.

α΄. **Τ**έκνον, ἔτι πολλὰ δεῖ σε μανθά-
νειν, ἃ μήπω εὖ ἔμαθες. τίνα ταῦτά
ἐστι, κύριε; ἵνα τὴν ἐπιθυμίαν σου πρὸς
εὐδοκίαν μου παντελῶς κατευθύνῃς,
καὶ μὴ φίλαυτος, ἀλλὰ τοῦ θελήματός
μου ἐπιθυμητικὸς ζηλωτὴς γίνῃ. αἱ ἐπι-
θυμίαι πολλάκις σε διακαίουσι καὶ σφό-
δρα παροξύνουσιν, ἀλλὰ σκόπει, εἰ διὰ
τὴν τιμήν μου, ἢ διὰ τὴν ὠφέλειάν
σου μᾶλλον ἂν ἐπαχθῇς. ἐὰν δι' ἐμὲ
τοῦτο γένηται, αὐταρκῶς ἕξεις, ὁπωσ-
οῦν ἂν διατιθῶ· ἐὰν δέ τι τοῦ ἰδίου κέρ-
δους ἀποκρύπτεται, ἰδοὺ τοῦτό ἐστι τὸ ἐμ-
ποδίζον καὶ βαρῦνον.

β. Φυλάττου τοίνυν, ἄγαν ἐπερείδεσθαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ προεγγενομένῃ, ἐμοῦ οὐ συμβουλευθέντος· μήπως ὕστερον μετανοήσειας, ἢ ἀπαρέσῃ, ὃ πρῶτον ἤρεσε, καὶ ὅτι ὡς βέλτιον ὂν ἐζήλωσας. οὐ γὰρ διὰ πᾶν πάθος τὸ καλὸν εἶναι δοκοῦν εὐθέως διώκειν, οὐδὲ πᾶν ἐναντίον, καταρχὰς φεύγειν. λυσιτελεῖ ἐνίοτε καὶ τὰ καλὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ τὰς ἐπιθυμίας χαλιναγωγεῖν, ἵνα μὴ δι' ἀκαιρίαν τοῦ τῆς διανοίας διασπασμοῦ περιπίπτῃς, ἢ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν τοῦ ἄλλου σκανδαλίζῃς, ἢ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἀντίστασιν, ταχέως ταράττῃ καὶ καταπίπτῃς.

γ. Ἐνίοτε δ' ἐπάναγκες βίᾳ χρῆσθαι, καὶ τῇ αἰσθητικῇ ἐπιθυμίᾳ ἀνδρείως ἀντιστατεῖν, καὶ οὐ προσέχειν, τί ἂν ἡ σὰρξ βούληται, ἢ οὐ βούληται, ἀλλὰ μᾶλλον σπουδάζειν, ὅπως καὶ ἄκουσα τῷ πνεύματι ὑποταχθῇ. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον δεῖ αὐτὴν ὑποπιάζεσθαι καὶ ἀναγκάζεσθαι δουλεύειν, ἕως ὅσον ἑτοίμως ἔχει πρὸς πάντα, καὶ μανθάνει ὀλίγοις ἀγαπᾶν, καὶ τοῖς ἁπλοῖς ἥδεσθαι, οὐδὲ κατ' ἐναντιώματός τινος γογγύζειν.

Κεφ: ιβ.

Περὶ τοῦ παιδεύματος τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς πάλης, τῆς πρὸς τὰς ἐπιθυμίας.

βιβ: γ. κεφ: ιβ. στιγμὴ α. αχπγ. λα Μαΐου.

Κύριε ὁ θεὸς, ὡς καθορῶ, ὑπομονῆς
μεγάλην χρείαν ἔχω. πολλὰ γὰρ ἐναν-
τία ἐν τούτῳ τῷ βίῳ συμβαίνει. ὁπω-
σοῦν γὰρ ἂν τὰ τῆς εἰρήνης μου διατάξω
ὁ βίος μου ἀπόλεμος καὶ ἄλυπος εἶναι οὐ
δύναται. ναὶ τέκνον. πλὴν οὐ θέλω σε
τοιαύτην εἰρήνην ζητεῖν, ἧ τῶν πειρασ-
μῶν ἄπεστι, καὶ τῶν ἐναντίων οὐκ αἰσθά-
νεται· ἀλλὰ καὶ τότε τὴν εἰρήνην εὑρεῖν
δοκεῖν, ὅταν ποικίλαις θλίψεσιν ἀσκη-
θῇς, καὶ πολλοῖς ἐναντιώμασι δοκιμασθῇς.

β. Ἐὰν εἴπῃς ὅτι οὐχ οἷός τ' εἶ πολλὰ πα-
θεῖν, πῶς τότε τὸ καθαρτικὸν πῦρ ὑπο-
μενεῖς; ἐκ δυοῖν κακῶν τὸ ἧττον αἱρε-
τέον. ὅπως οὖν τὰς μελλούσας αἰωνίους
τιμωρίας ἐκφυγεῖν δυνηθῇς, τὰ παρόντα
κακὰ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἀνεπαχθῶς φέρειν
σπούδαζε. μὴ τοὺς ἀνθρώπους τούτου κόσ-
μου οὐδὲν, ἢ ὀλίγον ὑπομένειν νομί-
ζεις; τόδε οὐχ εὑρήσεις, καίπερ τοὺς τρυ-
φερωτάτους ζητήσας. ἀλλ' ἔχουσι φησὶ
πολλὰς τέρψεις, καὶ τὰς ἰδίας προαιρέ-
σεις διώκουσι, διὸ τὰς θλίψεις αὐτῶν
ὀλίγον σταθμῶνται. ἀλλ' ἐχέτων, ὅ,τι ἂν
βούλωνται· ἐφ' ὅσον ἄρα τοῦτο διαμενεῖ;

ξη ἀθαρχηλεφόντος, ε. 107

γ. Ἰδοὺ, οἱ ἐνδημοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα ὡς καπνοὶ ἐκλείψουσι, καὶ ὑστεραία ἀνάμνησις τῶν παρεληλυθυιῶν χαρῶν ἔσται. πρὸ δὲ τούτου, ἔτι ζῶντες, ἀπίκρως, ἀλύπως, καὶ ἀφόβως ἐν αὐταῖς οὐχ ἡδυνάζουσιν. ἐκ τοῦ γὰρ αὐτοῦ, ὅθεν ἡδονὴν αὐτοὶ λαμβάνουσιν, ἐκεῖθεν τὴν τῆς λύπης τιμωρίαν πολλάκις ὑπέχουσι. τοῦτο δὲ εἰκότως αὐτοῖς συμβαίνει. ἵνα ὅτι τὰς τέρψεις ἀτάκτως ζητοῦσι καὶ θηρεύουσιν ἄνευ αἰσχύνης καὶ πικρότητος αὐτὰς οὐκ ἀναπληρώσωσι.

δ. Ὡς βραχεῖαι, ὡς ψευδεῖς, ὡς ἄτακτοι, καὶ αἰσχραὶ πᾶσαι εἰσίν· καίτοι ὑπὸ μέθης, καὶ τυφλότητος οὐ γινώσκουσιν· ἀλλ' ὡς κωφὰ ζῶα, διὰ μικρὰν τερπωλὴν τῆς φθαρτῆς ζωῆς τοῦ τῆς ψυχῆς θάνατον ἐμπίπτουσι. σὺ οὖν ὦ τέκνον, ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεων σου κωλύου. κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου.

β. 5.

ε. Εἰ γὰρ ἀληθῶς ἤρεσθε, καὶ εὐπορώτερον ὑπ' ἐμοῦ παρακαλεῖσθαι ἐθέλεις, ἰδοὺ ἐν τῇ καταφρονήσει πάντων τῶν κοσμικῶν, καὶ ἐν τῇ ἀποτομῇ πάντων τῶν

κάτω τέρψειον ἡ εὐλογία σου ἔσται καὶ ἄφθονος παραμυθία σοι ἀποδοθήσεται. καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἂν πάθῃς παρακλήσεως τῶν κτισεών σε ὑπεξαναγάγῃ, τοσούτῳ ἡδίους καὶ δυνατωτέρας παραμυθίας ἐν ἐμοὶ εὑρήσεις. ἀλλὰ πρῶτον ἐπὶ ταύτας ἄνευ λύπης τινὸς καὶ πόνου ἀγωνιστικοῦ οὐκ ἀφίξῃ. ἀντιστατήσει τὸ μὲν ἐγχρονίζον ἔθος, ἀλλὰ τοῦτο τῷ βελτίονι ἔθει νικηθήσεται. καταγογγύζει ἡ σάρξ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πνεύματος ζέσει χαλιναγωγηθήσεται. παροξυνεῖ καὶ πικρώσει σε ὁ ἀρχαῖος ὄφις, ἀλλὰ τῇ προσευχῇ φυγαδευθήσεται, ἔτι δὲ καὶ διὰ χρησίμου πόνου ἡ πρόσοδος ἐκ μέρους πολλοῦ αὐτῷ διακλείεται.

Κεφ: ιγ.

Περὶ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ταπεινοῦ ἀρχομένου πρὸς τὸ τοῦ Χριστοῦ παράδειγμα.

α. Τέκνον, ὁ τῆς ὑπακοῆς ἑαυτὸν ὑπεξάγειν ἐπιχειρῶν, ἑαυτὸν τῆς χάριτος ὑπεξάγει. καὶ ὁ τὰ ἴδια ἔχειν ἐπιθυμῶν τῶν κοινῶν ἀποστερεῖται. ὁ οὐκ ἀσμένως καὶ ἑκουσίως τῷ προστάτῃ

 108

αὐτοῦ ὑπακούων, δηλοῖ, ὅτι οὔπω ἡ
σὰρξ αὐτοῦ τελείως ὑπακούει αὐτῷ,
ἀλλὰ πολλάκις ἀναλακτίζει, καὶ κατα-
γογγύζει. μάνθανε οὖν τῷ προστάτῃ
σου ὑποταχέως τάττεσθαι, εἰ τὴν σάρκα
σου ὑπὸ σοῦ ποιεῖσθαι ἐπιθυμεῖς. τάχιον
γὰρ ὁ ἔξω ἐχθρὸς νικᾶται, τοῦ ἐνδο-
τέρου ἀνθρώπου οὐ διεφθαρμένου. οὐκ ἔστι
δυσχερέστερος καὶ κάκιον τῆς ψυχῆς ἐχθρὸς,
ἢ σὺ σεαυτοῦ, μὴ καλῶς τῷ πνεύματι
ὁμογνωμονῶν. δεῖ παντελῶς ἀληθι-
νὴν σε καταφρόνησιν σεαυτοῦ προσλαβεῖν,
εἰ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος περιγίν-
εσθαι ἐθέλεις.

β. Ὅτι σεαυτὸν ἔτι λίαν ἀτάκτως ἀγαπᾷς,
διὰ τοῦτο τῇ θελήσει ἄλλων παντελῶς
σεαυτὸν ὑποτάσσειν κατοκνεῖς. τί δὲ μέ-
γα, εἰ σύ, σποδὸς ὢν καὶ μηδέν, διὰ τὸν θε-
ὸν τῷ ἀνθρώπῳ σε ὑποτάσσεις, ἐπειδὴ
ἐγὼ παντοδύναμος καὶ ὕψιστος, ὁ πάντα
ἐκ μηδενὸς κτίσας, ἐμαυτὸν τῷ ἀνθρώ-
πῳ διὰ σὲ ταπεινῶς ὑπέταξα; πάντων
ταπεινότατος καὶ κατώτατος γέγονα, ἵνα
τὴν ὑπερηφανίαν σου τῇ ταπεινότητί μου
νικήσῃς. μάνθανε σποδὲ ὑπακούειν.
μάνθανε ταπεινῶσαί σε γῆ καὶ χοῦς καὶ

βιβ: γ. κεφ: ιγ. στιγμὴ β. ἀχπγ. β ταργ. ς.
ὑποκάτω τῶν ποδῶν ἁπάντων ἐπικάμ-
πτειν. μάνθανε ταῖς προαιρέσεσι σοῦ ἀλ-
γῦν, καὶ πρὸς πάντα ἐπιταττόμενα προ-
θύμως ἔχειν.

γ. Ἐκκάιε κατὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἔα τὸν ὄγκον ἐν
σοὶ ζῆν, ἀλλ' οὕτως ὑπήκοον καὶ μικρόν
σε πάρεχε, ἵνα πάντες ἐπὶ σὲ ἐπιβαίνειν,
καὶ ὡς πηλὸν πλατειῶν καταπατεῖν δυν-
ηθῶσι. τί ἔχεις ἄνθρωπε μάταιε μεμ-
ψιμοιρεῖν; τί ῥυπαρὲ ἁμαρτωλὲ ἀν-
τιλέγειν τοῖς ὀνειδίζουσί σοι δύνῃ, ὁ το-
σάκις τῷ θεῷ προσκρούσας, καὶ πολλάκις
τῷ ᾅδῃ ἔνοχος γεγονώς; ἀλλ' ἐφείσατό
σου ὁ ὀφθαλμός μου, ὅτι ἡ ψυχή σου ἔν-
τιμος ἐγένετο ἐνώπιόν μου, τοῦ γνῶ-
ναι σε τὴν ἀγάπην μου, καὶ ὑπὲρ τῶν εὐερ-
γετημάτων μου ἀεὶ εὐχάριστον γενέσθαι,
τῇ τε ἀληθινῇ ὑποταγῇ καὶ ταπεινότη-
τι ἀδιαλείπτως προσκεῖσθαι, καὶ τὴν ἰδί-
αν καταφρόνησιν ὑπομονητικῶς καρ-
τερεῖν.

Κεφ: ιδ.

**Περὶ τοῦ τὰ κρυπτὰ κρίματα τοῦ
θεοῦ σκοπεῖν, τοῦ μὴ ἡμᾶς ἐπὶ
τοῖς ἀγαθοῖς ἐπαρθῆναι.**

α. Ἐπιβροντᾷς μοι τὰ κρίματά σου, κύ-
ριε, καὶ φόβῳ καὶ τρόμῳ διασείεις πάν-

τα τὰ ὀστᾶ μου, καὶ ἡ ψυχή μου διόλου
ἐκθαμβεῖ. ἔστηκα ἀπόπληκτος, καὶ σκο-
πῶ, ὅτι οἱ οὐρανοὶ οὐ καθαροί εἰσιν ἐν-
αντίον σου. εἰ ἐν τοῖς ἀγγέλοις πονη-
ρίαν εὗρες, καὶ οὐκ ἐφείσω, τί συμβήσε-
ταί μοι; ἔπεσον οἱ ἀστέρες ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, κἀγὼ σποδὸς τί προλαμβάνω; ὧν
τὰ ἔργα ἐπαινετὰ ἐδόκει οὗτοι εἰς τὰ
κατώτατα ἔπεσον, καὶ τοὺς τὸν ἄρτον
τῶν ἀγγέλων φαγόντας, τοῖς κερατίοις
τῶν χοίρων ἡδομένους ἑώρακα.

β. Οὐδεμία τοίνυν ἁγιότης ἐστίν, εἰ τὴν χά-
ριν σου κύριε ὑφέλκεις. οὐδεμία σοφία λυ-
σιτελεῖ, εἰ κυβερνῶν λήγεις. οὐδεμία ἰσχὺς
ὠφελεῖ, εἰ διασώζων παύῃ. οὐδεμία ἁγ-
νεία ἀσφαλής, εἰ αὐτὴν οὐχ ὑπερασπίζῃς.
οὐδεμία ἰδία φυλακὴ συμφέρει, εἰ μὴ
ἡ ἁγία ἀγρυπνία σου παραγίνεται. ἡμεῖς
μὲν γὰρ καταλειφθέντες καταποντιζό-
μεθα καὶ ἀπολλύμεθα. ἐπισκοπηθέντες
ἐγειρόμεθα καὶ βιοῦμεν. ἀβέβαιοι δὴ τυγ-
χάνομεν, ἀλλὰ διὰ σοῦ βεβαιούμεθα.
χλιαινόμεθα, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ ἀνακαιόμε-
θα.

γ. Ὡς ταπεινῶς καὶ εὐτελῶς δεῖ ἐμὲ πε-
ρὶ ἐμαυτοῦ γινώσκειν· ὡς οὐδενὸς τι-
μᾶν, εἰ τί ἀγαθὸν ἔχειν δοκῶ. ὡς βα-
θέως ὑπὸ τὴν τῶν κριμάτων σου ἀβύσ-

ἄβυσσον ταπεινῶσαί με ὠφείλω, κύριε· ὅπου μηδὲν ἄλλο ἐμὲ ὄντα εὑρίσκω, ἢ μηδὲν καὶ μηδέν. ὢ βάρος ἀμέτρητον· ὢ πέλαγος ἀδιάνηκτον, ὅπου περὶ ἐμοῦ μηδὲν εὑρίσκω, εἰ μὴ ἐν τῷ ὅλῳ μηδέν. ποῦ τοίνυν ἐστὶν ἡ τῆς δόξης ἀποκρυφή; ποῦ ἡ πεποίθησις ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς γενομένη; κατεπόθη πᾶσα ἡ ματαία καύχησις ἐν τῷ βάθει τῶν κριμάτων σου τῶν ἐπ' ἐμέ.

δ. Τί πᾶσα σὰρξ ἐστὶν ἐνώπιόν σου; μὴ καυχήσεται ὁ πηλὸς κατὰ τοῦ πλάττοντος ἑαυτόν; πῶς ἐπαρθῆναι δύναται, οὗτινος καρδία ἀληθῶς ὑποτάσσεται τῷ θεῷ; οὐκ αὐτὸν ὅλος ὁ κόσμος ἐπαρεῖ, ὃν ἡ ἀλήθεια ἑαυτῇ ὑπέταξεν, οὐδὲ πάντων ἐπαινούντων στόματι κινηθήσεται, ὃς πᾶσαν ἐλπίδα αὐτοῦ ἐν τῷ θεῷ ἐστερέωσε. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ οἱ λαλοῦντες, ἰδοὺ πάντες οὐδέν. ἐκλείψουσι γὰρ μετ' ἤχου τῶν ῥημάτων· ἡ δ' ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς αἰῶνα.

Κεφ: ιε.

Πῶς δεῖ ἔχειν καὶ λέγειν ἐν παντὶ ἐπιποθήτῳ πράγματι.

α. Τέκνον, οὕτως εἰπὲ ἐν παντὶ πράγματι· κύριε, εἰ οὕτω γίνεται εὐδοκία ἔμπροσθέν σου, τοῦτο γενηθήτω. κύριε, εἰ ἔστι δόξα

σου, γενηθήτω τοῦτο ἐν τῷ ὀνόματί
σου. κύριε, ἐὰν τοῦτο συμφέρον μοι γι-
νώσκεις, καὶ χρήσιμον εἶναι νομίζεις,
τότε χάρισαί μοι τούτῳ χρῆσθαι εἰς
τὴν δόξαν σου. ἐὰν δὲ βλαβερόν μοι,
καὶ τῇ τῆς ψυχῆς μου σωτηρίᾳ οὐκ ὠφέλ-
λιμον γενησόμενον κατίδῃς, ἀφαίρει ἀπ'
ἐμοῦ τοιαύτην ἐπιθυμίαν. οὐ γὰρ πᾶσα
ἐπιθυμία ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματός ἐστιν,
εἰ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὀρθὴ καὶ καλὴ εἶναι
δοκεῖ. χαλεπόν ἐστιν ἀληθῶς διαγι-
νώσκειν, εἰ τὸ πνεῦμα ἀγαθόν, ἢ ἀλλό-
τριον εἰς τὸ τούτου ἢ ἐκείνου ἐπιθυμεῖν
σε ἐπάγει, ἢ ἐξ ἰδίου πνεύματος παρ-
ορμᾷ. πολλοὶ γὰρ ἐπὶ τέλει ἠπάτη-
σαν, οἱ πρῶτον τῷ ἀγαθῷ πνεύματι
ἐπαχθῆναι δοξάντες.

β. Χρὴ μὲν οὖν ἀεὶ μετὰ τοῦ φόβου θεοῦ
καὶ τῆς ταπεινότητος τῆς καρδίας ἐπιπο-
θεῖν ὁτιοῦν ἐπιπόθητον τῷ νῷ ἐπέρχεται.
μάλιστα δὲ μετὰ πάσης ἀπαρνήσεως
ὅλον μοι ἐπιτρέπειν, καὶ λέγειν· κύριε
σὺ γινώσκεις, πῶς βέλτιόν ἐστι. ποίησον
τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο καθὼς σὺ βούλει. δὸς ὅ,τι
θέλεις, καὶ ὁπότε θέλεις. ποίησον μετ'
ἐμοῦ καθὼς ἐπίστασαι, καὶ καθὼς μάλ-
λόν σοι ἀρέσει, καὶ μείζων δόξα σου γε-
νήσεται. τίθετί με ὅπου ἂν ἐθέλεις

βιβ: γ΄. κεφ: ιε΄. στιχ: β. αχπγ΄. γ΄ ταρ: ζ.
ἐθέλῃς, καὶ ἐλευθέρως μοι χρῆσθαι ἐν πᾶ-
σιν. ἐν χειρί σου εἰμι, στρέφε καὶ ἀνάστρεφέ
με κύκλῳ. ἰδοὺ ἐγὼ δοῦλός σου εἰς πάντα
ἕτοιμος ὑπάρχων· ὅτι οὐκ ἐμοί, ἀλλά
σοι ἐπιθυμῶ βιῶσαι· εἴθε ἀξίως καὶ τε-
λείως.

Εὐχὴ ὑπὲρ τοῦ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ διατελεῖν.

α. Παράσχου μοι ἠπιώτατε Ἰησοῦ, τὴν χάριν σου, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ καὶ ἕως τοῦ τέλους συνδιατελέσῃ μοι. δός μοι τοῦτο πάντοτε ἐπιποθεῖν καὶ βούλεσθαι, ὅ,τι σοι χαριέστερον γίνεται, καὶ μᾶλλον ἀρέσκει. τὸ θέλημά σου ἐμὸν γένοιτο, καὶ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀεὶ τῷ σῷ ἕποιτο, καὶ κάλλιστα αὐτῷ ὁμογνωμονῆσαι. εἴη μοι τὸ αὐτὸ ἐθέλειν, καὶ οὐκ ἐθέλειν μετὰ σοῦ καὶ οὐκ ἄλλο δύνασθαι βούλεσθαι, καὶ οὐ βούλεσθαι, εἰ μὴ ὅ,τι σὺ ἐθέλεις, καὶ οὐκ ἐθέλεις.

β. Χάρισαί μοι, πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ οὖσιν ἀποθανεῖν, καὶ διὰ σὲ φιλῆσαι τὸ καταφρονεῖσθαι, καὶ ἀγνοεῖσθαι ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. δός μοι ὑπὲρ πάντα ἐπιπόθητα ἐν σοὶ ἀναπαύεσθαι, καὶ τὴν καρδίαν μου ἐν σοὶ εἰρηνεύειν. σὺ ἀληθινὴ εἰρήνη τῆς καρδίας,

βιβ: γ. κεφ: ιε. ςιγ. εὐχὴν β. ἀρχὴν γ. ταραχ. ζ.
σὺ μόνη ἀνάπαυσις· ἔξω σοῦ πάντα σκλη-
ρὰ καὶ ἀνήσυχα ὑπάρχει. ἐν ταύτῃ τῇ εἰρ-
ήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτό, τοῦτ᾽ ἔστιν, ἐν σοὶ μόνῳ,
μεγίστῳ, καὶ αἰωνίῳ ἀγαθῷ κοιμηθήσομαι
καὶ ὑπνώσω. Ἀμήν.

Κεφ: ις.

Ὅτι τὴν ἀληθινὴν παραμυθίαν ἐν μόνῳ τῷ Θεῷ ζητητέον.

α. Ὁτινοσοῦν ἐπιθυμεῖν, ἢ ἐννοεῖν εἰς τὴν
παραμυθίαν μου δύναμαι, οὐκ ἐνθάδε,
ἀλλ᾽ ἐν τῷ μέλλοντι προσδοκῶ. εἰ πάσας
παρακλήσεις τοῦ κόσμου μόνος εἶχον, καὶ
πασῶν τρυφῶν ἀπολαύειν ἐδυνάμην,
δῆλόν ἐστιν, ὅτι πολὺν χρόνον διαμένειν
οὐκ ἂν ἐδύνατο. ὅθεν ψυχή μου οὐχ οἷα
τε γίνῃ ἐκπλέως παρακληθῆναι, ἢ παν-
τελῶς ἱλαρωθῆναι, εἰ μὴ ἐν τῷ Θεῷ τῷ
παρακλήτῳ τῶν πτωχῶν, καὶ ὑποδεχεῖ
τῶν ταπεινῶν. προσδόκα μικρὸν ψυ-
χή μου, προσδόκα τὴν τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελί-
αν, καὶ ἕξεις τὴν εὐθηνίαν πάντων ἀγαθῶν
ἐν οὐρανῷ. εἰ ἄγαν ἀτάκτως τούτων τῶν
παρόντων ὀρέγῃ, τὰ αἰώνια καὶ ἐπουρά-
νια ἀπολέσεις. γένοιτο τὰ πρόσκαιρα
ἐν χρήσει, τὰ αἰώνια ἐν ἐπιθυμίᾳ. οὐχ
οἷός τ᾽ εἶ τινος προσκαίρου ἀγαθοῦ κορε-
σθῆναι, ὅτι εἰς τὸ τούτων ἀπολαύειν οὐκ

βιβ: γ'. κεφ: ις'. στιγμὴ α'. ἀρχὴ γ'. ταῦτ. ζ'.
ἐκτίσθης.

β'. Εἰ καὶ πάντα τὰ κτισθέντα ἀγαθὰ ἔ-
χες, οὐκ ἂν ἐδύνασο εἶναι εὐδαίμων
καὶ μακαρία, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ πάν-
τα κτίσαντι πᾶσα ἡ εὐδαιμονία καὶ
μακαριότης σου κεῖται, οὐ μὲν διαφο-
ρεῖ καὶ ἐπαινεῖται τοῖς ματαίοις κοσ-
μοφίλοις, ὅταν δὲ οἱ ἀγαθοὶ πιστοὶ
τοῦ Χριστοῦ προσδοκῶσι, ὧν καὶ ὅσας πο-
τὲ προγεύονται οἱ πνευματικοὶ
καὶ καθαροκάρδιοι, ὧν πολίτευμα
ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπάρχει. ματαία καὶ
βραχεῖα πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη παρα-
μυθία ἐστι. μακαρία δὲ καὶ ἀληθινὴ
παραμυθία, ἣ ἐντὸς παρὰ τῆς ἀλη-
θείας λαμβάνεται. εὐλαβὴς ἄν-
θρωπος πανταχοῦ τὸν παράκλητον
αὐτοῦ τὸν Ἰησοῦν μεθ' αὐτοῦ κομίζει,
καὶ λέγει πρὸς αὐτόν. πάρεσθί μοι κύ-
ριε Ἰησοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ,
αὕτη παράκλησίς μοι γινέσθω, τὸ ἀσ-
μένως ἐθέλειν πάσης ἀνθρωπίνης
παρακλήσεως ἀπορεῖν. καὶ εἰ ἡ παρα-
μυθία σου ἄπεστι, τὸ θέλημά σου

ἡ. α.

ἡ δικαία δοκιμασία ἀντὶ μεγίστης παρακλήσεώς μοι ἔστω, οὐ γὰρ εἰς τέλος ὀργισθήσῃ οὐδ' εἰς αἰῶνα μηνιεῖς.

Κεφ: ιζ.

α. Ὅτι χρὴ πᾶσαν τὴν μέριμναν ἐπὶ τὸν θεὸν ἐπιῤῥίπτειν.

Τέκνον, ἔασόν με χρῆσθαί σοι, ὡς ἐθέλω· ἐγὼ οἶδα τὸ συμφέρον σοι. σὺ ἐνθυμῇ ὡς ἄνθρωπος· σὺ γινώσκεις ἐν πολλοῖς, καθὼς τὸ ἀνθρώπειον πάθος συμβουλεύει. κύριε ἀληθές ἐστιν, ὅπερ λέγεις. μέριμνά σου ἡ περὶ ἐμοῦ, μείζων ὑπάρχει πάσης ἐπιμελείας, ἣν ἐγὼ περὶ ἐμοῦ ποιεῖσθαι δύναμαι. ἄγαν γὰρ τυχηρῶς ἵσταται, ὁ πᾶσαν τὴν μέριμναν αὐτοῦ ἐπί σε οὐκ ἐπιῤῥίπτων. κύριε, εἴγε τὸ θέλημά μου εὐθὺ καὶ βέβαιον πρός σε διαμένει, ποίησον μετ' ἐμοῦ πᾶν ὅ,τι ἂν ἀρεστόν σοι γένηται. οὐ γὰρ δύναται εἶναι κακὸν, ὅτιοῦν μοι ποιήσεις.

β. Εἰ ἐν τῷ σκότει εἶναί με ἐθέλεις, εὐλογήθητι, καὶ εἰ ἐν τῷ φωτὶ εἶναί με ἐθέλοις, αὖθις εὐλογήθητι. εἰ παραμυθεῖσθαί με ἀξιοῖς, εὐλογήθητι· καὶ εἰ θλίβεσθαί με ἐθέλεις, ἀεὶ ὁμοίως

βιβ: γ. κεφ: ιζ. στιχ: β. α χπ γ. δ ταρ. α.
εὐλογήθητι. τέκνον, οὕτω χρὴ ἔχειν σε,
εἰ μετ' ἐμοῦ περιπατεῖν ἐπιθυμεῖς.
οὕτω δεῖ σε πρόθυμον εἶναι εἰς τὸ πά-
σχειν, οὕτως ἀσμένιος ἄπορος καὶ πένης
εἶναι ὀφείλεις, ὡς ἔμπλεος καὶ πλούσιος.
+ ὥσπερ εἰς τὸ χαίρειν.

γ. Κύριε, ἡδέως ὑπὲρ σοῦ πείσομαι,
ὁτιοῦν ἂν θελήσῃς μοι ἐπελθεῖν. ἀδι-
αφόρως ἀπὸ τῆς χειρός σου ἀποδέχε-
σθαι ἐθέλω τὸ κακόν, καὶ τἀγαθόν, τὸ γλυ-
κὺ καὶ τὸ πικρόν, τὸ περιχαρὲς, καὶ τὸ λυ-
πηρόν, καὶ ὑπὲρ πάντων συμβαινόντων
μοι, εὐχαριστεῖν. φύλαξόν με ἀπὸ παν-
τὸς κακοῦ, καὶ οὐδὲ τὸν θάνατον, οὐδὲ τὸν
ᾅδην φοβηθήσομαι· μόνον μὴ εἰς αἰῶ-
να ἀπορρίψῃς με, μηδ' ἐκ τῆς βίβλου
τῆς ζωῆς ἐξαλείψῃς· οὐ βλάψει με,
ἥτισοῦν θλίψις ἐπελεύσεταί μοι.

ε. β. Κεφ: ιη.

Ὅτι δεῖ τὰς προσκαίρους ταλαιπω-
ρίας τῷ παραδείγματι
τοῦ χριστοῦ εὐκόλως
ὑπομένειν.

α. Τέκνον, ἐγὼ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τῆς
σωτηρίας σου κατέβην· τὰς ταλαιπωρί-
ας σου οὐ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τῆς ἀγάπης
ἐλκυσθεὶς ὑπεδεξάμην, ἵνα τὴν ὑπο-

μονὴν καταμάθῃς, καὶ τὰς προσκαίρ-
ους ἀθλιότητας μὴ βαρέως ἐνέγκῃς.
ἀπὸ τῆς γὰρ ὥρας τῆς γεννήσεώς μου,
μέχρι τῆς τελευτῆς τῆς ἐν τῷ σταυρῷ,
οὐκ ἀπογέγονέ μου ἡ κακοπάθεια. τὴν
τῶν βιωτικῶν ἀπορίαν μεγάλην
εἶχον. πολλῶν μέμψεων τῶν καθ' ἐμοῦ
συχνῶς ἤκουσα. αἰσχύνας καὶ ὀνείδη εὐγνω-
μόνως ὑπέμεινα. ἀντὶ τῶν εὐεργετημά-
των τὴν ἀχαριστίαν ἀπέλαβον. ἀντὶ τῶν
θαυμάτων, τὰς βλασφημίας, ἀντὶ τῆς
διδαχῆς τὰς ἐπιτιμήσεις.

β. Κύριε, ὅτι σὺ ἐν τῷ βίῳ σου ἐκαρτέ-
ρησας, ἐν τούτῳ μάλιστα πληρώσας τὴν
ἐντολὴν τοῦ πατρός σου, εἰκὸς κἀμὲ ἄθλι-
ον ἁμαρτωλὸν κατὰ τὴν βούλησίν σου ἀνε-
ξικακεῖν, καὶ ἕως ἂν αὐτὸς θελήσῃς, τὸ τῆς
φθαρτῆς ζωῆς βάρος ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μου
βαστάζειν. καίτοι γὰρ τῆς βαρούσης ζω-
ῆς φορτικῆς αἰσθανόμεθα, ὅμως διὰ τῆς
σῆς χάριτος νῦν μεγαλομισθός ἐστι, καὶ τῷ
ὑποδείγματί σου, καὶ τοῖς τῶν ἁγίων σου
ἴχνεσι, τοῖς ἀσθενέσιν ἀνεκτοτέρα καὶ
λαμπροτέρα. πρὸς τούτοις καὶ πολλῷ
παρακλητικωτέρα ἐστὶ τῆς ἐν τῷ πάλαι
νόμῳ γενομένης, ὅτε ἡ τοῦ οὐρανοῦ πύλη
ἀποκεκλεισμένη διέμενε. καὶ ἡ πρὸς

βιβ: γ. κεφ: ιη. στίχ: β. αχπγ. ἔτει β.
τοῦ οὐρανοῦ ὁδὸς σκοτεινοτέρα ἐδόκει, οὕτως ὀλίγων περὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐπιζητεῖν σπουδαζόντων. ἀλλ' οὐδὲ οἱ τότε δίκαιοι, καὶ τῆς σωτηρίας μέτοχοι τυγχάνοντες, πρὸ τοῦ πάθους σου, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου θανάτου ἐκτίσεως τὴν οὐράνιον βασιλείαν εἰσελθεῖν ἐδύναντο.

γ. Ὡς πολλὴν χάριν ἀποδιδόναι σοὶ ὀφείλω, ἀνθ' ὧν εὐθεῖαν καὶ καλὴν ὁδόν μοι καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν σου ἐπιδεῖξαι ἠξίωσας, ἡ γὰρ ζωή σου, ἡ ὁδὸς ἡμῶν· καὶ διὰ τῆς ἁγίας ὑπομονῆς σου προσερχόμεθά σοι, ὃς στέφανος ἡμῶν τυγχάνεις. εἰ μὴ σὺ ἡμᾶς προήγαγες καὶ ἐδίδαξας, τίς ἂν περὶ τοῦ ἀκολουθεῖν σοι ἐσπούδασε; φεῦ, ὅσοι μακρὰν ἂν καὶ ὀπίσω ἔμενον, εἰ μὴ εἰς τὰ περιφανῆ παραδείγματά σου ἀπέβλεπον; ἰδού, ἔτι χλιαινόμεθα, τοσαῦτα σημεῖα καὶ διδαχάς σου ἀκούσαντες, τί ἂν ἐγένετο εἰ τηλικοῦτο φῶς εἰς τὸ ἀκολουθῆσαί σοι οὐκ εἴχομεν;

Κεφ: ιθ.

Περὶ τοῦ φέρειν τὰς ὕβρεις, καὶ τίς ἀληθὴς ὑπομονητικὸς ἀποδείκνυται.

ά. Τί ἐστιν, ὅ,τι λαλεῖς; λῆγε τῆς μεμψιμοιρίας, τὸ πάθος μου καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων σκοπῶν. οὔπω γὰρ μέχρις αἵματος ἀντικατέστης. μικρόν ἐστιν ὅ,τι σὺ πάσχεις, πρὸς τοὺς τοσαῦτα ὑπομείναντας, οὕτω δεινῶς πειρασθέντας, οὕτω βαρέως θλιβέντας, καὶ πολλαπλασίως δοκιμασθέντας, καὶ ἀσκηθέντας. χρὴ τοίνυν σε τὰ δεινότερα τῶν ἄλλων ἐνθυμεῖσθαι, ἵνα τὰ ἐλάχιστά σου κουφότερον ὑπομείνῃς. καὶ εἰ ἐλάχιστά σοι οὐ δοκεῖ, πρόσεχε, πότερον οὐ καὶ τούτου ἡ ἀνυπομονησία σου αἰτία ἐστίν. ἀλλ' ὅμως εἴτε μικρά, εἴτε μεγάλα γίνεται, πάντα καρτερεῖν ἐπιχείρει.

β. Ὅσῳ ἂν βέλτιον εἰς τὸ παθεῖν σε καταστήσῃς, τοσούτῳ σοφώτερον πράττεις, καὶ μείζονος μισθοῦ ἄξιος γίνῃ. ἔτι δὲ ῥᾷον ὑπομενεῖς τῇ ψυχῇ καὶ τῇ χρήσει εἰς τοῦτο οὐκ ὀκνηρῶς παρασκευασθείς. μὴ λέγε· οὐχ οἷός τ' εἰμὶ ταῦτα πάσχειν ὑπὸ τοιούτου ἀνθρώπου, οὐδὲ τοιαῦτά μοι ἀνεκτά ἐστι, δεινῶς γὰρ ἔβλαψέ με, καὶ ὀνειδίζει μοι, ἃ μηδέποτε ἐνενόησα· ὑπ' ἄλλου δ' ἀσμένως πείσομαι, καθάπερ ἂν κρῖναι παθεῖν κατίδω. τοιοῦτος ὁ λογισμὸς ἀνόητός ἐστι, τὴν τῆς ὑπομονῆς ἀρετὴν [illegible]

βιβ: γ. κεφ: ιθ. στιγμὴ β. αχπγ. ἔταρ. γ. β. σκεπτόμενος, οὐδὲ ὑφ' οὗ ἐκείνη μέλλει στεφανωθήσεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς ὕβρεις αὐτῷ γενομένας ἐξετάζων.

γ. Οὐκ ἔστιν ἀληθῶς ὁ ὑπομονητικὸς, ὁ μὴ θέλων παθεῖν, πλὴν ὅ,τι ἂν αὐτῷ δόξῃ, ἢ ὑφ' οὗ αὐτῷ ἀρέσῃ. ἀληθινῶς δὲ ὑπομονητικὸς, οὐ λογίζεται ὑπὸ τίνος ἀνθρώπου, πότερον ὑπὸ προεστῶτος αὐτοῦ, ἢ ὑπό τινος ἴσου, ἢ ἐλάττονος· πότερον ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἁγίου ἀνθρώπου, ἢ ὑπὸ πονηροῦ, καὶ ἀναξίου ἀσκεῖται. ἀλλ' ἀδιαφόρως ὑπὸ πάσης κτίσεως ὁποσονοῦν καὶ ὁποσάκις οὖν ἂν ἀτύχημά τι αὐτῷ συμβῇ, πᾶν τοῦτο ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ χειρὸς εὐχαρίστως ἀποδεχόμενος, παμμέγεθες κέρδος ἡγεῖται· ὅτι μηδὲν παρὰ τῷ θεῷ, καίπερ ἐλάχιστον ὄν, εἴ γε διὰ τὸν θεὸν ἐπάθομεν, ἄμισθον εἶναι δυνήσεται.

δ. Διόπερ ἕτοιμος ἔσο πρὸς τὸν πόλεμον, εἰ θέλεις τῆς νίκης ἐπιτυχεῖν. ἀπολέμως τοῦ τῆς ὑπομονῆς στεφάνου οὐ δύνῃ ἐφικέσθαι. εἰ παθεῖν οὐκ ἐθέλεις ἀναίνῃ στεφανοῦσθαι. εἰ δὲ στεφανοῦσθαι ἐπιθυμεῖς, ἀγωνίσθητι ἀνδρείως, ὑπόμεινον μακροθύμως. ἀπόνως τῆς ἀναπαύσεως οὐκ ἐπιτεύξῃ, καὶ ἀπολέμως τὴν νίκην

οὐκ ἀεί. γενηθήτω κύριε δυνατόν μοι, διὰ τῆς χάριτος, ὅ,τι ἀδύνατόν μοι δοκεῖ τῆς φύσεως. σὺ οἶδας, ὅτι μικρὸν δύναμαι παθεῖν, καὶ ὅτι εὐθέως ἀθυμῶ, ἀτυχίας συμβαινούσης κούφης. γένοιτό μοι πᾶσα ἄσκησις τῆς θλίψεως ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου, προσφιλὴς καὶ εὐκταία· ὅτι τὸ παθεῖν καὶ κακωθῆναι ὑπέρ σου, πάνυ σωτήριόν ἐστι τῇ ψυχῇ μου.

Κεφ. κ.

Περὶ τοῦ ὁμολογεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν, καὶ τὰς ~~πο~~ ταλαιπωρίας τούτου τοῦ βίου.

α. Ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου· ἐξομολογήσομαί σοι κύριε τὴν ἀσθένειάν μου. πολλάκις μικρόν ἐστι τὸ ἐμὲ καταβάλλον καὶ λυποῦν. προαιροῦμαι ἀνδραγαθεῖν, ἀλλὰ μικροῦ πειρασμοῦ ἐπερχομένου, σφόδρα στενοχωροῦμαι. εὐτελέστατόν ἐστί ποτε, ὅθεν δεινὸς πειρασμός μοι γίνεται. καὶ ὅτε ἐπὶ ποσὸν ἀσφαλῆ με εἶναι νομίζω, ἐκ κούφου πνοῆς ἡττηθέντα μέ ποτε εὑρίσκω, οὐκ αἰσθανόμενος.

β. Ἴδε τοίνυν, κύριε, τὴν ταπεινότητά μου, καὶ ἀσθένειάν μου τὴν πανταχόθεν σοι ἐγνωσμένην. ἐλέησον, καὶ σῶσόν με ἐκ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ, οὐ μὴ δια-

βιβ: γ. κεφ: κ. στιχ. β. α. χ. π. γ. ε. τ. α. ς. γ. β.

τελῶ καταβληθεὶς ἕως σφόδρα. τοῦτ' ἐστὶν, ὅπερ πολλάκις με ἐκπλήττει, καὶ ἐνώπιόν σου κατεσχύνει, ὅτι οὕτω σφαλερὸς, καὶ εἰς τὸ ἀντιστῆναι τοῖς παθήμασιν ἀσθενὴς εἰμι. καίτοι εἰ καὶ οὐ πάντως συγκατατίθεμαι, ἀλλ' οὖν ὁ ἀγωνισμὸς αὐτῶν ὀχληρὸς καὶ βαρὺς μοι γίνεται, καὶ καθ' ἑκάστην οὕτω τῇ ἔριδι ἐνδιάγειν σφόδρα κατοκνῶ. ἐκ τούτου ἡ ~~ἀσθ~~ ἀσθένειά μου γνωρίζεταί μοι, ὅτι αἱ βδελυκταὶ φαντασίαι πολλῷ ῥᾷον ἀεὶ εἰσβάλλουσιν, ἢ ἀπέρχονται.

γ. Εἴθε ἰσχυρότατε θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ζηλωτὰ τῶν ψυχῶν πιστῶν ἀποβλέψαις εἰς τὸν πόνον καὶ τὴν δουλείαν τοῦ δούλου σου, καὶ παρίστασο αὐτῷ ἐν πᾶσιν, εἰς ἅπερ ἂν στραφῇ. κραταίωσόν με τῇ ῥώσει ἐπουρανίῳ, ἵνα μὴ παλαιὸς ἄνθρωπος, ἡ σχετλία σὰρξ, τῷ πνεύματι οὔπω παντελῶς ὑποταχθεῖσα, κυριεύειν δυνηθῇ· πρὸς ἣν ἀγωνίζεσθαι δεήσει, μέχρις ἂν ἐν τῷδε τῷ βίῳ ἀθλιωτάτῳ πνεύσομεν. οἴμοι ποῖος οὗτος βίος ἐστὶν, ὅπου αἱ θλίψεις καὶ ταλαιπωρίαι οὐκ ἄπεισι, καὶ ὅπου τῶν παγίδων καὶ τῶν ἐχθρῶν πάντα γέμει; μιᾶς γὰρ θλίψεως ἢ πειρασμοῦ ἀπερχομένου, ἄλλος

προσέρχεται· ἀλλὰ καὶ τῆς προτέρας συμφορῆς ἔτι γινομένης, ἄλλαι πλείους καὶ ἀπροσδοκήτως ἐπέρχονται.

Ἐρ. Καὶ πῶς δυνατὸν, ταύτην τὴν ζωὴν, τοσαύτας πικρότητας ἔχουσαν, καὶ τηλικαύταις συμφοραῖς καὶ ταλαιπωρίαις ἔνοχον ἀγαπᾶσθαι; καὶ πῶς λέγεται βίος, ὁ τοσούτους θανάτους καὶ λοιμοὺς γεννῶν; ἀλλ' ὅμως ἀγαπᾶται, καὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τέρπεσθαι ἐπιποθοῦσι. ψέγεται συχνῶς ὁ κόσμος, ὡς ἀπατηλὸς καὶ μάταιος ὢν, ἀλλὰ μὴν οὐ ῥᾳδίως καταλείπεται, ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι τῆς σαρκὸς ἄγαν κυριεύουσι. καίτοι τὰ μὲν εἰς τὸ αὐτὸν φιλεῖν, τὰ δὲ εἰς τὸ αὐτοῦ καταφρονεῖν ἕλκουσι. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου ἑλκύουσιν, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου. αἱ δὲ ποιναὶ καὶ ταλαιπωρίαι αἱ αὐτῷ ἀκολουθοῦσαι (αἳ συχνῶς) τὸ τοῦ κόσμου μῖσος καὶ ἀηδίαν ἐμποιοῦσιν.

Ἀπ. Οὐ μὴν ἀλλὰ, ἀεὶ ἡ πονηρὰ τρέψις, τῆς ψυχῆς τῆς τῷ κόσμῳ προσκειμένης περιγίνεται, καὶ τὸ ταῖς αἰσθήσεσιν ὑποτάττεσθαι, τερπνὸν νομίζει, ὅτι τὴν τοῦ θεοῦ χρηστότητα, καὶ τὸ ἔσω κάλλος τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἔβλεψεν, οὐδ' ἐγεύσατο. οἱ δὲ τοῦ κόσμου ὅλως ὀλιγωροῦντες, καὶ τῷ θεῷ ὑπὲρ

βιβ: γ. κεφ: κ. στιγμὴ ε. ἀρχ. γ. 5, Ταργ. γ.

τῇ ἁγίᾳ παιδεύουσι ζῆν ἐπιχειροῦντες, διὰ θείαν ἡδύτητα τὴν τοῖς ἀληθέσιν ἀποτάκταις ἐπαγγελθεῖσαν οὐκ ἀγνοοῦσι, καὶ ὡς δεινῶς ὁ κόσμος πλανᾶται, καὶ ποικίλως ἐξαπατᾶται, σαφέστερον γινώσκουσι.

κεφ. κα.

α. Ὅτι ἐν τῷ θεῷ ὑπὲρ πάντα ἀγαθὰ καὶ δῶρα ἀναπαύεσθαι δεῖ.

Ὑπὲρ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν, ψυχή μου, ἐν τῷ κυρίῳ ἀεὶ ἀναπαύσῃ, ὅτι αὐτός ἐστιν αἰώνιος ἀνάπαυσις. δός μοι ἡδύτατε καὶ προσφιλέστατε Ἰησοῦ ἐν σοὶ ὑπὲρ πᾶσαν κτίσιν ἀναπαύεσθαι, ὑπὲρ πᾶσαν σωτηρίαν καὶ κάλλος, ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν καὶ τιμήν, ὑπὲρ πᾶν κράτος καὶ ἀξίωμα, ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ ἀγχίνοιαν, ὑπὲρ πάντα πλοῦτον καὶ τέχνας, ὑπὲρ πᾶσαν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, ὑπὲρ πᾶσαν φήμην, καὶ ἔπαινον, ὑπὲρ πᾶσαν ἡδύτητα καὶ παραμυθίαν, ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ἐπαγγελίαν, ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν καὶ ἐπιθυμίαν, ὑπὲρ πάντα δῶρα καὶ γέρατα, ἅτινα δύνῃ διδόναι καὶ ἐγχέειν, ὑπὲρ πᾶσαν χαρὰν καὶ ἀλάλαξιν, ἥνπερ ὁ νοῦς ἀνθρώπειος δύναται χωρεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι. τέλος δὲ ὑπὲρ ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν στρατιὰν

τοῦ οὐρανοῦ· ὑπὲρ πάντα ὁρατὰ καὶ
ἀόρατα, καὶ ὑπὲρ πᾶν, ὅτι σὺ ὁ θεὸς
μου οὐκ εἶ.

β. Ὅτι σὺ κύριε ὁ θεός μου, πάντων βέλ-
τιστος τυγχάνεις· σὺ μόνος ὕψιστος, σὺ
μόνος δυνατώτατος, σὺ μόνος ἀνταρ-
κέστατος καὶ πληρέστατος, σὺ μόνος ἥδιστος
καὶ παρακλητικώτατος· σὺ μόνος κάλλιστος
καὶ φίλτατος· σὺ μόνος εὐγενέστατος καὶ
ὑπὲρ πάντα ἐνδοξότατος, ἐν ᾧ πάντ' ἀγα-
θὰ ἅμα καὶ τελείως ἐστί, καὶ ἀεὶ ἐγένετο
καὶ ἔσται· καὶ διὰ τοῦτο ἧττον καὶ ἔλαττόν ἐστιν,
ὅτι οὖν, πλὴν σεαυτοῦ, δώσῃ μοι, ἢ περί
σου ἀποκαλύπτεις, ἢ ἐπαγγέλλεις, σοῦ
οὐχ ἑωραμένου, καὶ κατειλημμένου.
ἡ γὰρ καρδία μου οὐ δύναται ἀληθῶς
ἡσυχάζειν ἢ παντελῶς ἀρκεῖσθαι, ἐὰν μὴ
ἐν σοὶ ἀναπαύηται, πάντα τε δῶρα καὶ πᾶ-
σαν κτίσιν ὑπερβαίνῃ.

γ. Ὦ προσφιλέστατε νυμφίε μου Ἰησοῦ Χρι-
στέ, ἐραστὰ καθαρώτατε, δέσποτα πάσης
κτίσεως· τίς δώσει μοι πτέρυγας ἀληθοῦς
ἐλευθερίας τοῦ πετᾶσθαι καὶ διαναπαύεσθαι
ἐν σοί; πότε ἀφθόνως συγχωρηθήσεταί
μοι σχολάσαι καὶ ἰδεῖν, ὡς χρηστὸς εἶ κύ-
ριε ὁ θεός μου; πότε ἐκπλέως συλλέξω
με ἐν σοί, ἵν' ὑπὸ τῆς ἀγάπης σου, οὐκ αἰσθω-
μαί μου, ἀλλὰ σοῦ μόνου ὑπὲρ πᾶσαν αἴσθ-
ησιν καὶ τρόπον, τῷ τρόπῳ οὐ πᾶσιν ἐγνωσ-

βιβ: γ΄. κεφ: κα΄. στιχ: γ΄. α χ π ν. ϛ ταιγ. γ.

μένω; νυνὶ δὲ πολλάκις στενάζω, καὶ τὴν
ἀτυχίαν μου ὀδυρόμενος βαστάζω.
ὅτι πολλὰ κακὰ ἐν τῇδε τῇ κοιλάδι τῶν
ταλαιπωριῶν συμβαίνει, ἅτινά με
πλεονάκις ταράττει, λυπεῖ, καὶ σκοτοῖ·
πλεονάκις ἐμποδίζει καὶ διασπᾷ, ἐπά-
γει καὶ ἐμπλέκει, ἵνα μὴ ἀδεῶς προσ-
έλθω σοι, οὐδὲ τῶν ἡδονῶν περιπτυχῶν
ἀπολαύσω, τοῖς μακαρίοις πνεύμασιν
ἀεὶ παρών. κινήσαι σε ὁ στεναγμός μου,
καὶ πολλαπλασία ἐρημία ἡ ἐπὶ τῆς γῆς.

δ΄. Ὦ Ἰησοῦ ἀπαύγασμα τῆς αἰωνίου δόξης,
παραμυθία τῆς ἀποδημούσης ψυχῆς·
παρὰ σοὶ τὸ στόμα μου ἄφωνόν ἐστι, καὶ
ἡ σιγή μου λαλεῖ σοι. ἕως πότε βραδύν-
ει ὁ κύριός μου τοῦ ἐλθεῖν; προσέλθοι μοι
πενιχρῷ δούλῳ αὐτοῦ, καὶ εὐφράναι. βάλοι
τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ῥύσαιτο τὸν ἄθλιον
ἐκ πάσης στενοχωρίας. ἐλθὲ, ἐλθὲ, ὅτι
ἄνευ σοῦ μηδεμία ἡμέρα, ἢ ὥρα ἱλα-
ρά ἔσται, ὅτι σὺ ἡ εὐφροσύνη μου· καὶ χω-
ρὶς σοῦ, κενά ἐστιν ἡ τράπεζά μου. ἄθλι-
ός εἰμι, καὶ εἱργμένος πως, καὶ ἐμπε-
πεδημένος, ἕως ἂν τῷ φωτὶ τῆς παρου-
σίας σου ἀναπαύσῃς με, καὶ ἐλευθερώσῃς,
~~τῷ φωτὶ τῆς παρουσίας σου ἀναπαύσῃς με~~,
~~καὶ ἐλευθερώσῃς~~ τὸ πρόσωπον φιλικὸν
ἐπιδεικνύων.

ζ. δ. στιγμὴ ε. Ζητήσωσιν ἄλλοι ἄλ-
λο ἀντί σου, ὅτι οὖν ἂν δόξῃ· ἐμοὶ με-
ταξὺ μηδὲν ἄλλο οὐκ ἀρέσκει, οὐδ' ἀ-
ρέσει, εἰ μὴ σὺ ὁ θεός μου, ἐλπίς μου, σω-
τηρία αἰώνιος. οὐ σιωπήσω, οὐδὲ λήξω δε-
όμενος, ἕως ἂν ἡ χάρις σου ἀναστρέψει, καὶ
σὺ ἔσω μοι λαλήσῃς· ἰδοὺ ἐγὼ παρὰ σοί
ὅτι ἐπεκαλέσω με. τὰ δάκρυά σου, καὶ
ἡ ἐπιπόθησις τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἡ σύντρι-
ψις τῆς καρδίας ἐξέκλινόν με, καὶ προσήγα-
γόν με σοι. καὶ εἶπα· κύριε ἐκάλεσά σε,
καὶ ἐπεθύμησα ἀπολαύειν σου, ἕτοιμος
ὢν πάντα διά σε ἀποπτύειν. σὺ γὰρ πρό-
τερον ἐμὲ ἐξήγειρας, ὅπως σε ζητήσω.
εὐλογήθητι οὖν, κύριε, ὁ ταύτην τὴν χρη-
στότητα ποιήσας, μετὰ τοῦ δούλου σου, κα-
τὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.

ϛ. Τί ἔχει ἔτι λέγειν ὁ δοῦλός σου ἐνώπιόν
σου, εἰ μὴ ἵν' ἀεὶ σφόδρα ταπεινώσῃ ἑαυ-
τὸν ἔμπροσθέν σου, τῆς ἰδίας ἀνομίας, καὶ εὐ-
τελείας πάντοτε ἀναμιμνησθείς; οὐ γάρ
ἐστιν ὅμοιός σοι, ἐν πᾶσι θαυμασίοις οὐ-
ρανοῦ καὶ τῆς γῆς. τὰ ἔργα σου καλὰ λίαν ἐστί,
τὰ κρίματα ἀληθῆ, καὶ τῇ προνοίᾳ σου
διοικεῖται πάντα. αἶνος οὖν σοι καὶ δόξα,
ὦ σοφία τοῦ πατρός· σε αἰνῆσαι καὶ εὐλογῆ-
σαι στόμα μου, ἡ ψυχή μου, καὶ ἅμα πάν-

βιβ: γ. κεφ: κα. στιγμὴ ϛ. ἀρχ: παρ: ζ τὰ ελ-
τα κτισθέντα.

ἡ. ε.

Κεφ: κβ.

Περὶ τοῦ ἀναμνησθῆναι τῶν πολ-
λαπλασίων εὐεργετημάτων
τοῦ θεοῦ.

α. Ἄνοιξον κύριε τὴν καρδίαν μου ἐν
νόμῳ σου, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου δίδα-
ξόν με περιπατεῖν. δός μοι γνῶναι
τὸ θέλημά σου, καὶ μετὰ μεγάλης ἐν-
τροπῆς, καὶ ἀκριβοῦς διασκέψεως τὲ εὐερ- (τίων)
γετημάτων σου, γενικῶς καὶ ἰδικῶς
ἀναμνησθῆναι· ἵν' οἷός τε γένωμαι
ὑπὲρ τούτων σοι ἀξίως εὐχαριστεῖν.
οὐ μὴν ἀλλὰ γινώσκω καὶ ὁμολογῶ, οὐδὲ
ὑπὲρ ἐλαχίστης στιγμῆς ὀφειλομένην (ἡ. ε.)
χάριν ἔχειν δύνασθαι. ἐλάττων εἰμὶ πάν-
των ἀγαθῶν, ἅτινα ἐμοὶ ἐποίησας· καὶ
ἐν τῷ σκέπτεσθαί με τὸ ἀξίωμά σου, ἐκ-
λείπει ὑπὸ τοῦ μεγέθους τὸ πνεῦμά
μου.

β. Πάντα ἅπερ ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώμα-
τι ἔχομεν, καὶ πάντα ὅσα ἔξω, ἢ ἔσω φυ-
σικῶς ἢ (ὑπερ) μεταφυσικῶς κτώμεθα, σὰ
εὐεργετήματά ἐστι, καὶ εὐεργετικόν, εὔ-
σπλαγχνον, καὶ ἀγαθὸν ὄντα σε, ἐπαινοῦσι,
παρ' οὗ πάντ' ἀγαθὰ ἐλάβομεν· εἰ καὶ

ὁ μὲν πλείω, ὁ δ' ἐλάττω ἔλαβεν, ὅμως πάντα σά ἐστι, καὶ ἄνευ σοῦ οὐδ' ἐλάχιστον ἔχειν δύναται. ὁ μείζω λαβών, οὐκ εἰκότως τῇ ἀξίᾳ αὐτοῦ καυχᾶσθαι δύναται, οὐδὲ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ τῷ ἐλάττονι ἐπεγγελᾶν· ὅτι οὗτος μείζων καὶ βελτίων, ὁ ἧττον ἑαυτῷ ἀνατίθησι, καὶ ἐν τῷ εὐχαριστεῖν ταπεινότερος, καὶ εὐλαβέστερός ἐστι. καὶ ὁ ἑαυτὸν πάντων εὐτελέστερον ἡγούμενος καὶ ἀναξιότερον νομίζων, εἰς τὸ τὰ μείζω ἀπολαβεῖν ἑτοιμότερος ὑπάρχει.

ζ. Ὁ δ' ἐλάττω ἀπολαβὼν οὐ λυπεῖσθαι, οὐδὲ δυσχεραίνειν, οὐδὲ τῷ πλουσιωτέρῳ φθονεῖν, ἀλλά σοι μᾶλλον προσέχειν, ἢ τὴν χρηστότητά σου μάλιστα ἐπαινεῖν ὀφείλει, ὅτι οὕτως εὐπόρως, οὕτω δωρεὰν καὶ ἀσμένως καὶ ἀπροσωπολήπτως τὰ δῶρά σου χαρίζει. πάντα ἐκ σοῦ ἐστι, διόπερ ἐν πᾶσιν ἐπαινετὸς τυγχάνεις. σὺ οἶδας, τί ἂν ἑκάστῳ δίδοσθαι συμφέρει· καὶ διὰ τί ὁ μὲν ἧττον, ὁ δὲ μεῖζον ἔχει, οὐκ ἡμῶν, ἀλλὰ σοῦ ἐστι τοῦτο διαγινώσκειν, παρ' ᾧπερ αἱ ἀξίαι ἑκάστων ὡρίσθησαν.

η. Διὰ τοῦτο, κύριε ὁ θεός, μεγάλην εὐ-

βιβ: γ. κεφ: κβ. στιγμὴ λ. ἀρχ. περ. ταῖς ε.

ἐ[ν] ... ἡγοῦμαι, οὐ πολλὰ ἔχειν ἐξ (εὐεργεσιῶν)
ὧν ἔξω, καὶ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ὁ ἔπαι-
νος καὶ ἡ δόξα φαίνεται· ὥστε τὴν πε-
νίαν καὶ εὐτέλειαν ἰδίαν τις σκεψάμε-
νος μὴ μόνον οὐδεμίαν βαρύτητα, ἢ
λύπην, ἢ ἀθυμίαν ἐκεῖθεν συλλαμβά-
νειν, ἀλλὰ μᾶλλον παραμυθίαν καὶ
μεγάλην ἱλαρότητα· ὅτι σὺ ὁ θεὸς τοὺς
πένητας καὶ ταπεινοὺς, καὶ τοὺς τοῦ κόσμου
καταφρονητοὺς εἰς συνήθεις καὶ οἰκείους
σοι ἐξελέξω. τοῦτο αὐτοὶ ἀπόστολοί
σου μαρτυροῦσιν, οὓς ἐπὶ ~~πᾶσαν~~ πᾶσαν τὴν
γῆν ἄρχοντας κατέστησας. ἀλλ' ὅμως
ἄμεμπτοι ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἀνεστρά-
φησαν, οὕτω ταπεινοὶ καὶ ἁπλοῖ, ἄκακοί
τε καὶ ἄδολοι ὄντες, ὥστε καὶ ἐπὶ τῷ ἀτι-
μασθῆναι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου χαίρειν,
καὶ ἅτινα ὁ κόσμος μυσάττεται αὐτοὺς
σὺν μεγάλῃ ἐπιθυμίᾳ ἀποδέξασθαι.

,+ οὕτως εὐφραίνθ. 5. νῦν δέ, ὥσπερ +
ε. Μηδὲν οὖν τὸν φιλητήν σου καὶ γνῶσιν τῶν
εὐεργεσιῶν σου + καὶ ἡ εὐδοκία τῆς αἰωνίου δια-
τάξεώς σου· ἥτινι τοσοῦτον στέργειν, καὶ παρα-
καλεῖσθαι ὀφείλει, ἵν' οὕτως ἀσμένως βου-
ληθῇ εἶναι ἐλάχιστος, ὡς ἄλλος ἂν εὔξαι-
το εἶναι μέγιστος, καὶ οὕτως εἰρηνεύειν,
+ τὸ θέλημά σου τὸ ἐν ~~[illegible]~~ αὐτῷ

ϗ ἀγαπήσῃ τῷ ἐσχάτῳ τόπῳ, ὡς τῷ
πρώτῳ· ϗ οὗτος ἡδέως παρεωραθεὶς καὶ
καταπεφρονημένος, ἀκλεής τε ϗ ἄσημος,
ὡς τῶν ἄλλων ἐντιμότερος ϗ μείζων
ἐν τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ θέλημά σου, ϗ
ἀγάπη τῆς τιμῆς σου πάντα ὑπεραίρειν
ὀφείλει, ϗ μᾶλλον παραμυθεῖσθαι αὐτὸν
ϗ πλειόνως ἀρέσκειν, ἢ πάντα εὐερ-
γετήματα αὐτῷ δοθέντα, ἢ δοθησό-
μενα.

Κεφ: κγ.

Περὶ τεσσάρων τῶν μεγάλην εἰρήνην
παρεχόντων.

α. Τέκνον, νυνὶ τὴν τῆς εἰρήνης ϗ
ἀληθινῆς ἐλευθερίας ὁδόν σε διδάξω.
ποίησον κύριε ὃ λέγεις, ὅτι τοῦτο ἀκούειν
εὐπρόσδεκτόν μοι ἐστί. σπούδαζε τέκ-
νον, ὅπως μᾶλλον ποιήσῃς τὸ θέλημα
τοῦ ἄλλου, ἢ τὸ σοῦ. μᾶλλον ἀεὶ προαιροῦ
ἧττον, ἢ πλεῖον ἔχειν. ζήτει ἀεὶ τὸν κα-
τώτερον τόπον, ϗ πᾶσιν ὑποτάττεσθαι.
εὔχου ἀεὶ ϗ δέου, τὸ τοῦ θέλημα θεοῦ ὅλως
ἐν σοὶ γίνεσθαι. ἰδοὺ τοιοῦτος ἄνθρωπος
εἰς τὰ τῆς εἰρήνης ϗ ἀναπαύσεως ὅρια
εἰσέρχεται.

β. Κύριε οὗτος ὁ λόγος σου βραχὺς ὢν πολ-
λὴν τελειότητα συνέχει. μικρὸς μέν
ἐστι τὴν λέξιν πλήρης δὲ τῆς νοήσεως, ϗ

βιβ: γ. κεφ: κγ. στιχ: μη. β. αχπγ. θ ταε. ς.
πολύκαρπος. εἰ γὰρ ἐπ᾽ ἐμοῦ πιστὸς περιεσῶσθαι ἠδύνατο, οὐκ ἂν ἔδει οὕτω φοβερῶς ταραχὴν μοι γίνεσθαι. ὁσάκις γὰρ ὀχλούμενος καὶ βασανιζόμενος αἰσθάνομαι, ταύτης τῆς διδαχῆς μεταπεσθεῖν γινώσκω. ἀλλὰ σὺ ὁ πάντα ἰσχύων, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπίδοσιν πάντοτε ἀγαπῶν, τὴν χάριν μᾶλλον αὔξησον, ἵνα τὸν λόγον σου πληρῶσαι, καὶ τὴν σωτηρίαν μου ἐπιτελέσαι δυνηθῶ.

Εὐχὴ κατὰ τῶν κακῶν διανοιῶν.

γ. Κύριε ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ. ὁ θεός μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου ἀπόβλεψον. ὅτι ἐπανέστησαν ἐπ᾽ ἐμὲ ποικίλαι διάνοιαι, καὶ μεγάλοι φόβοι, ἐκθλίβοντες τὴν ψυχήν μου. πῶς διελεύσομαι ἀβλαβής; πῶς αὐτοὺς διαφεύξω; ἐγὼ, φησὶν, ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι, καὶ τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς ταπεινώσω. ἀνοίξω τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, καὶ τὰ ἀπόρρητα τῶν μυστηρίων ἀποκαλύψω σοι. ποίησον κύριε, ὡς λαλεῖς, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου [illegible] σου πᾶσαι ἄνομοι διάνοιαι. αὕτη ἡ ἐλπὶς, καὶ μία παραμυθία μου πρὸς σὲ ἐν πάσῃ θλίψει καταφεύγων,

σοὶ πεποιθέναι, σὲ ὡς ἐκ καρδίας
ἐπικαλεῖν, καὶ ὑπομονητικῶς τὴν παρα-
μυθίαν σου προσδοκᾶν.

Εὐχὴ ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ νοῦ.

δ'. Λάμπρυνόν με ἀγαθὲ Ἰησοῦ, λαμ-
πρότητι τοῦ ἔσω φωτός, καὶ ἐκβάλλε ἐκ
τοῦ οἰκήματος τῆς καρδίας μου πᾶν τὸ
σκότος. κάτεχε τὰς πολλὰς παρεμβά-
σεις, καὶ ἐξέλαυνε τοὺς βιάζοντας πει-
ρασμούς, ἰσχυρῶς ὑπερμάχου μου, καὶ πο-
λέμει τὰ κακὰ θηρία, ἐπιθυμίας
λέγω δελεαστικάς, ὅπως ἡ εἰρήνη γέ-
νηται ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ ἡ εὐφημία
τοῦ ἐπαίνου σου ἠχῇ ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐλῇ, τοῦτ'
ἔστιν ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. ἐπιτίμα
τοῖς ἀνέμοις, καὶ τοῖς χειμῶσι. λέγε
τῇ θαλάσσῃ, ἀναπαύου, καὶ τῷ βορέᾳ,
μὴ πνέῃς, καὶ ἔσται μεγάλη γαλήνη.

ε'. Ἐξαπόστελλε τὸ φῶς σου, καὶ τὴν ἀ-
λήθειαν, τοῦ λάμπειν ἐπὶ τῆς γῆς.
ὅτι ἐγὼ εἰμι γῆ κενὴ καὶ ἀργή, ἕως ἂν
φωτίσῃς με. ἔκχεε ἄνωθεν τὴν χάριν·
διάχεε τὴν καρδίαν μου τῇ ἐπουρανίῳ
δρόσῳ· πάρεχε τὰ τῆς εὐλαβείας
ὕδατα, εἰς τὸ καταβρέχειν τὸ πρό-
σωπον τῆς γῆς, καὶ εἰς τὸ καλῶς καὶ ἀγα-
θῶς καρποφορεῖν. ἆρον τὴν διάνοιαν

βιβ: γ. κεφ: κγ. στιγμὴ ε. α χπγ. ι ταξ: ζ.

τῷ τῶν ἁμαρτιῶν βάρει πιεσθεῖσαν, καὶ ὅλον πόθον μου εἰς τὰ οὐράνια ὕψωσον, ὥστε τῆς ἡδύτητος τῆς ἄνω μακαριότητος γευσάμενος κατοκνήσῃ περὶ τῶν τῆς γῆς ἐννοεῖν.

5. Ἅρπασόν καὶ ἐξελοῦ με ἀπὸ πάσης ἀστατοῦς παραμυθίας τῶν κτισμάτων· ὅτι οὐδὲν κτίσμα τὴν ὄρεξίν μου ἐκπλέως κορεῖν, καὶ παρακαλεῖν δύναται. σύναψον ἐμὲ σοι ἀχωρίστῳ δεσμῷ τῆς ἀγάπης, ὅτι σὺ μόνος ἀρκεῖς τῷ ἀγαπῶντι, καὶ χωρὶς σοῦ πάντα φλυαρά ἐστι.

ζ. Κεφ: κδ.

Περὶ τοῦ διαφεύγειν τὴν περίεργον ἐξέτασιν τοῦ βίου τοῦ ἄλλου.

α. Τέκνον, μὴ πολυπραγμόνει, μηδὲ ματαίως φρόντιζε. τί τοῦτο ἢ ἐκεῖνο πρός σε; σὺ ἀκολούθει μοι· τί γὰρ πρός σε, πότερον ἐκεῖνος τοιοῦτος ἢ τοιοῦτός ἐστιν· ἢ οὗτος οὕτω καὶ οὕτω πράττει, ἢ λαλεῖ; οὐ χρή σε ὑπὲρ ἄλλων ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ περὶ σεαυτοῦ τὸν λόγον ἀποδώσεις. διὰ τί οὖν ἐμπλέκῃ; ἰδοὺ ἐγὼ πάντας γινώσκω, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὸν ἥλιον γινόμενα βλέπω· καὶ οἶδα

πῶς ἕκαστος ἔχει, τί ἐννοεῖ, τί βούλε-
ται, καὶ εἰς τί ἡ προαίρεσις αὐτοῦ συν-
τείνει. διὸ πάντα δεῖ σε ἐπιτρέπειν
μοι· σὺ δὲ καλῶς εἰρήνευε, καὶ ἔα τὸν
πολυπραγμοῦντα πράττειν, ὅσον ἂν
ἐθελήσῃ. ἐπελεύσεται αὐτῷ πᾶν ὅ,τι
ἂν ποιήσῃ ἢ λέξῃ, ὅτι ἐμὲ ἐξαπατᾷν
οὐ δύναται.

β. **Μ**ὴ μελέτω σοι τῆς σκιᾶς τῆς ἐνδοξ-
ίας, μηδὲ τῆς τῶν πολλῶν οἰκειότητος,
μηδὲ τῆς ἰδίας ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων.
ταῦτα γὰρ περισπασμοὺς, καὶ μεγάλ-
ους σκοτασμοὺς τῇ καρδίᾳ ἐμποιεῖ.
ἀσμένως ἂν ἐλάλουν σοι τὸν λόγον μου,
καὶ τὰ κεκρυμμένα ἀπεκάλυπτον, εἰ τὴν
ἄφιξίν μου ἐπιμελῶς ἐτήρεις, καὶ τὴν
θύραν τῆς καρδίας μοι ἤνοιγες. ἔσο
πρόνους, καὶ γρηγόρει ἐν ταῖς προσευ-
χαῖς, καὶ ἐν πᾶσι ταπεινώθητι.

Κεφ: κε.

Ἐν τίσι βεβαία εἰρήνη τῆς καρ-
δίας, καὶ ἡ ἀληθινὴ ἐπίδοσις
κεῖται.

ά. **Τ**έκνον, ἐγὼ ἐλάλησα. εἰρήνην ἀφί-
ημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι
ὑμῖν. οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν
ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. τὴν μὲν εἰρή-
νην πάντες ἐπιποθοῦσι, τῶν δὲ πρὸς

βιβλ. κεφ: λε. ς. ιγ. μη. ά. αχπγ. ια τας. α.
τὴν ἀληθινὴν εἰρήνην δεξιόντων οὐ πάν-
τες ἐπιμελοῦνται. ἡ εἰρήνη μου μετ-
τὰ τῶν ταπεινῶν καὶ πράων τῇ καρδίᾳ.
ἡ εἰρήνη σου ἔσται ἐν τῇ πολλῇ ὑπομο-
νῇ. ἐὰν μου ἀκούσῃς, καὶ τῇ φωνῇ μου ἀκο-
λουθήσῃς, πολλῆς εἰρήνης ἀπολαύσειν δυ-
νήσῃ. τί οὖν ποιήσω; ἐν πᾶσιν ἐπέχεσθαι,
τί ἂν ποιήσῃς καὶ τί λέξῃς· καὶ πᾶσαν τὴν
προαίρεσιν σου πρὸς τοῦτο κατεύθυνε,
ἵνα μόνῳ μοι ἀρέσῃς, καὶ ἔξω μου μη-
δὲν ποθήσῃς ἢ ζητήσῃς. ἔτι δὲ τοὺς λό-
γους, ἢ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων μὴ εἰκῇ κρίνε,
μηδ᾽ εἰς τὰ πράγματα ἅπερ οὐκ ἐπι-
στεύθης, ἐμπλέχθητι· καὶ ἐνδέξεται,
μικρὸν ἢ σπανίως σε διαταράττεσθαι.

β. Μηδενὸς δὲ ταραγμοῦ πώποτε αἰσθάνε-
σθαι, καὶ μηδεμίαν λύπην τῆς καρδίας, ἢ
τοῦ σώματος πάσχειν, οὐ τοῦ παρόντος
χρόνου, ἀλλὰ τῆς καταστάσεως τῆς αἰωνίου
ἀναπαύσεως ἐστι. μὴ οὖν νόμιζε τὴν
ἀληθινὴν εἰρήνην εὑρεῖν, εἰ μηδεμι-
ᾶς βαρύτητος αἰσθάνῃ, μηδὲ τότε πάντα
καλῶς ἔχειν, εἰ μηδένα ἀντίδικον πά-
σχεις· μηδὲ ταύτην εἶναι τελειότητα,
εἰ πάντα κατὰ τὴν γνώμην σου γίνεται,
μηδὲ τότε μέγα φρονεῖν, ἢ ἰδίως ἀγα-
πητὸν εἶναι ἡγοῦ, εἰ μεγάλης εὐλαβείας

καὶ ἡδύτητος ἀπόλαυσις· ὅτι ἐκ τούτων
οὐ γινώσκεται ὁ ἀληθῶς ὢν φιλάρετος·
οὐδὲν ἐν τούτοις ἡ προκοπὴ καὶ τελειότης
τοῦ ἀνθρώπου κρέμαται.

χαρισις

γ. Ἐν τίνι οὖν; ἐν τῷ προσφέρειν σε τῇ θείᾳ
βουλήσει ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, οὐ ζητοῦν-
τα σὰ, οὐδὲν ἐν μικρῷ, οὐδ᾽ ἐν μεγά-
λῳ, οὐδ᾽ ἐν χρόνῳ, οὐδ᾽ ἐν αἰδιότητι.
ὥστε ἐν τῇ τε εὐτυχίᾳ καὶ τῇ ἀτυ-
χίᾳ ἰσοπροσωπικῶς εὐχαριστοῦντα δια-
τελεῖν, καὶ πάντα ἰσορρόπως σταθμᾶ-
σθαι. εἰ ἔσῃ οὕτως ἀνδρεῖος καὶ μακρό-
θυμος ἐν τῇ ἐλπίδι, ἵνα τῆς ἔσω πα-
ρακλήσεως ἀφαιρεθείσης, καὶ εἰς τὸ δει-
νότερα παθεῖν τὴν καρδίαν σου ἑτοι-
μάσῃς, οὐδὲ σεαυτὸν ὡς ταῦτα καὶ
τοιαῦτα ὑπομένειν ὀφείλοντα δι-
καιώσῃς, ἀλλ᾽ ἐν πᾶσι διατεθεισῶν ἐ-
μὲ δικαιώσῃς, καὶ ἅγιον εὐλογήσῃς·
τότε ἐν τῇ ἀληθινῇ καὶ εὐθείᾳ ὁδῷ
τῆς εἰρήνης πορεύῃ, καὶ ἀναμφισβήτη-
τος ἐλπὶς ἔσται τὸ πρόσωπόν μου πά-
λιν ἐν ἀλαλαγμῷ σε βλέψειν. καὶ
δὴ εἰς τὴν τελείαν καταφρόνησιν σεαυ-
τοῦ ἔλθῃς, γίνωσκε, ὅτι τότε τὴν ἄ-
φθονον εἰρήνην καρπώσῃ καθ᾽ ὅσον γε
οἷόν τ᾽ ἐν τῇ παροικίᾳ σου.

Κεφ. κς.

Περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ νοῦ ἐλευθέρου, ἣν ἡ ἱκετικὴ προσευχὴ μᾶλλον ἀξιοῦται, ἢ ἡ ἀνάγνωσις.

α. Κύριε, τόδε τὸ ἔργον τοῦ ἀνδρὸς τελείου, μηδέποτε τὸν νοῦν ἀπὸ σκοποῦ τῶν οὐρανίων χαλάσαι, καὶ μεταξὺ πολλῶν φροντίδων ὡς ἀφρόντιδα διελθεῖν, οὐ μὴν τοῦ ὀκνοῦντος δίκην, ἀλλὰ προνομίᾳ τινὶ τῆς ἐλευθέρας διανοίας, τῷ μηδεμιᾷ κτίσει ἀτάκτως συναφθῆναι.

β. Ἀξιῶ σε, ἠπιώτατε θεός μου φύλαξόν με ἀπὸ τῶν μεριμνῶν τούτου τοῦ βίου, ἵνα μὴ ἄγαν ἐμπλεχθῶ· ἀπὸ πολλῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος, ἵνα μὴ ἀπὸ τῶν ἡδονῶν ληφθῶ· ἀπὸ πάντων τῶν ψυχῆς ἐμποδισμάτων, ἵνα μὴ ἡττηθεὶς τῶν λυπῶν καταβληθῶ. οὐ λέγω, ἀπὸ τούτων ὧν ἡ ματαιότης κοσμικὴ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ἐπιθυμεῖ, ἀλλ' ἀπὸ τούτων τῶν ἀθλιοτήτων, αἵπερ τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, κοινῇ κατάρᾳ τοῦ θνητοῦ, ποινίμως βαρύνουσι, καὶ ἐπέχουσιν, ἵνα μὴ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος, ὁσάκις βούλεται, εἰσελθεῖν δυνηθῇ.

γ. Ὦ θεέ μου, ἡδύτης ἀπόρρητε, μετα-

ποίει μοι εἰς πικρότητα, πᾶσαν παρα-
μυθίαν σαρκικὴν τὴν ἀπὸ τῆς ἀγάπης
τῶν αἰωνίων με ἀφελκύουσαν, καὶ τῷ ἀγα-
θοῦ τινος τερπνοῦ παρόντος προσχήματι,
πρὸς ἑαυτὴν ἐμὲ κακῶς ἐπαγομένην.
μὴ περιγένωνταί μου, ὦ θεέ μου, μὴ
περιγένωνταί μου ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα·
μὴ ἀπατήσῃ με ὁ κόσμος, καὶ ἡ βρα-
χεῖα δόξα αὐτοῦ· μὴ ὑποσκελίσῃ με
ὁ διάβολος καὶ ἡ πανουργία αὐτοῦ. δός μοι
τὴν δύναμιν τοῦ ἀντιστατεῖν, τὴν ὑπο-
μονὴν τοῦ πάσχειν· τὴν εὐστάθειαν τοῦ
διαμένειν, χάρισαι ἀντὶ πασῶν παρα-
κλήσεων τοῦ κόσμου τὴν ἡδυτάτην
χρίσιν τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀντὶ τῆς
ἀγάπης τῆς σαρκικῆς ἔγχεε τὴν ἀγά-
πην τοῦ ὀνόματός σου.

ιγ. γ.

δ'. Ἰδοὺ ἡ βρῶσις, ἡ πόσις, τὸ ἀμφίεσμα
καὶ τἄλλα σκευάσια τὰ πρὸς τὴν τοῦ σώ-
ματος τροφὴν συντείνοντα, τῷ ζέον-
τι πνεύματι φορτικά ἐστι. παράσχου
τούτοις τοῖς ἐφοδίοις μετρίως χρῆσθαι
οὐ τῇ ἄγαν ἐπιθυμίᾳ ἐμπλέκεσθαι, ἀπο-
βάλλειν μὲν ἅπαντα οὐκ ἔξεστιν, ὅτι
δεῖ τὴν φύσιν τρέφειν· τὰ δὲ περισσὰ
καὶ τὰ μᾶλλον τέρποντα ἐπιζητεῖν, ὁ
ἅγιος νόμος κωλύει· ἄλλως γὰρ ἂν

βιβ: γ. κεφ: κϛ. ϛιγμὴ δ. αχπγ. ιγ. Ταςγ.
ἡ σὰρξ πρὸς τὸ πνεῦμα ἀνθίστατο. μεταξὺ τούτων, δέομαι ἡ χείρ σου ποιμενέτω ἢ διδασκέτω με τοῦ μήτι τῶν ἄγαν γίνεσθαι.

Κεφ: κζ.

Ὅτι ἡ φιλαυτία τοῦ ἀκρίστου ἀγαθοῦ ἡμᾶς μάλιστα ἐμποδίζει.

α. Τέκνον, δεῖ σε τὸ ὅλον διδόναι ἀντὶ τοῦ ὅλου, καὶ μηδὲν σεαυτοῦ εἶναι. ἴσθι, ὅτι ἡ φιλαυτία, μᾶλλον βλάπτει σε, ἤ τι τοῦ κόσμου. κατὰ τὴν ἀγάπην καὶ πάθος, ᾧ κατέχῃ, πᾶν πρᾶγμα πλέον ἢ ἔλαττον συνάπτει. ἐὰν ἡ ἀγάπη σου, καθαρὰ, ἁπλῆ, καὶ εὔτακτος ᾖ, ἄνευ αἰχμαλωσίας τῶν πραγμάτων ἔσῃ. μὴ ἐπιπόθει, ὅπερ ἔχειν οὐκ ἔξεστι. μὴ ἔχε ὅ,τι σε ἐμποδίζειν, καὶ τῆς ἔσω ἐλευθερίας ἀποστερεῖν δύναται. θαυμά ἐστιν, ὅτι ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου σεαυτόν μοι οὐκ ἐπιτρέπεις μετὰ πάντων, ἃ ἐπιποθεῖν, ἢ ἔχειν δύνῃ.

β. Διὰ τί ματαίᾳ λύπῃ καταφθείρῃ; διὰ τί ταῖς περιτταῖς φροντίσι καταπονῇ; στέργε τῇ εὐδοκίᾳ μου, καὶ οὐδὲν ζημιωθήσῃ. εἰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ζητεῖς, καὶ διὰ τὴν ὠφέλειάν σου, καὶ τὴν ἰδίαν εὐδοκίαν

βιβ: γ. κεφ: κζ. στιγμὴ β. ἀρχ. π. γ. ιγ΄. παρ...
μᾶλλον καταπαύσῃ. Θελήσεις ἐκεῖ ἢ ἐκεῖ εἶναι μηδέποτε εἰρηνεύσεις, μηδὲ τοῦ μερίμνης ἀπαλλαγήσῃ, ὅτι ἐν πᾶσιν ἔλλειψίς τις εὑρεθήσεται, καὶ πανταχοῦ ἐναντιούμενός τις ἔσται.

γ΄. Ὠφελεῖ τοίνυν οὐ πᾶν ποιωθὲν, ἢ ἔξω πολλαπλασιασθὲν, ἀλλὰ μᾶλλον καταφρονηθὲν, καὶ ἐκ τῆς καρδίας ἀποριζωθέν. ὅπερ μὴ μόνον περὶ τοῦ προσόδου, καὶ τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ πλούτου δεῖ κατανοεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς φιλοτιμίας καὶ τοῦ πόθου τῆς κενοδοξίας, ἅπερ πάντα σὺν τῷ κόσμῳ παράγεται. μὴ μικρὸν ὁ τόπος ἀσφαλίζει, εἰ τὸ τῆς ζέσεως πνεῦμα ἐλλείπει, καὶ οὐ πολὺν χρόνον ἐκείνη ἡ εἰρήνη ἡ ἔξωθεν ζητηθεῖσα διαμενεῖ, εἰ ἡ τῆς καρδίας κατάστασις τοῦ ἀληθινοῦ θεμελίου ἀπορεῖ, τουτέστιν, εἰ μὴ ἐμμενεῖς μοι. σὲ μὲν ἀλλοιοῦν, ἀλλ' οὐκ οὖ βελτιοῦν δύνῃ. τοῦ γὰρ καιροῦ ἐπελθόντος ἢ δοθέντος, εὑρήσεις ὅ, τι ἔφυγες, καὶ πλέον.

Εὐχὴ ὑπὲρ τοῦ καθαρισμοῦ τῆς καρδίας, καὶ τῆς οὐρανίου σοφίας.

βιβ. γ. κεφ. κζ. στιγμὴ δ. ἀκ. π. γ. ιδ. ἐκκλ. α.

δ. Στήριξόν με ὁ θεὸς, διὰ τῆς τοῦ ἁγίου
πνεύματος χάριτος. δὸς τὴν δύναμιν
τοῦ κραταιωθῆναι εἰς τὸν ἔσω ἄνθρω-
πον, καὶ τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης ἀ-
νωφελοῦς μερίμνης, καὶ ἀδημονίας
κενῶσαι, οὐδὲ ταῖς ποικίλαις ἐπιθυ-
μίαις, ἑνὸς ἑκάστου πράγματος εὐτε-
λοῦς ἢ τιμίου ἑλκυσθῆναι· ἀλλὰ πάντα
ὡς παρερχόμενα, καμὲ συμπαρε-
λευσόμενον αὐτοῖς ἐπιβλέψαι· ὅτι
μηδὲν διαμένει ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅπου
πάντα ματαιότης καὶ θλῖψις τοῦ πνεύ-
ματος. ὡς σοφὸς ἐστὶν ὁ οὕτω λογιζό-
μενος;

ε. Δός μοι κύριε τὴν ἐπουράνιον σο-
φίαν, ἵνα μάθω ὑπὲρ πάντα σε ζη-
τῆσαι καὶ εὑρεῖν, ὑπὲρ πάντα γεύ-
σασθαι, καὶ ἀγαπῆσαι· καὶ τὰ λοιπὰ, κατὰ
τὴν τάξιν τῆς σοφίας σου, καθὼς ἔχει,
νοῆσαι. δὸς φρονίμως ἐκτρέπειν τὸν
κολακεύοντα, καὶ καρτερεῖν τὸν ἐναν-
τιούμενον· ὅτι αὕτη μεγίστη σοφί-
α, οὐ σαλεύεσθαι παντὶ τῷ ἀνέμῳ τῶν
ῥημάτων, οὐδὲ τῇ κακῶς κολακευούσῃ
σειρῆνι τὰς ἀκοὰς διδόναι. οὕτω γὰρ

τὴν ὁδὸν ἧς ἐχόμεθα ἀσφαλῶς πορευόμεθα.

Κεφ: κη.

α. Κατὰ τῶν γλωττῶν τῶν καταλάλων.

Τέκνον, μὴ δυσχέραινε, εἴ τινες περὶ σοῦ κακῶς γινώσκουσι, καὶ λέγουσιν, ὅπερ οὐχ ἡδέως ἀκούεις. δεῖ δὲ χείρω περὶ σοῦ γινώσκειν, καὶ οὐδένα σοῦ ἀσθενέστερον εἶναι πιστεύειν, εἰ πορεύῃ ἔσωθεν, οὐ πολὺ σταθμήσῃ τὰ πετόμενα ῥήματα. οὐ μικρὰ φρόνησίς ἐστιν, ἐν τῷ πονηρῷ καιρῷ σιωπᾶν, καὶ ἔσω πρός με ἐπιστρέφεσθαι, οὐδὲ τῷ κρίματι ἀνθρωπίνῳ διαταράττεσθαι.

β. Μὴ γένοιτο ἡ εἰρήνη σου ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων στόματι. εἴτε γὰρ ἐπὶ τὸ καλὸν, εἴτε ἐπὶ τὸ κακὸν ὑπολήψονται, οὐ διὰ τοῦτο ἕτερος ἄνθρωπος γίνῃ. ποῦ ἐστιν ἡ ἀληθινὴ εἰρήνη καὶ ἀληθινὴ δόξα; οὐχὶ ἐν ἐμοί; καὶ δὴ ὃς οὐκ ἐπιποθεῖ τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκειν, οὐδὲ φοβεῖται δυσαρεστεῖν, πάνυ εἰρηνεύσει. ἐκ τῆς γὰρ ἀτάκτου ἀγάπης, καὶ ματαίου φόβου, πᾶσα ἡ τῆς καρδίας ταραχὴ καὶ διασπασμὸς τῶν αἰσθήσεων γίνεται.

Κεφ: κθ. Πῶς ἐπικειμένης τῆς θλίψεως δεῖ τὸν Θεὸν ἐπικαλεῖν καὶ εὐ-

βιβ: γ. κεφ: κθ. στιγμὴ ά. ἀχπν: ἰδ ταε. λογεῖν.

α. Εἴη τὸ ὄνομά σου, κύριε, εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας· ὃς τοῦτον τὸν πειρασμὸν, καὶ τὴν θλῖψιν ἐμοὶ ἐπελθεῖν ἠθέλησας. οὐχ οἷός τ' εἰμι αὐτὴν ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ δεῖ ἐμὲ πρός σε καταφυγεῖν, ἵνα μοι βοηθήσῃς, καὶ εἰς ἀγαθόν μοι ἐπιστρέψῃς. κύριε, νυνί εἰμι ἐν τῇ θλίψει, καὶ ἡ καρδία μου οὐ καλῶς ἔχει, ἀλλὰ σφόδρα κακοῦμαι ὑπὸ τοῦ παρόντος πάθους. καὶ νῦν πάτερ ἀγαπητὲ, τί λαλήσω; κατελήφθην ἐν τῇ στενοχωρίᾳ. σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην, ἵνα σὺ δοξασθῇς, ἐμοῦ μὲν πολὺ ταπεινωθέντος, ὑπὸ σοῦ δὲ σωθέντος. εὐδόκησον κύριε, τοῦ ῥύσασθαί με· τί γὰρ ἐγὼ πένης ποιεῖν δύναμαι, ἢ ποῖ πορευθήσομαι χωρὶς σοῦ; δὸς τὴν ὑπομονὴν κύριε ἔτι νῦν. βοήθησόν μοι θεός μου, καὶ οὐ φοβηθήσομαι ὁποσονοῦν ἂν βαρυνθῶ.

β. Καὶ νῦν μεταξὺ τούτων τί λέγω; κύριε, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ἐγὼ δὴ ἄξιός εἰμι θλίβεσθαι, καὶ βαρύνεσθαι. δεῖ δήπου με πάσχειν, καὶ εἴθε ὑπο-

μονητικῶς, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ χειμὼν, καὶ κρεῖττον ἐμοὶ γένηται. καίτοι ἡ χεὶρ σου παντοδύναμος ἐστὶν, καὶ τὸν πειρασμὸν τοῦτον ἀφαιρεῖν μου, καὶ τὴν ἐμβολὴν αὐτοῦ πραΰνειν, ἵνα μὴ παντελῶς ἡττηθῶ, καθὼς καὶ πρότερον πλεονάκις μετ' ἐμοῦ ἐποίησας, ὁ θεός μου, τὸ ἔλεός μου. καὶ ὅσῳ μοι τοῦτο χαλεπώτερόν ἐστι, τοσούτῳ δὲ αὕτη ἡ ἀλλαγὴ τῆς δεξιᾶς ὑψίστου ῥᾴων γίνεται.

Κεφ. λ.

Περὶ τῆς αἰτήσεως θείου βοηθήματος, καὶ τῆς πεποιθήσεως τοῦ πάλιν τυχεῖν τῆς χάριτος.

α. Τέκνον, ἐγὼ ὁ κύριος στηρίζων σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θλίψεως. δεῦρο πρός με κακῶς ἔχων. τοῦτό ἐστιν, ὃ τὴν οὐράνιον παράκλησιν μάλιστα ἐμποδίζει, ὅτι βραδύτερον ἐπιστρέφεις εἰς τὴν προσευχήν. πρὶν γὰρ ἂν ἐκτενῶς ἀξιώσῃς με, πολλὰς παρακλήσεις ζητεῖς, καὶ ἐν τοῖς ἔξω τέρπῃ. διόπερ πάντα ὀλίγον ὠφελεῖ, ἕως ἂν κατανοήσῃς, ὅτι ἐγώ εἰμι, ὁ τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' ἐμοὶ ῥυόμενος, καὶ ὅτι ἔξω μου οὐκ ἔστι βοήθεια ἐνεργὴς, οὐδὲ βουλὴ ὠφέλιμος, οὐδὲ φάρμακον ~~διαρκὲς~~ διαρκές. καίτοι νῦν μετὰ τὸν χειμῶνα τὸ πνεῦμα ἀναλαβών, ἐν τῷ

βιβ: γ. κεφ: λ. στιγμὴ ια. αχπγ. ιε Ταρ: ε.
φωτὶ τῶν οἰκτιρμῶν μου ἀναῤῥώσθητι·
ὅτι ἐγγὺς ἐγώ εἰμι λέγει ὁ κύριος,
τοῦ ἀνασκευάζειν πάντα, οὐ μόνον
τελείως, ἀλλὰ καὶ ἀφθόνως καὶ ἐκπλέως.

β. κβ. ε.

Πότερόν μοι χαλεπόν τι ἐστὶν, ἢ ὁμοι-
ωθήσομαι τῷ μὲν λέγοντι, οὐδὲ ποι-
οῦντι; ποῦ ἐστιν ἡ πίστις σοῦ; στῆθι βεβαί-
ως, καὶ ἐπιμόνως. μακροθύμει καὶ ἀν-
δρίζου, ἐπελεύσεται ἡ παραμυθία ἐν
τῷ καιρῷ αὐτῆς. προσδόκα με, προσ-
δόκα, μὴ ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω σε.
πειρασμός ἐστιν ὁ κακίων σε, καὶ φόβος
μάταιος ὁ καταπλήττων σε. τί συμ-
φέρει περὶ τῶν μελλόντων συμβή-
σεσθαι μέριμνα, εἰ μὴ ἵνα συνεχῆ λύ-
πην ἔχῃς; ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία
αὐτῆς. μάταιον καὶ ἀνωφελές ἐστι, διὰ
τὰ μέλλοντα διαταράττεσθαι ἢ χαίρειν,
ἅτινα ἴσως οὐδέποτε συμβήσεται.

γ. Ἀνθρώπινον δ' ἐστὶ τοιαύταις φαν-
τασίαις ἐμπαίζεσθαι· καὶ τοῦ μικρο-
θυμίας τεκμήριον, οὕτω ῥᾳδίως
ἑλκύεσθαι ὑπὸ τῆς τοῦ ἐχθροῦ ὑποβο-
λῆς. οὐ γὰρ μέλει αὐτῷ πότερον

ἐὰν ἀληθινοῖς ἢ ψευδέσιν παίζῃ
καὶ ἀπατᾷ· πότερον τῇ τῶν παρόν-
των ἀγάπῃ, ἢ τῷ μελλόντων φό-
βῳ καταβάλλῃ. μὴ οὖν ταρασσέσθω
ἡ καρδία σου, μηδὲ φοβείσθω. πί-
στευε εἰς ἐμὲ, καὶ τῷ ἐλέει μου πέποιθε.
ἡγουμένου σου, ὅτι ἐγὼ μακρύνω, πολ-
λάκις σοι ἐγγύτερός εἰμι. νομίζον-
τός σου, ὅτι σχεδὸν τὸ ὅλον ἀπόλω-
λε, τότε συχνῶς μεῖζον κέρδος τοῦ
κατηξιῶσθαι πάρεστιν. οὐ τὸ ὅλον
ἀπόλωλε, τοῦ πράγματος εἰς τοὐναν-
τίον συμβάντος. οὐ δεῖ σε κρίνειν
κατὰ τὸ ἐν παρόντι δοκεῖν, οὐδὲ βα-
ρύτητί τινι ὁθενοῦν γινομένῃ προσ-
κεῖσθαι, καὶ αὐτὴν λαμβάνειν, ὡς πά-
σης ἐλπίδος τοῦ ἐκφεύγειν ἀφαιρε-
θείσης.

κγ. 5.

δ. Μὴ νόμιζε ὅτι παντελῶς κατελείφ-
θης, εἰ καὶ πρὸς χρόνον θλίψιν τινὰ εἰσ-
έβαλόν σοι, ἢ καὶ τὴν εὐκταίαν παράκλη-
σιν ὑφεῖλον. οὕτω γὰρ εἰς τὴν βασιλεί-
αν τῶν οὐρανῶν βαδίζουσι. καὶ τοῦτο ἀναμ-
φισβητήτως σοι καὶ τοῖς ἄλλοις δούλοις μου
μᾶλλον συμφέρει, ἵνα τῇ ἀτυχίᾳ ἀσκη-
θῆτε, ἢ εἰ πάντα κατὰ τὴν γνώμην εἴ-
χετε. ἐγὼ γινώσκω τὰς διανοίας ἀπο-
κεκρυμμένας, ὅτι τὸ καταλειφθῆναι

βιβ: γ. κεφ: κβ. στιγμὴ δ. ἀχπγ. χγ θαρς.
ἄνευ ἡδύσματος, εἰς τὴν σωτηρίαν σου πολύ ποτε ὠφελεῖ, ἵνα μὴ ἐπαρθῇς εὐτυχῶν καὶ αὐτάρεσκος γίνῃ ἐν τούτῳ, ὅπερ οὐκ εἶ. ὃ ἔδωκα, ἀφελέσθαι δύναμαι· καὶ ἀποδοῦναι, ὅτε μοι δοκεῖ.

ε. Ὅταν δίδω, ἐμόν ἐστιν· ὅταν ἀφέλω, τὸ σὸν οὐκ ἀφεῖλον· ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἐμόν ἐστιν. εἰ ἐπαφίσω σοι βαρύτητα, ἤ τινα ἐναντίωμα, μὴ δυσχέραινε, μηδὲ ἡ καρδία σου συμπιπτέτω. ἐγὼ ταχέως ὑπεξαίρειν, καὶ πᾶν βάρος εἰς χαρὰν μεταβάλλειν δύναμαι. ἀλλὰ μὴν δίκαιος καὶ πολὺ ἐπαινετός εἰμι οὕτω τὸ ὅλον ποιῶν.

ϛ. Εἰ εὖ φρονεῖς καὶ ἀληθῶς καθορᾷς, οὐδέποτε δεῖ σε ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ οὕτως ἀθύμως λυπεῖσθαι ἀλλὰ μᾶλλον χαίρειν καὶ εὐχαριστεῖν· μὲν οὖν γε τοῦτο μόνον χαρὰν εἶναι νομίζειν, ὅτι ταῖς ὀδύναις θλίβων σε, σοῦ οὐ φείδομαι. καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἀγαπῶ ὑμᾶς, τοῖς ἀγαπητοῖς μαθηταῖς μου ἔλεξα, οὓς δηλονότι οὐκ ἀπέστειλα πρὸς τὰς χαρὰς προσκαίρους.

ἀλλὰ πρὸς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας· οὐ πρὸς
τὰς τιμὰς, ἀλλὰ πρὸς τὰς καταφρο-
νήσεις· οὐ πρὸς τὴν ἀργίαν, ἀλλὰ πρὸς
τοὺς πόνους· οὐ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν,
ἀλλὰ πρὸς τὴν καρποφορίαν μεγάλην
τὴν ἐν ὑπομονῇ. τούτων λόγων, τέκ-
νον μου, μέμνησο.

Κεφ: λα.

Περὶ τοῦ καταφρονεῖν τῆς κτίσεως, ἵν' ὁ κτιστὴς εὑρεθῆναι δυνηθῇ.

α. Κύριε, μείζονος δὴ χάριτος ἔτι
χρείαν ἔχω, ἐὰν ὀφείλω ἐκεῖσε διη-
κεῖν, ὅπου μηδ' ἄνθρωπος, μηδὲ κτί-
σμα τι ἐμποδίζειν με δυνήσεται.
μέχρι γάρ τι κατέχει με, οὐ δύναμαι
πρὸς σὲ ἐλευθέρως πετᾶσθαι. ἐπεπόθει
ἀνεμποδίστως πετᾶσθαι ὁ λέγων· τίς
δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς,
καὶ πετασθήσομαι, καὶ καταπαύσω; τί τοῦ
ἁπλοῦ ὀφθαλμοῦ ἡσυχ~~ώτερον~~ αίτερον;
καὶ τί ἐλευθερώτερον τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μη-
δὲν ἐπιποθοῦντος; χρὴ τοίνυν πᾶσαν
κτίσιν ὑπερβῆναι, καὶ ἑαυτὸν παντελῶς
καταλιπεῖν, καὶ τῆς ψυχῆς ἐκστῆναι, καὶ
βλέψαι ὅτι σὺ κτιστὴς πάντων τοῖς κτίσ-
μασιν οὐδὲν ὅμοιον ἔχεις. καὶ ἐὰν μὴ

βιβ: γ. κεφ: λα. στιγμὴ α. ἀρχὴ γ. κ' θεωρ:
τις πάντων κτισμάτων ἀπαλλαγή,
τοῖς τοῦ θεοῦ τὸν νοῦν προσέχειν οὐ δύ-
ναται. διὰ τοῦτο γὰρ ὀλίγοι θεωρη-
τικοὶ εὑρίσκονται, ὅτι ὀλίγοι ἑαυτοὺς
τῶν πλεοσίμων κτίσεων χωρίζεσθαι ἐπί-
στανται.

β. Τοῦτο μεγάλης χάριτος δεῖται, ἣ
κε. α.
τὴν ψυχὴν ἂν ἐπάρῃ, καὶ ὑπὲρ ἑαυτὴν
ἁρπάζῃ. καὶ εἰ μὴ ὁ ἄνθρωπος τῷ πνεύ-
ματι ἐπαρθῇ, πάντων τε κτισμάτων
ἀπηλλάγῃ, καὶ τῷ θεῷ ὅλος ἡνώθη· ὅτι οὖν
γινώσκει, ἀλλὰ δὴ καὶ ὃ ἔχει, οὐ περὶ πολ-
λοῦ ποιητέον. πολὺν χρόνον μικρὸς
ἔσται, καὶ ὑποκάτω κείσεται, ὃς περὶ πολ-
λοῦ τι ποιεῖται, πλὴν τοῦ ἑνὸς ἀμετρή-
του καὶ αἰωνίου ἀγαθοῦ. ὅτι οὖν γὰρ θεὸς
οὐκ ἔστι, μηδέν ἐστι, καὶ περὶ οὐδενὸς ποι-
ητέον. πολὺ διαφέρει ἡ σοφία τοῦ φωτι-
σθέντος καὶ εὐλαβοῦς ἀνδρὸς, καὶ ἡ ἐπιστή-
μη τοῦ πεπαιδευμένου καὶ φιλολό-
γου κληρικοῦ. ἡ διδαχὴ ἡ ἄνωθεν ἐκ θεί-
ας ἐπιρρύσεως γινομένη, πολλῷ τιμι-
ωτέρα ἐστὶ τῆς τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀγχινοί-
ᾳ ἐπιπόνως προσποριζομένης.

γ. Πλείους μὲν εὑρίσκονται οἱ τῆς θεω-
ρίας ἐπιθυμοῦντες, περὶ δὲ τὸ ἀσκεῖν τὰ
αὐτῇ ἀναγκαῖα οὐ σπουδάζοντες.

μέγιστον ἐμπόδιόν ἐστι τὸ τὰς
σημείοις καὶ τοῖς αἰσθητικοῖς ἐμμένειν,
καὶ μικρὸν τοῦ τελείας νεκρώσεως ἔχειν
οὐκ οἶδα τί ἐστι, καὶ τίνι πνεύματι ἀγό-
μεθα, ἢ τί προσδοκάζόμεθα, οἱ πνευ-
ματικοὶ λέγεσθαι δοκοῦντες, ὅτι το-
σοῦτον μὲν πονοῦμεν, καὶ μᾶλλον πε-
ρὶ τῶν φθαρτῶν καὶ εὐτελῶν πραγ-
μάτων φροντίζομεν, περὶ δὲ τῶν
ἔσω ἡμῶν μόλις ἢ σπανίως, τὰς αἰ-
σθήσεις πάντως συλλέξαντες λογι-
ζόμεθα.

κϛ.

δ. Φεῦ, εὐθέως μετ᾽ ὀλίγην συλλογὴν
τῆς ψυχῆς ἔξω ἀναρρηγνύμεθα, καὶ
τὰ ἔργα ἡμῶν ἀκριβεῖ ἐξετάσει οὐ σταθ-
μώμεθα. ὅπου ἂν αἱ διαθέσεις ἡμῶν
κέονται, οὐ προσέχομεν, οὐδὲ ὡς πάν-
τα ἀκάθαρτά ἐστιν, ἀποδυρόμεθα.
πᾶσα γὰρ σὰρξ διέφθειρε τὴν ὁδὸν αὐ-
τῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας κατακλυσμὸς
εἵπετο. τῆς οὖν διαθέσεως τῆς ἔσω ἡμῶν
πολὺ διαφθαρμένης, ἐπανάγκης, τὴν
πρᾶξιν ἑπομένην τὴν οὖσαν τεκμήριον
τῆς ἀπορίας τῆς ἔσω ἀκμῆς, καταφθεί-
ρεσθαι. ἐκ τῆς καθαρᾶς καρδίας ὁ τοῦ
βίου καλοῦ καρπὸς ἐκπορεύεται.

Ὅσον μέν τις ἐποίησεν, ἐπιζητεῖται, ἐξ ὅσης δ' ἀρετῆς ποιεῖ οὐχ οὕτως ἀκριβῶς ἐξετάζεται. πότερον ἰσχυρὸς, πλούσιος, εὔμορφος, εὐάρμοστος, καλλιγράφος, καλὸς ἀοιδὸς, ἢ καλὸς ἐργάτης ἐστὶν, ἀκριβοῦται. ὡς δὲ πτωχὸς τῷ πνεύματι, ὡς ὑπομονητικὸς καὶ πρᾶος, ὡς εὐλαβὴς καὶ περὶ τὰ ἔσω σπουδάζων, ὑπὸ πολλῶν σιωπᾶται. ἡ φύσις τὰ ἔξω τοῦ ἀνθρώπου σκοπεῖ, ἀλλ' ἡ χάρις εἰς τὰ ἔσω ἀποβλέπει. ἡ μὲν συχνῶς ἀπατᾶται, ἡ δὲ ἐπὶ τῷ θεῷ ἐλπίζει, τοῦ μὴ ἀπατηθῆναι.

Κεφ: λβ. Περὶ τῆς ἀπαρνήσεως αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀπορρίψεως ἁπάσης ἐπιθυμίας.

α. Τέκνον, οὐ δύνῃ τὴν παντελῆ ἐλευθερίαν κτᾶσθαι, εἰ μὴ ὅλως σεαυτὸν ἀπαρνῇ. ἐπεδήθησαν πάντες οἱ ἰδιοκτήμονες, καὶ φίλαυτοι, πλεονέκται, πολυπράγμονες, πλάνητες, οἱ ἀεὶ μὲν ζητοῦντες τὰ μαλακὰ, οὐ δὲ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πολλάκις τοῦτο πλάττοντες καὶ συντάττοντες, ὅπερ οὐ διαμένει. ἀπολεῖται γὰρ πᾶν τὸ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐκγενόμενον. τήρει τὸν βραχὺν

καὶ ἀποτετελεσμένον λόγον. ἄφες πάντα, καὶ εὑρήσεις πάντα. κατάλειπε τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ εὑρήσεις πάντα τὴν ἡσυχίαν. τοῦτο τῇ γνώμῃ ἐπισκόπει, καὶ πληρώσας, γνώσῃ πάντα.

β. Κύριε, τοῦτο οὐκ ἔργον ἐστὶ μιᾶς ἡμέρας, οὐδὲ παιδιά τῶν παίδων· ἀλλὰ δὴ καὶ ταύτῃ τῇ βραχυλογίᾳ συνέχεται πᾶσα τελειότης τῶν ἀρετῶν. τέκνον, οὐκ ὀφείλεις ἀποτρέπεσθαι, οὐδ' εὐθέως ἀθυμεῖν, ἀκούσας τῆς ὁδοῦ τῶν τελείων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα παροξύνεσθαι, καὶ τουλάχιστον ταῦτα ἐπιθυμητικῶς στενάζειν. εἴθε οὕτως εἶχες, καὶ εἰς τοῦτο ἦλθες, ὥστε οὐ φίλαυτος γινόμενος, τῷ νεύματί μου, καὶ τοῦ πατρός, ὃν ἐπέστησά σοι, εἰλικρινῶς ἔστεργες. τότε μοι σφόδρα ἤρεσκες, καὶ ὅλον τὸν βίον σου μετὰ χαρᾶς καὶ εἰρήνης διῆγες. ἔτι χρή σε πολλὰ καταλιπεῖν, ἅτινα εἰ μὴ παντελῶς ἐπιτρέψεις μοι, τοῦ αἰτήματός σου οὐκ ἐπιτεύξῃ. συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον, ἵνα πλουτήσῃς, τοῦτ' ἔστι, τὴν σοφίαν οὐράνιον πάντα τὰ κάτω καταπατοῦσαν. περὶ ἐλάττονος ποιοῦ τὴν σοφίαν γηΐνην, πᾶσαν τ' ἀνθρωπίνην καὶ ἰδίαν εὐδοκίαν.

γ΄. Ἔλεξα, ὅτι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις πράγμασι ὀφείλεις εὐτελέστερα ἀντὶ τῶν τιμίων καὶ ὑψηλῶν ἀγοράσαι. πολὺ γὰρ εὐτελὴς καὶ μικρὰ εἶναι, καὶ σχεδὸν τῆς τῶν ἀνθρώπων μνήμης ἐκπεσεῖν δοκεῖ ἡ ἀληθινὴ καὶ οὐράνιος σοφία, οὐ μέγα φρονοῦσα, οὐδ᾽ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ τιμᾶσθαι ζητοῦσα, ἣν πολλοὶ μὲν τῷ στόματι ἐγκωμιάζουσι, τῷ δὲ βίῳ πολὺ διαφέρουσιν. ἀλλ᾽ ὅμως αὕτη ἐστὶ πολύτιμος μαργαρίτης ἀπὸ πολλῶν ἀποκεκρυμμένος.

Κεφ: λγ΄. Περὶ τῆς ἀσταθείας τῆς καρδίας, καὶ τελευταίας προαιρέσεως τῆς πρὸς θεόν.

α΄. Τέκνον, μὴ πίστευε τῷ πάθει σου. ὅ,τι νῦν ἐστιν, εὐθέως εἰς ἄλλο μεταβληθήσεται. ἕως ἂν ζήσῃς, καὶ ἄκοντι μεταβλητικὸς ἔσῃ, ὅπως νυνὶ μὲν εὔθυμος, νυνὶ δὲ σκυθρωπός· νῦν ἥσυχος, νῦν τεταραγμένος· νῦν εὐλαβής, νῦν περὶ τὰ τοῦ θεοῦ ἀμελής· νῦν ~~σεμ-~~ ~~σε~~ σεμνὸς, νῦν κοῦφος γένῃ. ἀλλὰ παρὰ ταῦτα τὰ μεταβλητικὰ ὁ σοφὸς καὶ τῷ πνεύματι εὖ πεπαιδευμένος ὑφίσταται οὐ προσέχων τί ἂν ἐν αὑτῷ αἴσθῃ, ἢ πόθεν ὁ τῆς ἀσταθείας ἄνεμος πνεύσῃ, ἀλλ᾽ ἵνα πᾶσα προαίρεσις τοῦ

ψυχῆς αὐτοῦ εἰς δέον καὶ βέλτιστον τέ-
λος προκόψῃ. οὕτω γὰρ ὁ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς
καὶ ἀσάλευτος διαμένειν ἰσχύσει, τοῦ
ἁπλοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς προαιρέσεως ἐν ταῖς
διαφερούσαις συμπτώσεσι τῶν πραγμά-
των, πρὸς ἐμὲ ἀδιαλείπτως ἐπιστραφέν-
τος.

χζ. γ.

β. Ὅσῳ γὰρ ἂν ἁπλούστερος ὁ ὀφθαλμὸς
τῆς προαιρέσεως γένηται, τοσούτῳ εὐ-
σταθεστέρα ἡ ὁδοιπορία ἡ μεταξὺ διαφό-
ρων θυελλῶν ἔσται. ἀλλὰ μὴν ἐν πολ-
λοῖς ὁ ὀφθαλμὸς τῆς καθαρᾶς προαιρέ-
σεως ἀμβλυώττει. ταχέως γὰρ εἰς τερ-
πνόν τι συντυχὸν ἀποβλέπει, ἐπεὶ σπα-
νίως ἐστὶν εὑρεῖν τινα ἄσπιλον ὄντα τῆς
ἰδίας ὠφελείας. τοῦτον τρόπον πάλαι
οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν Βηθανίαν πρὸς τὴν
Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν ἦλθον, οὐ διὰ
τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν Λάζα-
ρον ἴδωσιν. δεῖ τοίνυν τὸν ὀφθαλμὸν
τῆς προαιρέσεως καθαρίζειν, ὅπως ἁπ-
λοῦς καὶ εὐθὺς ᾖ, καὶ αὐτὸν ὑπὲρ πάντα ἐ-
+ διαφέ-
φόδια + πρὸς ἐμὲ κατευθύνειν. · certa

Κεφ: λδ.

Ὅτι τῷ ἀγαπῶντι ὁ θεὸς ὑπὲρ πάν-
τα καὶ ἐν πᾶσιν ἡδύνεται.

α. Ἰδοὺ ὁ θεός μου, καὶ ἅπαντα· καὶ

τί ἔτι θέλω, καὶ τί εὐδαιμονέστερον ἐπιποθεῖν δύναμαι; ὢ γλυκὺς καὶ ἡδὺς λόγος, ἀλλὰ τῷ τὸν λόγον, οὐ τὸν κόσμον, οὐδὲ τὰ ἐν κόσμῳ ἀγαπῶντι. ὁ θεός μου καὶ ἅπαντα. τῷ συνετῷ ἱκανῶς εἴρηται, καὶ πολλάκις ἀναλα μεῖν τῷ ἀγαπῶντι ἡδύ ἐστι. σοῦ μὲν γὰρ παρόντος, πάντα ἡδέα τυγχάνει· σοῦ δ᾽ ἀπόντος, ἅπαντα δύσκολά ἐστι. σὺ τὴν καρδίαν γαληνοῖς, εἰρήνην μεγάλην, καὶ ἑορτάσιμον εὐφροσύνην παρέχων. σὺ ποιεῖς καλῶς γινώσκειν περὶ πάντων, καὶ ἐν πᾶσί σε ἐπαινεῖν, καὶ ἄνευ σοῦ διὰ πολλοῦ ἀρέσκειν τι οὐ δύναται· ἀλλ᾽ εἰ εὐπρόσδεκτον καὶ ἡδὺ εἶναι ὀφείλει, ἐπανάγκη τὴν χάριν σοῦ παρεῖναι, καὶ τῷ τῆς σοφίας σοῦ ἀρτύματι ἀρτύεσθαι.

δ. γ.

β. Ὅπερ σὺ γλυκαίνῃ, τί αὐτῷ οὐκ εὖ γλυκανθήσεται; καὶ ᾧ σὺ οὐ γλυκαίνῃ, τί αὐτὸν ἡδυνεῖ; ἀλλ᾽ ἐλλείπουσιν ἐν τῇ σοφίᾳ σοῦ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου καὶ τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦντες, ὅτι ἐκεῖ πλείστη ματαιότης, καὶ ὧδε ὁ θάνατος εὑρίσκεται. οἱ δὲ διὰ τῆς καταφρονήσεως τῶν κοσμικῶν, καὶ τῆς νεκρώσεως τῆς σαρκὸς ἀκολουθοῦντές σοι, οὕτως σοφοὶ γινώσκον-

ται, ὅτι ἀπὸ τῆς ματαιότητος εἰς τὴν
ἀλήθειαν, ἀπὸ τῆς σαρκὸς εἰς τὸ πνεῦ-
μα μεταβαίνουσι. τούτοις ὁ θεὸς γλυ-
καίνεται, καὶ ὅτι οὖν καλὸν ἐν ταῖς κτί-
σεσιν εὑρίσκονται, ὅλον εἰς τὴν δόξαν
τοῦ κτίστου αὐτῶν ἀναφέρουσιν. οὐ μὴν
ἀλλὰ ἀνόμοιος καὶ πολὺ ἀνόμοιός ἐστιν
ὁ γλυκασμὸς τοῦ κτίστου καὶ τῶν κτισμά-
των, τῆς τε ἀϊδιότητος καὶ τοῦ χρό-
νου, τοῦ κτισθέντος φωτός, καὶ τοῦ ἀκτί-
στου φωτός.

ε. δ.

γ. Ὦ φῶς αἰώνιον, πάντα κτισθέντα φῶ-
τα ὑπερβαῖνον. ἄστραψον ἀστραπὴν
ὑψόθεν, τὴν τὰ τῆς καρδίας μου ἐνδό-
τατα διερχομένην. καθάρισον, εὔ-
φρανον, λάμπρυνον, καὶ ζωοποίησον
τὸ πνεῦμά μου, μετὰ τῶν δυνάμε-
ων αὐτοῦ, εἰς τὸ συνάψαι σοι, τοῖς
ἀλαλαγμοῖς ἐκστατικοῖς. ὢ πότε ἡ
μακαρία καὶ ἐπιπόθητος ὥρα ἐλεύσε-
ται, ἵνα σὺ κορέσῃς με τῆς παρουσίας
σῆς, καὶ γένῃ μοι τὰ πάντα ἐν πᾶσιν, ἕως
οὗ τοῦτο οὐ δοθήσεται, ἡ χαρὰ πλήρης
οὐκ ἔσται. ἔτι οἴμοι, ἐν ἐμοὶ ὁ πά-
λαι ἄνθρωπος ζῇ, οὐχ ὅλος ἐσταυρώ-
θη, οὐδὲ πάντως ἀπέθανεν. ἔτι ἡ σὰρξ
ἰσχυρῶς ἐπιθυμοῦσα κατὰ τοῦ πνεύ-
ματος, ἔσω πολεμοποιεῖ, καὶ τὴν

βιβ. γ. κεφ: μγ λδ. στιγμὴ ν. ἀρχ. γ. ἐξ ἀλλοφρονῶν. δ. τῆς ψυχῆς βασιλείαν ἀργηνέμεν οὐκ ἐᾷ

δ. Ἀλλὰ σὺ ὁ δεσπόζων τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης καὶ καταπραΰνων τὰ κύματα αὐτῆς, ἀνάστηθι καὶ βοήθησόν μοι. διασκόρπισον ἔθνη, τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα· σύντριψε αὐτὰ ἐν τῇ δυνάμει σου· ἐπίδειξον δέομαι, τὰ μεγαλεῖά σου, καὶ δοξασθήτω ἡ δεξιά σου· ὅτι μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη ἐλπὶς, οὐδὲ καταφυγὴ, εἰ μὴ ἐν σοὶ, κύριε ὁ θεός μου.

Κεφ: λε.

Ὅτι οὐκ ἔστιν ἀσφάλεια ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ.

α. Τέκνον, οὐδέποτε ἀσφάλιος ἔσῃ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ἀλλὰ μέχρις οὗ ζήσῃ, τῶν ὅπλων πνευματικῶν χρήζεις. μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν διάγεις, καὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς πολεμῇ. διόπερ ἐὰν μὴ τῇ τῆς ὑπομονῆς ἀσπίδι πανταχόθεν χρήσῃ, οὐ πολὺν χρόνον ἄτρωτος διατελέσεις. ἔτι δὲ ἐὰν μὴ τὴν καρδίαν σου βεβαίως ἐν ἐμοὶ τιθῇς, σὺν ἑκουσίῳ θελήματι τοῦ διὰ μὲ πάντα πάσχειν, οὐ τοῦτον τὸν καύσω-

να, ὑπομένων, οὐδὲ τῶν τῶν μακαρίων ἄθλων ἐπιτυχεῖν δυνήσῃ. χρὴ οὖν σε ἀνδρείως πάντα διελθεῖν, καὶ ἰσχυρᾷ χειρὶ κρατῆσαι κατὰ τῶν ἀντικειμένων. τῷ μὲν γὰρ νικῶντι τὸ μάννα δίδοται, τῷ δὲ ῥαθυμοῦντι, πολλὴ ταλαιπωρία καταλείπεται.

β. Εἰ ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ ἀνάπαυσιν ζητεῖς, πῶς τότε τῆς ἀναπαύσεως τῆς αἰωνίου ἐπιτεύξῃ; μὴ ἑτοίμασόν σε, πρὸς πολλὴν εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς μεγάλην ὑπομονήν. ζήτει τὴν ἀληθινὴν εἰρήνην, οὐκ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὐκ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις κτίσμασιν, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ μόνῳ. τῆς θεοφιλίας ἕνεκα ὀφείλεις ἀσμένως πάντα καρτερεῖν, πόνους λύπας καὶ ὀδύνας, πειρασμοὺς, κακώσεις, ἀλημονίας, ἀνάγκας, ἀσθενείας, ὕβρεις, καταλαλίας, ἐπιτιμήσεις, ταπεινώσεις, αἰσχύνας, παιδεύσεις, καὶ καταφρονήσεις. ταῦτα εἰς τὰς ἀρετὰς ὠφελεῖ· ταῦτα τὸν νέον στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ δοκιμάζει· ταῦτα τὸν ἐπουράνιον στέφανον κατεργάζεται. ἐγὼ τὸν αἰώνιον μισθὸν ἀντὶ τοῦ βραχέως πόνου, καὶ τὴν ἄπειρον δόξαν, ἀντὶ τῆς προσκαίρου αἰσχύνης ἀποδώσω.

Σὺ δοκεῖς, ὅτι ἀεί, κατὰ τὴν γνώμην
τὰς παρακλήσεις πνευματικὰς ἕξεις;
οἱ ἅγιοί μου οὐκ εἶχον τοιαύτας, μᾶλ-
λον δὲ πολλὰς βαρύτητας, καὶ διαφό-
ρους πειρασμούς, καὶ μεγάλας ἐρημώσεις·
ἀλλ' ἐκαρτέρησαν ἅπαντα, μᾶλλον τῷ
θεῷ, ἢ αὐτοῖς πεποιθότες, καὶ εἰδότες,
ὅτι οὐκ ἄξιά ἐστι τὰ παθήματα τοῦ νῦν
καιροῦ, πρὸς τὸ τὴν μέλλουσαν δόξαν
μισθοδοτεῖν. βούλει σὺ παραυτίκα ἔ-
χειν, ὅ,τι πολλοὶ μετὰ δάκρυα καὶ
μεγάλους πόνους μόλις ἔλαβον; ὑπό-
μεινον τὸν κύριον καὶ ἀνδρίζου, καὶ κρα-
ταιώθητι· μὴ ἀπίστει, μὴ ὕπαγε, ἀλ-
λὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν εὐσταθῶς
ὑπὲρ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης παράδος. ἐγὼ
πλειότατόν σοι ἀποδώσω. ἐγὼ μετὰ
σοῦ ἐν πάσῃ θλίψει ἔσομαι.

ζ. ς. Κεφ: λς.

Κατὰ τῶν ματαίων κρίσεων τῶν ἀνθρώπων.

α. Τέκνον, τὴν καρδίαν σου ἐν τῷ κυρί-
ῳ βεβαίως τίθητι, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην
κρίσιν μὴ φοβοῦ, τῆς συνειδήσεώς σε
εὐσεβῆ καὶ ἄκακον ὄντα ἀποδεικνυού-
σης. καλοὶ καὶ μακάριοί εἰσιν οὕτω πα-
σχειν, καὶ τοῦτο τῷ ταπεινῷ τῇ καρ-

-δία, καὶ ἐπὶ τῷ θεῷ μᾶλλον ἢ ἐφ᾽ αὑ-
τῷ πεποιθότι, οὐ χαλεπόν ἐστι. πολλοὶ
πολλὰ λαλοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο χρὴ αὐ-
τοῖς ὀλίγον πιστεύειν. καίτοι καὶ πᾶσιν
ἀρέσκειν οὐ δυνατόν ἐστιν. εἰ γὰρ ὁ Παῦ-
λος πᾶσιν ἐν τῷ κυρίῳ ἀρέσκειν ἐσπού-
δασε, καὶ πᾶσι τὰ πάντα γέγονεν, αὐ-
τῷ μέντοι καὶ εἰς ἐλάχιστον ἦν, ἵν᾽ ὑπ᾽ ἀν-
θρωπίνης ἡμέρας ἀνακριθῇ.

β. Ἐξαρκούντως ἐπόνησεν ὑπὲρ τῆς τῶν
ἄλλων οἰκοδομῆς καὶ σωτηρίας, ὅσον ἐπ᾽
αὐτῷ καὶ δυνατὸν ἦν· τὸ δὲ κριθῆναί
ποτε αὐτὸν ὑπ᾽ ἄλλων, ἢ οὐ καταφρονη-
θῆναι, κωλύειν οὐκ ἠδυνήθη. διόπερ
πᾶν τῷ θεῷ τῷ πᾶν εἰδότι ἐπέτρε-
ψε, καὶ τῇ ὑπομονῇ καὶ τῇ ταπεινότητι
πρὸς τὰ στόματα τῶν ἄδικα λαλούντων
ἢ τὰ μάταια καὶ ψευδῆ ἐννοούντων, καὶ
καθὼς αὐτοῖς φίλον ἐστίν, ὅτι οὖν ἐξαγο-
ρευόντων, ὑπὲρ αὐτοῦ ἠπολογήσατο.
ἀλλ᾽ ὅμως ποτὲ ἀπεκρίθη, τοῦ μὴ τοῖς
ἀσθενέσι διὰ τῆς αὐτοῦ σιωπῆς σκάνδαλον
ἐμποιηθῆναι.

γ. Τίς εἶ σύ, ἵνα φοβηθῇς ἀπὸ θνητοῦ ἀν-
θρώπου; σήμερον ἐστί, καὶ αὔριον οὐ φαί-
νεται. τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τῷ τῶν ἀνθρώ-
πων δείματι οὐκ ἐπληχθήσῃ. τί ἂν

βιβ. γ. κεφ: λϛ. στιγμὴ γ. ͵αχπγ. ζ Σεπτ: ϛ.

τις τοῖς ῥήμασιν, ἢ ταῖς ὕβρεσι κακῶς σε ποιήσειε; μᾶλλον ἑαυτὸν ἢ σὲ βλάπτει. καὶ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐκφυγεῖν οὐ δυνήσεται, ὅστις ἂν ᾖ. σὺ τὸν θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχε, καὶ τοῖς λόγοις περιμεμφέσι μὴ ἔριζε. εἰ δὲ εἰς τὸ παρὸν ἡττᾶσθαι καὶ ἀδίκως καταισχύνεσθαι δοκεῖς, μὴ τούτῳ δυσχέραινε, μηδὲ δι' ἀπληστίας τὸν στέφανόν σου μείου. ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάβλεπε εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς ἐμὲ δυνάμενον πάσης αἰσχύνης καὶ ὕβρεως ἀπαλλάττειν, καὶ ἑκάστῳ ἀποδιδόναι κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Κεφ: λζ.

Περὶ τῆς καθαρᾶς καὶ τελείας ἐπιτροπῆς αὐτοῦ πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς ἐλευθερίας τῆς καρδίας.

α. Τέκνον, ἄφες σε, καὶ εὑρήσεις με, ἀπαλλάγηθι τῆς διακρίσεως, καὶ πάσης ἰδιότητος, καὶ ἀεὶ κερδήσεις. καὶ γὰρ καὶ μείζων χάρις προστεθήσεταί σοι, ἅμα ἂν σε ἐπιτρέψῃς, καὶ οὐκ ἀναλήψῃ. κύριε, ποσάκις ἐπιτρέψω με, καὶ ἐν τίσι καταλείψω με; πάντοτε. καὶ πάσῃ τῇ ὥρᾳ, ὡς ἐν μικρῷ, οὕτως ἐν μεγάλῳ. μηδὲν ἐξαιρῶ, ἀλλ' ἐν πᾶσι γυμνωθέντα σε εὑρίσκεσθαι ἐθέλω. εἰ δὲ μή, πῶς δυνήσῃ εἶναι ἐμός,

κἀγὼ σοί, ἐὰν μὴ ἀπάσῃς ἰδίας βουλήσεως, ἔσω καὶ ἔξω, ἀποστερηθῇς; ὅσῳ τάχιον τοῦτο ποιεῖς, τοσούτῳ βέλτιον ἕξεις· καὶ ὅσῳ πλέον καὶ εἰλικρινέστερον, τοσούτῳ μᾶλλον ἀρέσεις μοι, καὶ μεῖζον κερδήσεις.

β. Οἱ μὲν ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσιν, ἀλλὰ σύν τινι ἐξαιρέσει· οὐ γὰρ πάντως τῷ θεῷ πεποίθασι, διὸ ἑαυτῶν προνοεῖν σπουδάζουσιν. οἱ δὲ καὶ πρῶτον τὸ ὅλον προσφέρουσιν, ἀλλὰ τῷ πειρασμῷ βληθέντες, εἰς τὰ ἴδια ἀναστρέφουσι, διόπερ τῇ ἀρετῇ ἥκιστα προκόπτουσιν. οὗτοι τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας τῆς καρδίας, καὶ τῆς χάριτος τῆς ἡδείας οἰκειότητός μου οὐκ ἐφίξονται, ἐὰν μὴ πρότερον παντελῶς ἑαυτοὺς ἐπιτρέψωσι, καὶ καθ' ἑκάστην θύσωσιν, ἄνευ ἧς ἡ ἀπολαυστικὴ ἕνωσις οὐχ ὑφίσταται, οὐδὲ ὑποστήσεται.

γ. Ἔλεξά σοι πλειστάκις, καὶ νῦν αὖθις λέγω. ἄφες σε, ἐπίτρεψόν σε, καὶ μεγάλης εἰρήνης τῆς ἔσω ἀπολαύσεις. δὸς τὸ ὅλον ἀντὶ τοῦ ὅλου· μηδὲν ἐπιζήτησον, μηδὲν ἀνάλαβε· ἔμμεινόν μοι καθαρῶς καὶ ἀναμφισβητήτως, καὶ ἕξεις με. ἔσῃ ἐλεύθερος τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸ σκότος οὐ καταπατήσει σε. περὶ τούτου σπούδασον, τοῦτο ἀξίωσον, τοῦτο ἐπιθύμησον ἵν' οἷός τ' ἦς πάσης ἰδιότητος ἀποστερηθῆναι, καὶ γυμνὸ

βιβ: γ. κεφ: λζ. στιγμὴ γ. ἀρχ. ζ. ἕως ε.

τῷ γυμνῷ Ἰησοῦ ἀκολουθῆσαι· σοὶ ἀποθανεῖν, καὶ ἐμοὶ ἀϊδίως ζῆσαι. τότε πᾶσαι μάταιαι φαντασίαι, αἱ ἄδικοι συνταράξεις, καὶ περιτταὶ φροντίδες ἐκλείψουσι. τότε ὁ ἄμετρος φόβος ἀπελεύσεται, καὶ ἡ ἄτακτος ἀγάπη ἀποθανεῖται.

Κεφ: λη.

Περὶ τῆς καλῆς οἰκονομίας τῶν ἐν τοῖς ἔξω, καὶ τῆς καταφυγῆς πρὸς τὸν θεὸν ἐν τοῖς κινδύνοις.

α. Τέκνον, η. ζ.

τούτου δεῖ σε στοχάζεσθαι, ἵν' ἐν παντὶ τόπῳ καὶ πράξει, ἢ ἀσχολίᾳ τῇ ἔξω, ἔσω ἐλεύθερος ᾖς, καὶ σεαυτοῦ κρατήσῃς, καὶ πάντα ὑπό σοι γένηται, καὶ σὺ οὐχ ὑπ' αὐτοῖς· ὅπως τῶν πράξεών σου κύριος καὶ εὐθυντὴς ὑπάρξῃς, οὐ δοῦλος οὐδ' ἀργυρώνητος, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαίρετος καὶ ἀληθινὸς ἑβραῖος, εἰς τὸν κλῆρον καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν τοῦ θεοῦ υἱῶν μεταβαίνων· οἵτινες ὑπὲρ τῶν παρόντων ἱστάμενοι τὰ αἰώνια θεωροῦσι· καὶ τὰ μὲν πρόσκαιρα τῷ ἀριστερῷ, τὰ δ' οὐράνια τῷ δεξιῷ ὀφθαλμῷ προσβλέπουσιν· οὓς τὰ βιωτικὰ εἰς τὸ συνάπτειν οὐχ ἕλκουσι, ἀλλ' αὐτοὶ ἐκεῖνα εἰς τὸ καλῶς δουλεύειν ἐπάγουσι, καθὼς ὑπὸ τοῦ θ-

φίσου αὐτοῦ ἐτάχθη καὶ κατεστάθη, ὃς οὐδὲν ἄτακτον ἐν τῷ κτίσματι αὐτοῦ κατέλιπε.

β. Πρὸς τούτοις, ἐὰν ἐν παντὶ συμβαίνοντι οὐκ ἀγαπήσῃς τῷ φαίνεσθαι τῷ ἔξω, οὐδὲ τὰ ἑωραμένα ἢ ἠκουσμένα τῷ ὀφθαλμῷ σαρκικῷ ἐπιβλέψῃς· ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πράγματι παραχρῆμα σὺν Μωϋσῇ εἰς τὴν σκηνὴν εἰσέλθῃς τοῦ πυθέσθαι παρὰ κυρίου· χρηματισθήσῃ ποτὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ πολλὰ τῶν παρόντων καὶ μελλόντων καταμαθὼν ἀναστρέψεις. ἀεὶ γὰρ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν σκηνὴν συνέδραμε, τοῦ τὰς ἀπορίας καὶ τὰ ζητήματα λύσασθαι· καὶ πρὸς τὴν τῆς δεήσεως βοήθειαν κατέφυγε, τοῦ τοὺς κινδύνους, καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων πονηρίας ἀφαιρεῖσθαι. οὕτω καὶ σὺ εἰς τὸ τῆς καρδίας σου ἀπόκρυφον καταφυγεῖν ὀφείλεις, τὴν τοῦ βοήθειαν θεοῦ ἀκριβέστερον ἐπικαλῶν. διὰ ταῦτα γὰρ ὁ Ἰωσουὲ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὑπὸ τῶν Γαβαωνιτῶν ἠπατημένοι ἀναγινώσκονται, ὅτι τὸ στόμα τοῦ κυρίου πρότερον οὐκ ἐπηρώτησαν, ἀλλ' ἄγαν ταχυπειθεῖς τῇ αὐτῶν ἡδυλογίᾳ γενόμενοι, τῇ ψευδοσεβείᾳ ἐνεπαίχθησαν.

Κεφ: λθ΄.

Ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἐν τοῖς πράγμασι μὴ ᾖ ἄκαιρος.

α΄. Τέκνον, ἐπίτρεψόν μοι ἀεὶ τὴν δίκην σου. ἐγὼ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς καλῶς διαθήσω. προσδόκα τὴν ἐμοῦ διάταξιν, κᾀκεῖθεν αἰσθήσῃ τι ἐπιδόσεως. Κύριε, πάνυ ἀσμένως σοι πάντα τὰ πράγματά μου ἐπιτρέπω, ὅτι ἡ διάνοιά μου ὀλίγον συμφέρειν δύναται. εἴθε οὐ πολὺ τοῖς μέλλουσι συμβήσεσθαι συνῆπτον, ἀλλ' εἰς τὴν εὐδοκίαν σου ἀμελλητί με προσέφερον.

β΄. Τέκνον, πολλάκις μὲν ὁ ἄνθρωπος λίαν σπεύδει τι, οὗτινος ἐπιθυμεῖ· αὐτοῦ δ' ἐφικόμενος ἄλλως γινώσκειν ἄρχεται, ὅτι τὰ πάθη περὶ τὸ αὐτὸ οὐ μόνιμά ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλο ἐπάγει. οὐ τοίνυν τοὐλάχιστόν ἐστι, καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἑαυτὸν καταλιπεῖν.

γ΄. Ἡ ἀληθινὴ ἐπίδοσις τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ τὸ ἀπαρνήσασθαι ἑαυτόν· καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπαρνησάμενος ἑαυτὸν, πάνυ ἐλεύθερος καὶ ἀσφαλὴς ὑπάρχει. ὁ δὲ παλαιὸς ἐχθρὸς, πᾶσιν ἀγαθοῖς ἐναντιούμενος, οὐ λήγει πειράζων, ἀλλὰ τῆς ἡμέρας καὶ

τε νυκτὸς διαρκῶς ἐπιβουλεύει, εἰ ἄρα
εἰς τὴν τῆς ἀπάτης παγίδα τὸν ἀφύλακ-
τον καταβάλλειν δυνήσεται. γρηγορεῖ-
τε καὶ προσεύχεσθε, φησὶν ὁ κύριος, ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Κεφ: μ.

Ὅτι ὁ ἄνθρωπος μηδὲν ἀγαθὸν ἐξ αὐτοῦ ἔχει, καὶ ἐπ' οὐδενὶ καυχᾶσθαι δύναται.

α. Κύριε, τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μεμ-
νήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπι-
σκέπτῃ αὐτόν; πῶς ἠξιώθη ὁ ἄνθρωπος
τοῦ δοθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν σου; κύριε,
τί δύναμαι μεμψιμοιρεῖν, εἰ ἐμὲ κα-
ταλείπεις; ἢ τί εἰκότως ἔχω προφασίζ-
εσθαι, εἰ ὅ,τι ἀξιῶ, οὐ ποιεῖς; τοῦτο δὴ
ἀληθῶς λογίζεσθαι καὶ λέγειν δύναμαι·
κύριε, μηδὲν εἰμι, μηδὲν ἰσχύω, μη-
δὲν ἀγαθὸν ἐξ ἐμοῦ ἔχω, ἀλλ' ἐν πᾶ-
σιν ἐλλείπω, καὶ ἀεὶ εἰς μηδὲν φέρομαι·
καὶ ἐὰν μὴ βοηθήσῃς μοι, καὶ ἔσω παιδ-
εύσῃς, ὅλως χλιαίνομαι καὶ ἐκλύομαι.

β. Σὺ δὲ κύριε, ἀεὶ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ εἰς τὸν
αἰῶνα μένεις, ἀεὶ ἀγαθός, δίκαιος καὶ
ἅγιος, ἀγαθῶς, δικαίως, καὶ ἁγίως πάντα
πράττων, καὶ σοφῶς πάντα διατιθείς.
ἐγὼ δέ, ὁ εἰς ἔκλειψιν μᾶλλον ἢ εἰς προ-
κοπὴν ῥέπων, οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως διατελῶ·
ὅτι οἱ καιροὶ ἐπὶ ἐμὲ ἀεὶ ἀλλάττονται.
καίτοι εὐθέως βέλτιον ἔχω, ἐὰν ἀρέσῃ

βίβ. γ΄. κεφ. μ΄. ςιγμὴ β΄. ἀκηπν. ἡ ἐμὴ ζ-σοι, καὶ ἐὰν ἀντιλήψῃ μου. ὅτι σὺ μόνος ἄνευ τῆς ἀνθρωπίνης συνεργείας δυνήσῃ βοηθεῖν, καὶ οὕτω κραταιοῦν, ἵνα τὸ πρόσωπόν μου οὐ συμπέσῃ ἔτι, ἀλλ' εἰς σὲ ἡ καρδία μου ἐπιστραφῇ καὶ ἐμμενεύσῃ.

γ΄. Διόπερ εἰ εὖ ἐπισάμην πᾶσαν ἀνθρωπίνην παραμυθίαν ἀποβάλλειν, ἤτοι διὰ τὸ τυχεῖν τῆς εὐλαβείας, ἤτοι δι' ἀνάγκην ἐξ ζητεῖν σε ἀναγκάζομαι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὁ παρακαλῶν με· τότε εἰκότως ἂν τὴν χάριν σου ἐλπίζειν, καὶ τῷ δώρῳ τῆς καινῆς παραμυθίας ἀγαλλιᾶσθαι ἠδυνάμην.

δ΄. Εὐχαριστῶ σοι, ἀφ' οὗ πᾶν ἔρχεται, ὁποσάκις οὖν μοι καλῶς προχωρεῖ. ἐγὼ δὲ ματαιότης καὶ μηδὲν ἐνώπιόν σου, ἀσταθὴς καὶ ἀσθενὴς ἄνθρωπος· πόθεν οὖν καυχᾶσθαι, ἢ διὰ τί τιμᾶσθαι ἐπιποθῶ; ἆρά γε περὶ μηδενός; καὶ τοῦτο ματαιότατόν ἐστιν. ὄντως ἡ κενοδοξία, κακὸς λοιμὸς, μεγίστη ματαιότης, ὅτι τῆς ἀληθινῆς δόξης ἀφέλκουσα, καὶ τῆς οὐρανίου χάριτος ἀποστερεῖ. ἐν τῷ μὲν γὰρ ἄνθρωπον ἀρέσκειν αὐτῷ, ἀπαρέσκει σοι· ἐν τῷ δὲ τοὺς ἀνθρωπίνους ἐγχαίγειν, τὰς ἀληθινὰς ἀρετὰς ἀφαιρεῖται.

βιβ: γ. κεφ: μ. ςιχεῖ ε. ἀχπν. θ Σχιρμία

ε. Ἡ δ' ἀληθινὴ δόξα, καὶ ἁγία ἀγαλλία-
σίς ἐστι τὸ ἐπὶ σοὶ καυχᾶσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐφ'
ἑαυτῷ· χαίρειν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου,
ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἰδίᾳ δυνάμει, οὐδέ τινι
κτίσει, πλὴν ἢ διὰ σέ, ἥδεσθαι. ἐπαιν-
είσθω τὸ ὄνομα σόν, οὐ τὸ ἐμόν. μεγα-
λυνέσθω τὸ ἔργον σόν, οὐ τὸ ἐμόν.
εὐλογείσθω τὸ ἅγιον ὄνομά σου, ἐμοὶ
δὲ μηδὲν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων αἰνέ-
σεως ἀνατιθέσθω. σὺ δόξα μου, σὺ ἀ-
γαλλίασις τῆς καρδίας μου. ἐν σοὶ καυ-
χήσομαι, καὶ ἀγαλλιάσω ὅλην τὴν ἡμέ-
ραν, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ μηδαμῶς,
εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

ϛ. Ζητείτωσαν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν δόξαν
τὴν ἀπ' ἀλλήλων. ἐγὼ τὴν ἀπὸ τοῦ
θεοῦ μόνου ζητήσω. πᾶσα γὰρ ἀνθρω-
πίνη δόξα, πᾶσα τιμὴ πρόσκαιρος,
πᾶν ὕψος κοσμικὸν πρὸς τὴν αἰώνι-
ον δόξαν σου συμβληθέν, ματαιότης
καὶ μωρία ἐστίν. ὦ ἀλήθειά μου, καὶ ἔλε-
ός μου, θεός μου, μακαρία τριάς, σοὶ
μόνῃ ἔπαινος, τιμή, δύναμις καὶ δόξα,
εἰς ἀπείρους αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Κεφ: μά.

Περὶ τοῦ καταφρονεῖν πάσης προσκαίρου τιμῆς.

ά. Τέκνον, μὴ λυποῦ, εἰ τοὺς μὲν ἄλλους τιμωμένους, καὶ ὑψουμένους, σὲ δὲ καταφρονούμενον καὶ ταπεινούμενον ὁρᾷς. ἔγειρε τὴν καρδίαν σου πρὸς ἐμὲ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ οὐ λυπήσει σε ἡ καταφρόνησις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. κύριε, ἐν τῇ τυφλότητι ἐσμὲν, καὶ τῇ ματαιότητι ταχέως ἀπατώμεθα. εἰ καλῶς ἐπιβλέπω με, οὐδέποτε ὑπό τινος κτίσεως ὑβρίσθην, διὸ οὐκ ἔχω εἰκότως μέμφεσθαί σοι.

β. Ὅτι δὲ συχνῶς καὶ δεινῶς ἥμαρτόν σοι, δικαίως κατά μου πᾶσα κτίσις ὁπλίζεται. διὰ ταῦτα αἰσχύνη καὶ καταφρόνησις μοι πρέπει· σοὶ δὲ ἔπαινος, τιμὴ, καὶ δόξα· καὶ ἐὰν μὴ ἑτοίμως γένωμαι ὑπὸ πάσης κτίσεως ἀσμένως καταφρονεῖσθαι καὶ καταλείπεσθαι, καὶ πάντως ἐξουδενοῦσθαι, οὐχ οἷός τ᾽ εἰμὶ ἔσω εἰρηνεύειν καὶ βεβαιοῦσθαι, οὐδὲ πνευματικῶς φωτίζεσθαι, καὶ τελέως σοι ἑνοῦσθαι.

Κεφ: μβ.

Ὅτι οὐ δεῖ τὴν εἰρήνην ἐν τοῖς ἀνθρώποις τίθεσθαι.

α. Τέκνον, εἰ πρός τινα ἄνθρωπον εἰρήνην ἄγεις, διὰ τὸ δοκοῦν σοι καὶ συνομιλεῖν, ἀβέβαιος ἔσῃ καὶ ἐμπλεχθήσῃ. εἰ δὲ πρὸς τὴν ἀεὶ ζῶσαν, καὶ διαμένουσαν ἀλήθειαν καταφεύγεις, οὐ λυπήσει σε ὁ φίλος ἀπερχόμενος ἢ τελευτῶν. ἐν ἐμοὶ τὴν τοῦ φίλου ἀγάπην δεῖ κεῖσθαι· καὶ διά με ἀγαπητέος ὑπάρχει, ὅστις ἂν ἀγαθὸς καὶ πολὺ προσφιλὴς ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ σοι εἶναι δόξῃ. ἄνευ μοῦ οὐκ ἰσχύει ἡ φιλία, οὐδὲ διαμενεῖ· οὐδ' ἀληθινὴ καὶ καθαρὰ ἀγάπη ἐστὶν ἣν ἐγὼ οὐ ποιῶ. οὕτω δεῖ σε τούτοις τοῖς πάθεσι τῶν ἀνθρώπων ἀγαπητῶν ἀποθανεῖν, ὥστε ἐ τὸ κατὰ σὲ ἄνευ πάσης ἀνθρωπίνης ὁμιλίας ζῆν ἐπιποθεῖν. τοσούτῳ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος τῷ θεῷ πλησιάζει, ὅσῳ πορρωτέρω πάσης τῆς ἐπιγείου παρακλήσεως ἀφίσταται. ἔτι δέ, τοσούτῳ ὑψηλότερον πρὸς τὸν θεὸν ἀναβαίνει, ὅσῳ βαθύτερον εἰς ἑαυτὸν καταβαίνει, καὶ πλέον ἑαυτῷ εὐτελίζεται.

β. Ὁ δ' ἀγαθόν τι ἑαυτῷ ἀνατιθεὶς, τὴν τοῦ χάριν κωλύει ἐλθεῖν· ὅτι ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος ταπεινὴν καρδίαν

βιβ: γ. κεφ: μβ. στιγμὴ β. ἀχπγ. θέλεις: α
ἀεὶ ζητεῖ. εἰ ἐπίστασο τελείως σε ἐξου-
δενῆσαι, καὶ πάσης κτισθείσης ἀγάπης ἀπο-
κενῶσαι, τότε ἔδει με σὺν μεγάλῃ
χάριτί σοι ἐγχυθῆναι. ὅτε σὺ πρὸς
τὰς κτίσεις ἀποβλέπεις ὑφελκύεταί
σοι ἡ ὄψις τοῦ κτιστοῦ. μάνθανε ἐν πᾶσι
διὰ τὸν κτίστην νικῆσαί σε, τότε τῆς θεί-
ας γνώσεως ἐφικέσθαι δυνήσῃ. ὁπηλίκον-
οῦν ἂν ᾖ, εἰ ἀτάκτως ἀγαπᾶται, καὶ τιμᾶ-
ται, τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἐπέχει, καὶ
κακύνει.

Κεφ: μγ.

Κατὰ τῆς κενῆς καὶ κοσμικῆς ἐπιστήμης.

α. Τέκνον, μὴ κινήσῃ σοι ἡ καλλιλογία
καὶ λεπτολογία τῶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ
ἐν λόγῳ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν
δυνάμει. πρόσεχε τοῖς λόγοις μου, τοὺς
τὰς καρδίας μὲν ἀνάπτουσι, καὶ τὰς ψυ-
χὰς φωτίζουσι, τὴν δὲ σύννοιαν εἰσάγου-
σι, καὶ ποικίλην παραμυθίαν ἐμποιοῦσιν.
οὐδέποτε διὰ τοῦτο ῥῆμα ἀνάγνωθι, ἵνα
παιδευτότερος ἢ σοφώτερος φανῆναι
δυνηθῇς. περὶ τὴν νέκρωσιν τῶν κακιῶν
σπούδαζε, ὅτι τοῦτο μᾶλλον ὠφελήσει σε,
ἢ ἡ πολλῶν χαλεπῶν ζητημάτων γνῶσις.

β. Σὲ τὸ πολλὰ ἀναγνόντα καὶ καταμα-
θόντα, εἰς μίαν ἀρχὴν ἐπανελθεῖν χρή.
ἐγώ εἰμι, ὁ τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐπι-

στήμην διδάσκων, καὶ τοῖς νηπίοις σα-
φεστέραν σύνεσιν χαριζόμενος, ἢ ἂν
ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου διδάσκεσθαι δυνηθῇ.
ᾧτινι ἐγὼ λαλῶ, παραυτίκα σοφὸς ἔσται,
καὶ πολὺ τῷ πνεύματι προκόψει. οὐαὶ
τοῖς πολλὰ μὲν πάρεργα παρὰ τῶν
ἀνθρώπων ἐξετάζουσιν, ὀλίγον δὲ τοῦ
ὁδοῦ τοῦ δουλεύειν μοι ἐπιμελουμένοις.
ἐλεύσεται ὁ χρόνος, ὅτε φανηθήσεται
διδάσκαλος τῶν διδασκάλων ὁ χριστός,
κύριος τῶν ἀγγέλων, τὰς ἀναγνώσεις
πάντων ἀκούσων, τοῦτ' ἔστι, τὰς συνειδήσ-
εις πάντων ἐξετάσων. καὶ τότε ἐξερευ-
νηθήσεται ἡ Ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου,
καὶ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους φανερὰ ἔσται,
καὶ οἱ ἔλεγχοι τῶν γλωττῶν σιωπήσουσιν.

γ. Ἐγώ εἰμι, ὁ τὸν ταπεινὸν τῇ διαν-
οίᾳ, ἐν ἀκαρεῖ ἐπαίρων, ἵνα πλείους λό-
γους τῆς αἰωνίου ἀληθείας χωρήσῃ, ἢ ἐάν
τις δέκα ἔτη εἰς τὸ διδασκαλεῖον φοι-
τήσῃ. ἐγὼ διδάσκω ἄνευ ψόφου τῶν ῥη-
μάτων, ἄνευ συγχύσεως τῶν γνωμῶν,
ἄνευ τύφου τῆς δόξης, ἄνευ μάχης τῶν
ἐλέγχων. ἐγώ εἰμι ὁ διδάσκων τῶν
ἐπιγείων καταφρονεῖν, τὰ παρόντα ἀπο-
στρέφεσθαι, τὰ αἰώνια ζητεῖν, τὰ αἰώνια
φρονεῖν· τὰς τιμὰς φεύγειν, τὰ σκάν-
δαλα ὑπομένειν, πᾶσαν ἐλπίδα ἐπ' ἐμ-

βιβ: γ. κεφ: μγ'. στ. μγ'. ἀρχ. Θέσις ἀ-τιθέναι, ἔξω ἐμοῦ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ πάντα ἐμὲ ζεστῶς ἀγαπᾶν.

ι. β.

ιβ. Τῷ γὰρ προσφιλέστατα διακεῖσθαι πρὸς ἐμέ, ἔμαθέ τις τὰ θεῖα, καὶ θαυμάσια ἐλάλησε· μᾶλλον προέκοψε τῷ καταλιπεῖν πάντα, ἢ τῷ σπουδάσαι περίλεπτα. ἀλλὰ μὴν τοῖς μὲν κοινά, τοῖς δ' ἴδια λαλῶ· ἄλλοις ἐν σημείοις καὶ τύποις ἡμέρως φαίνομαι, ἐνίοις δὲ μεγάλῳ φωτὶ τὰ μυστήρια ἀποκαλύπτω. μία μὲν φωνὴ τῶν βίβλων, πάντας δὲ οὐκ ἴσως παιδεύει· ὅτι ἐντός εἰμι διδάσκαλος, ἀλήθεια, καρδιογνώστης, νοητὴς τῶν λογισμῶν, προσμεραστὴς τῶν πράξεων, διανέμων ἑκάστοις, καθὼς ἂν ἄξιον κρίνω.

Κεφ: μδ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἑαυτῷ ἐφέλκειν τὰ ἔξω.

α. Τέκνον, ἐν πολλοῖς δεῖ εἶναί σε ἀγνοοῦντα, καὶ νομίζειν ἀποθανόντα σε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σοὶ ὅλον τὸν κόσμον σταυρωθέντα. ἔτι δέ, χρὴ πολλὰ παρακοῦσαι, καὶ τὰ τῆς εἰρήνης σου μᾶλλον

ἐνθυμεῖσθαι. ὠφελιμώτερόν ἐστι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν δυσαρέστων, ἐναντίων ἀποστρέφειν, καὶ ἑκάστῳ τὸ δοκοῦν αὐτῷ καταλείπειν, ἢ τοῖς ἐριστικοῖς λόγοις σχολάζειν. ἐὰν καλῶς ἔχῃς πρὸς τὸν θεόν, καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ σκοπήσῃς, τὸ ἡττᾶσθαι ῥᾷον ὑπομενεῖς.

β. Ὦ κύριε, ποῦ ἤλθομεν; ἰδοὺ τὴν πρόσκαιρον βλάβην καταδακρύομεν, ὑπὲρ ὀλίγου μὲν κέρδους πονοῦντες καὶ τρέχοντες, τὴν δὲ ζημίαν τῆς πνευματικῆς ἀμνημονοῦντες, καὶ μόγις ὀψὲ ἀναστρέφοντες. τῷ μικρὸν ἢ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῦντι τὸν νοῦν προσέχομεν, καὶ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὀλιγωροῦμεν. ὅλος γὰρ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ ἔξω διέρχεται, καὶ ἂν μὴ ταχέως μετανοήσῃ, ἡδέως ἐν αὐτοῖς κεῖται.

Κεφ: με.

Ὅτι οὐ πᾶσι πιστευτέον· καὶ περὶ τοῦ ῥᾳδίου πταίσματος τῶν ῥημάτων.

α. Δός μοι, κύριε, βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ὅτι ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. ποσάκις τὴν πίστιν οὐχ εὗρον, ὅπου ἐνόμισα ἔχειν; ποσάκις καὶ ἐκεῖ εὗρον, ὅπου ἧττον ἔδοξα; ματαία τοίνυν ἡ ἐλπὶς ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ σωτηρία τῶν δικαίων ἐν σοὶ ὁ θεός. εὐλο-

βιβ: γ. κεφ: μδ. στιγμὴ ά. ἀχπγ. ἰσχι: βοήθητι σὺ κύριε, ὁ θεός μου, ἐν πᾶσι τοῖς συμβαίνουσιν ἡμῖν. ἀσθενεῖς καὶ ἀσταθεῖς γινόμεθα, ταχέως ἀπατώμεθα, καὶ μεταλλαττόμεθα.

ια. γ.

β. Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ οὕτω πεφυλαγμένος καὶ περιεσκεμμένος ἐν πᾶσιν ἔχειν δυνάμενος, ὅπως εἰς ἀπάτην καὶ ἀμηχανίαν τινά ποτε οὐκ ἔλθῃ; ὁ δ' ἐπί σε κύριε πεποιθὼς καὶ ἁπλῇ καρδίᾳ σε ζητῶν, οὐκ οὕτω ῥᾳδίως ὀλισθαίνει. ἐὰν δ' εἰς θλῖψιν τινὰ ἐμπέσῃ, ὁπωσοῦν ἂν ἐμπλεχθῇ, τάχιον ὑπὸ σοῦ λυτρωθήσεται ἢ παρακληθήσεται· ὅτι σὺ οὐ καταλείπεις τὸν ἐλπίζοντα ἐπί σε εἰς τέλος. σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος ἐν πάσαις ἀθλιότησι τοῦ φίλου διαμένων. σὺ κύριε, σὺ μόνος πιστότατος ἐν πᾶσι, καὶ πλήν σου οὐκ ἔστιν ἕτερος τοιοῦτος.

γ. Πῶς εὖ ἐφρόνησεν ἁγία ἐκείνη ψυχή, ἡ λέξασα· ὁ νοῦς μου ἐστερεώθη, καὶ ἐν τῷ χριστῷ ἐθεμελιώθη. εἰ οὕτως εἶχον, οὐκ ἂν τοσαύτην φροντίδα ὁ φόβος ἀνθρώπινος μοι εἰργάζετο, οὐδὲ τὰ τῶν ῥημάτων βέλη με ἐκίνει. τίς

πάντα προορᾶν, τίς τὰ ἐσόμενα κα-
κὰ προφυλάττεσθαι οἷός τε γίνεται; εἰ
πολλάκις καὶ τὰ προεωραμένα βλάπτει,
πῶς οὐ μᾶλλον τὰ ἀπροόρατα ~~βλάπτει~~;
παίει; ἀλλὰ διὰ τί ~~οὕτω κακῶς~~ ἐμοῦ
ταλαιπώρου οὐ βέλτιον προὐνόησα;
διὰ τί οὕτω κακῶς τοῖς ἄλλοις ἐπίσ-
τευσα; ἀλλὰ μὴν ἄνθρωποι ἐσμέν,
καὶ οὐκ ἄλλο πλὴν ἄνθρωποι ἀσθενεῖς τυγ-
χάνομεν, καίπερ πολλοὺς ἀγγέλους δο-
κοῦντες καὶ λεγόμενοι. τίνι ἂν πιστεύσω
χρῆμα; τίνι δὲ μὴ θῶ; ἀλήθεια ὑπάρχει
ἡ μήτ' ἀπατῶσα μήτ' ἀπατᾶσθαι δυναμέ-
νη. καὶ πάλιν· πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης, ἀσθεν-
ής, ἀσταθὴς καὶ ἀλλοιωτός, μάλιστα δὲ τοῖς
λόγοις· ὅπως μόλις εὐθέως πιστεύειν
δέῃ ὅ,τι κατ' ἄλλος εὖ ἠχεῖν φαίνεται.

δ. Ὡς δεόντως προπαρῄνεσας φυλάξ-
ασθαι ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐχθροὶ τοῦ
ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐ πιστεύειν,
ἐάν τις εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ. ἐπαι-
δεύθην τῇ βλάβῃ μου, καὶ εἴθε εἰς τὴν μείζω
προφυλακὴν καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί· φυλάττου
(φησί τις) φυλάττου, τήρει παρά σοι, ὅ,τι
λέγω. ἐμοῦ δὲ σιωπῶντος, καὶ ἀποκρύπτε-
σθαι ἡγουμένου, καὶ αὐτὸς σιωπᾶν οὐ δύναται,
ὁ σιωπᾶσθαι ἠξίωσεν, ἀλλ' εὐθέως ἐμὲ

βιβ: γ. κεφ: μγ. σιγὴν δ. ἀχπν. ια Σειρ. γ.
καὶ ἑαυτὸν ἐξαγορεύσας ἀπῆλθεν. ἀπὸ τοιούτων μύθων καὶ ἀπερονοήτων ἀνθρώπων φύλαξόν με κύριε, τοῦ μὴ ταῖς χερσὶν αὐτῶν περιπεσεῖν, μηδὲ τοιαῦτά ποτε πλημμελεῖν. λόγον ἀληθῆ καὶ βέβαιον δὸς εἰς τὸ στόμα μου, καὶ γλῶτταν δολίαν ἀπ' ἐμοῦ μάκρυνε· ὅπερ πάσχειν οὐκ ἐθέλω, πάντως φυλάττειν ὀφείλω.

ε. Ὡς ἀγαθὸν καὶ εἰρηνικόν ἐστι περὶ τῶν ἄλλων σιγῆσαι, καὶ οὐ πάντα ἀδιακρίτως πιστεῦσαι, οὐδὲ κούφως πορρωτέρω ἐξαγορεῦσαι, ὀλίγοις ἑαυτὸν ἀποκαλύψαι, σὲ τὸν καρδιογνώστην ὄντα ἀεὶ ζητῆσαι, οὐδὲ παντὶ ἀνέμῳ τῶν λόγων περιενεχθῆναι, ἀλλὰ τά τε ἔσω, καὶ τὰ ἔξω κατὰ ~~τὴν~~ τὴν εὐδοκίαν σοῦ ποθῆσαι ἀποτελεσθῆναι. ὡς ἀσφαλὲς ὑπὲρ τοῦ διαφυλάξαι τὴν οὐράνιον χάριν, τὸ ~~τὸ~~ τοῖς ἀνθρώποις φαίνεσθαι φεύγειν, οὐδὲ τὰ τοῖς ἀνθρώποις ἔξωθεν θαύματος ἄξια δοκοῦντα γλίχεσθαι ἀλλὰ τὰ τὴν τοῦ βίου ἐπανόρθωσιν καὶ ζέσιν παρέχοντα, ἐπιμελέστατον διῶξαι.

ϛ. Πόσους ἡ ἀρετὴ γνωσθεῖσα, καὶ λίαν ταχέως ἐπαινεθεῖσα ἔβλαψεν; ὡς

μὴ ὠφέλησεν ἡ χάρις σιωπηθεῖσα ἐν τούτῳ τῷ ἐωδεκάτῳ βίῳ, ὅσπερ ὅλος πειρασμὸς καὶ στρατεία λέγεται;

ιβ. α. Κεφ: μς.

Περὶ τῆς πεποιθήσεως τῆς ἐπὶ τῷ θεῷ, τῶν βελῶν τῶν ῥημάτων ἐπιβαλλομένων.

α. Τέκνον ἀνδρίζου, καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔλπιζε, τί γὰρ ἄλλο οἱ λόγοι εἰσὶν ἢ λόγοι; διὰ τοῦ μὲν ἀέρος πέτανται, λίθον δὲ οὐ βλάπτουσιν. εἰ ὑπεύθυνος εἶ, ἐννόει ὅτι ἑκουσίως ἐπανορθοῦν σε ἐθέλεις. εἰ δ' οὐδὲν σοι σύνοιδας, ἐνθυμοῦ ὅτι ἀσμένως ὑπὲρ τοῦ θεοῦ τοῦτο ὑπομένειν ἐθέλεις. ἱκανῶς ὀλίγον ἐστὶν, μόνον τοὺς λόγους σέ ποτε καρτερεῖν, ὁ οὔπω δυνατὰς πληγὰς πάσχειν δυνάμενος. διὰ τί δὲ οὕτω μικρὰ ὄντα τὴν καρδίαν σου λυπεῖ, πλὴν ὅτι σαρκικὸς ἔτι τυγχάνεις, καὶ μείζω τοῦ δέοντος λόγον τῶν ἀνθρώπων ἔχεις; ὅτι γὰρ καταφρονεῖσθαι φοβῇ, διὰ τὰ πλημμελήματα ψέγεσθαι οὐκ ἐθέλεις, καὶ τὰ τῶν ἀπολογιῶν σκιάδια ἐπιζητεῖς.

β. Ἀλλ' ἔφορα σε ἀκριβέστερον, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐν σοὶ ἔτι ζῇ ὁ κόσμος, καὶ ἡ κενοσπουδία τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις. ἐν τῷ γὰρ ταπεινοῦσθαι, καὶ διὰ τὰ ἐλλάμ-

βιβ: γ. κεφ: μϛ. στιχ: μη β. αχπγ. ιβ Σεπ:
ματα κατεσχύνεσθαι, δεικνύειν, δῆλόν
γε ὅτι οὐκ ἀληθῶς ταπεινὸς εἶ, οὐδὲ ὄν-
τως τῷ κόσμῳ ἀπέθανες, οὐδὲ σοὶ ὁ
κόσμος ἐσταυρώθη. καίτοι ἄκουσον
τοῦ λόγου μου, καὶ οὐ μελήσει σοι μυρί-
ων ῥημάτων τῶν ἀνθρώπων. ἰδού, εἰ
πάντα κατὰ σοῦ ἐλέγετο, ἅτινα ἂν
δυνατόν ἐστι πονηρότατα πλάττεσθαι, τί
σε ἔβλαπτεν, εἰ πάντως παρελθεῖν εἴα-
σας, καὶ περὶ οὐδενὸς ἐποιοῦ; ἆρα μίαν γε
τρίχα ἐκτίλλειν σοι ἐδύναντο;

γ. Ἀλλὰ μὴν ὁ ἔσω ἀκέραιος ὤν, καὶ
τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτοῦ οὐ προτιθείς,
ῥᾳδίως τῷ τῆς μέμψεως λόγῳ κινεῖται.
ὁ δὲ μοὶ πεποιθώς, καὶ ἐπὶ τῇ σοφίᾳ
αὐτοῦ ἐπερείδεσθαι οὐκ ἐπιθυμῶν, τοῦ
φόβου ἀνθρωπίνου ἀπαλλαγήσεται.
ἐγὼ γὰρ κριτής, καὶ πάντων ἀποῤῥήτων
γνώστης τυγχάνω. ἐγὼ οἶδα πῶς τὸ
ἔργον ἐπράχθη. ἐγὼ τὸν ἀδικοῦντα καὶ
ἀδικούμενον γινώσκω. παρ' ἐμοῦ οὗτος
ὁ λόγος ἐξῆλθεν, ἐμοῦ ἐῶντος, τοῦτο συν-
έβη, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
καρδιῶν διαλογισμοί. ἐγὼ μὲν τὸν
ἔνοχον, καὶ ἄκακον κρινῶ, τῇ δὲ ἀποκρύ-

φῳ κρίσει ἀσφαλέστερον ἔμπροσθεν δο-
κιμάζειν ἐθέλησε.

δ. Ἡ τῶν ἀνθρώπων μαρτυρία πολλάκις
ψεύδεται, ἀλλ' ἡ κρίσις μου ἀληθὴς οὖσα
στήσεται, καὶ οὐ καταστραφήσεται. ἐπὶ τὸ
πολὺ λανθάνει, καὶ ὀλίγοις καθ' ἕκαστα
φανεροῦται, ὅμως οὔποτε σφάλλεται, οὐδὲ
σφάλλεσθαι δυνατ' ἐστὶν, εἰ καὶ τοῖς τῶν ἀνο-
ήτων ὀφθαλμοῖς οὐκ εὐθεῖα δοκεῖ. δεῖ
οὖν ἐν παντὶ κρίματι πρὸς ἐμὲ τρέχειν,
καὶ ἐν ἰδίᾳ γνώμῃ οὐ στηρίζεσθαι. ὁ δίκαιος
οὐ λυπηθήσεται, ὅτι οὖν ἂν αὐτῷ παρὰ
τοῦ θεοῦ συμβῇ. εἰ καὶ ἀδίκως τι κατ' αὐ-
τοῦ λεχθήσεται, οὐ πολὺ μελήσει αὐτῷ·
πλὴν οὐδὲ ματαίως ἀγαλλιάσεται, εἴ τινι
ὑπὲρ αὐτοῦ εὐλόγως ἀπολογηθήσεται.
ἐνθυμεῖται γὰρ ὅτι ἐγὼ καρδίας, καὶ
νεφροὺς ἐτάζω, οὐδὲ κατ' ὄψιν καὶ φαντα-
σίαν ἀνθρωπίνην κρίνω. πολλάκις γὰρ
ἐνώπιόν μου εὑρίσκεται ἐπίμεμπτον,
ὅτι τῇ τῶν ἀνθρώπων κρίσει ἐπαινε-
τὸν νομίζεται.

ε. Κύριε ὁ θεὸς, κριτὰ δίκαιε, ἰσχυρὲ
καὶ μακρόθυμε, ὁ τὴν ἀσθένειαν, καὶ πο-
νηρίαν τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς, ἔσο ῥώ-
μη μου, καὶ ὅλη πεποίθησίς μου· οὐ γὰρ
ἡ συνείδησίς μου ἀρκεῖ μοι. σὺ οἶδας

ὅτι ἐγὼ οὐκ οἶδα, καὶ διὰ ταῦτα ἐν πάσῃ
ἐπιτιμήσει ταπεινῶσαί με, καὶ πρᾴως
ὑπομεῖναι ὤφειλον. ἔτι ἱλάσθητί μοι,
ὁπόσάκις οὕτως οὐκ ἐποίησα, καὶ δώρησαι
πάλιν τὴν τῆς μείζονος ὑπομονῆς χά-
ριν. τὸ γὰρ πολὺ ἔλεός σου εἰς τὸ τὴν συγ-
γνώμην ἐπιτυχεῖν βέλτιόν μοί ἐστι,
τῆς νομιζομένης δικαιοσύνης μου, εἰς
τὸ ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ ἀποκρυπτομέ-
νης συνειδήσεως. εἰ γὰρ καὶ οὐδὲν μοι
σύνοιδα, ὅμως ἐν τούτῳ οὐ δικαιοῦσθαι-
μαι με δύναμαι, ὅτι ἀποχωρισθέν-
τος ἐλέους σου, οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπι-
όν σου πᾶς ζῶν.

Κεφ: μζ.

Ὅτι πάντα τὰ δεινὰ ὑπὲρ τῆς αἰ-
ωνίου ζωῆς ἀνεκτέον.

ά. Τέκνον, μὴ καταγνυτωσάν σε οἱ πό-
νοι οὓς δι᾽ ἐμὲ ἦρας, οὐδὲ αἱ θλίψεις κα-
ταβαλλέτωσαν εἰς τέλος· ἀλλ᾽ ἡ ἐπαγ-
γελία μου ἐν πάσῃ ἀποβάσει σε κρατυ-
νέτω καὶ παρακαλείτω. ἐγὼ ἀρκῶ πρὸς
τὸ ἀποδοῦναι, ὑπὲρ πάντα τρόπον καὶ
μέτρον. οὐ πολὺν χρόνον ἐνθάδε
πονήσεις, οὐδ᾽ ἀεὶ βαρυνθήσῃ ταῖς ὀ-
δύναις. προσδόκα μικρόν, καὶ βλέψεις
τὸ ὀξὺ τέλος τῶν κακῶν. ἐλεύσεται
μία ὥρα, ὅτε ἅπας πόνος καὶ θόρυβος

λήξει. μικρὸν ἢ βραχύ ἐστι πᾶν τὸ
χρόνῳ συμπαλαιούμενον.

β. Ποίησον ὃ ποιεῖς, πιστῶς πόνησον ἐν τῷ
ἀμπελῶνί μου, ἐγὼ ἔσομαι ὁ μισθός σου.
γράψον, ἀνάγνωθι, ᾆσον, στέναξον, σίγησον, πρόσ-
ευξαι, ὑπόμενον ἀνδρείως τὰ ἐναντιούμενα.
ἡ ζωὴ αἰώνιος πάντων τούτων καὶ μειζόνων πο-
λέμων ἀξία ἐστίν. ἐλεύσεται ἡ εἰρήνη ἐν ἡμέ-
ρᾳ μιᾷ, ἥτις ἐγνώσθη τῷ κυρίῳ καὶ ἔσται οὐχ ἡμέ-
ρα, οὐδὲ νὺξ τούτου δήπου χρόνου, ἀλλὰ φῶς αἰώ-
νιον, λαμπρότης ἄπειρος, εἰρήνη βεβαία,
καὶ ἀνάπαυσις ἀσφαλής. οὐ λέξεις τότε·
τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανά-
του τούτου; οὐδὲ κεκράξῃ· οἴμοι ὅτι ἡ πα-
ροικία μου ἐμακρύνθη· ὅτι ὁ θάνατος κα-
τακρημνισθήσεται, καὶ ἡ σωτηρία ἀνεκλιπὴς
ἔσται, ἀδημονία οὐδεμία, τερπνότης
μακαρία, ἑταιρία ἡδεῖα καὶ εὐπρεπής.

γ. Ὄφελον ἴδοις τοὺς τῶν ἁγίων αἰωνίους στε-
φάνους ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁπόσῃ δόξῃ νῦν ἀγαλ-
λιῶνται ε. οἱ τῷ κόσμῳ τούτῳ πάλαι εὐ-
καταφρόνητοι, καὶ τῆς ζωῆς ἀνάξιοι εἶναι δόξ-
αντες· εὐθέως δὴ ἂν σε ἕως τῆς γῆς ἐτα-
πείνους, καὶ μᾶλλον ~~ὑπὲρ τοῦ θεοῦ~~ ἀντεποιοῦ
τοῦ πᾶσιν ὑποτάττεσθαι, ἢ ἑνὶ ἐπιστατεῖν.
καὶ τῶν τῆς ζωῆς ταύτης ἱλαρῶν ἡμερῶν οὐκ
ἐπεθύμεις, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ θεοῦ
θλίβεσθαι ἔχαιρες, καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων

βιβ: γ. κεφ: μζ. στιγμὴ γ. α. χπν. ιγ. ξιφ: ε.
οὐδενός τι μάθῃς, μέγιστον κέρδος ἐνόμισες.

η'. Εἴθε ταῦτά σοι ἐγλυκαίνοιτο, καὶ βαθέως τῇ
καρδίᾳ ἐξεχνοῖτο· πῶς ἂν ἅπαξ γε ἐτόλμας
μεμψιμοιρεῖν; οὐχὶ ὑπὲρ τῆς αἰωνίου ζωῆς
πάντα ἐπίπονα ἀνεκτέον; οὐ μικρόν ἐστιν ἀ-
πολέσαι ἢ κερδῆσαι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
ἆρον οὖν τὸ πρόσωπόν σου εἰς τὸν οὐρανόν.
ἰδοὺ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ ἅγιοί μου συνόντες μοι,
καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μέγαν ἀγῶνα ποιησάμε-
νοι, νυνὶ χαίρουσι, νυνὶ παρακαλοῦνται, νυνὶ
ἀσφαλῶς ἔχουσι, νυνὶ ἀναπαύονται, καὶ ἀπα-
ράντως μετά μου ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός
μου διαμενοῦσι.

Κεφ: μη'.
Περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἀϊδιότητος, καὶ
τῶν στενοχωριῶν τοῦ βίου τούτου.

α'. Ὦ μονὴ μακαριωτάτη τῆς ἄνω πόλε-
ως· ὦ ἡμέρα λαμπροτάτη τῆς ἀϊδιότητος,
ἥντινα ἡ νὺξ οὐ σκοτίζει, ἀλλ' ὑπερτάτη ἀλή-
θεια πάντοτε ἀκτῖσι περιωχλοῖ, ἡμέρα ἀεὶ
ἱλαρὰ, ἀεὶ ἀσφαλὴς, καὶ μηδέποτε τὴν κατά-
στασιν εἰς τοὐναντίον μεταβάλλουσα. εἴθε ἐκ-
είνη ἡ ἡμέρα ἐπέλαμψε, καὶ πάντα τάδε πρόσ-
καιρα ἐτελέσθη. λάμπει μὲν τοῖς ἁγίοις
τῷ αἰωνίῳ ἐπαυγάσματι στίλβουσα, ἀλλ' οὐ
τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀποδημοῦσιν, εἰ μὴ μακρό-
θεν, καὶ δι' ἐσόπτρου.

β. Γινώσκουσιν οἱ τοῦ οὐρανοῦ πολῖται, ὡς ἡ μὲν
πολυγηθής ἐστι, ταύτην δὲ πικρὰν καὶ λυπηρὰν
οὖσαν οἱ τῆς Εὔας ἐξόριστοι παῖδες στενάζου-
σιν. αἱ τούτου τοῦ χρόνου ἡμέραι μικραὶ καὶ
πονηραὶ, καὶ πλήρεις τῶν ὀδυνῶν καὶ στενοχωρι-
ῶν. ὅπου ὁ ἄνθρωπος πολλαῖς ἁμαρτίαις μολύνε-
ται, πολλοῖς πάθεσι περιβάλλεται, πολλοῖς φό-
βοις πιέζεται, πολλαῖς μερίμναις περισπᾶται,
πολλαῖς περιεργίαις διαμερίζεται, πολλαῖς
ματαιότησιν ἐμπλέκεται, πολλοῖς σφάλ-
μασι περιχέεται, πολλοῖς καμάτοις διατρί-
βεται, τοῖς πειρασμοῖς βαρύνεται, ταῖς τρυ-
φαῖς μαλακίζεται, τῇ ἐνδείᾳ ὀδυνᾶται.

γ. Ὢ πότε τὸ τέλος τῶν κακῶν τούτων γενή-
σεται; πότε τῆς ἀθλίας δουλείας τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἐλευθερωθήσομαι; πότε σοῦ μόνου
μνησθήσομαι; πότε ἐκπλέως ἐπὶ σοὶ χαρή-
σομαι; πότε ἐν τῇ ἀληθινῇ ἐλευθερίᾳ ἄνευ
πάσης βαρύτητος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος
ἀνεμπόδιστος ἔσομαι; πότε ἔσται ἡ εἰρ-
ήνη βεβαία, εἰρήνη ἀτάρακτος, καὶ ἀσφαλής,
εἰρήνη ἔσω καὶ ἔξω, εἰρήνη πανταχόθεν στερε-
ά; ὦ Ἰησοῦ ἀγαθὲ, πότε στήσομαι τοῦ ὁρᾶν
σε; πότε θεωρήσω τὴν δόξαν τῆς βασιλείας
σου; πότε μοι τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ἔσῃ; ὦ πότε
μετὰ σοῦ ἔσομαι ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ἣν τοῖς
ἀγαπητοῖς ἑτοίμασας ἀπ' αἰῶνος; κατελείφθην
πένης καὶ φυγὰς ἐν τῇ πολεμίᾳ, ὅπου μάχαι

βιβ: γ΄. κεφ: μή. στιγμὴ γ΄. ἀρχὴ ἐν Σχολ: ε΄. καθημερινὰ κατορθώματα μέγιστα.

δ΄. Παραμυθοῦ τὴν δυναδίαν μου, καταπραΰνε τὴν ὀδύνην μου, ὅτι πρὸς σὲ πᾶσα ἡ ἐπιθυμία μου στενάζει. βάρος γὰρ πᾶν ἐστιν, ὅ,τι ὁ κόσμος οὗτος εἰς παραμυθίαν πορίζει. ἐπιθυμῶ σου ἐνδότατα ἀπολαύσαι, ἀλλ᾽ οὐ δύναμαι καταλαβεῖν. εὔχομαι τοῖς ἐπουρανίοις συνάπτειν, ἀλλὰ τὰ πρόσκαιρα, καὶ τὰ πάθη οὐ νεκρωτὰ βρίθει. τῇ ψυχῇ μὲν πάντων περιγίνεσθαι ἐθέλω, τῇ δὲ σαρκὶ ἄκοντι ὑποτάττεσθαι ἀναγκάζομαι. τοῦτον τρόπον ἐγὼ ταλαίπωρος ἄνθρωπος μάχομαί μοι, καὶ ἐμοὶ φορτικὸς γέγονα, τοῦ μὲν πνεύματος ἄνω, τοῦ δὲ σαρκὸς κάτω εἶναι ἐπιποθούσης.

ε΄. Ὦ τί ἐντὸς πάσχω, τὰ οὐράνια διανοούμενος, ὅτε εὐθέως ὁ τῶν σαρκικῶν ὄχλος μοι προσευχομένῳ ὑπέρχεται. ὁ θεός μου, μὴ μακρύνῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ, μηδ᾽ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. ἄστραψον τὴν ἀστραπὴν σου, καὶ διασκόρπισον αὐτά. ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράττωσαν πᾶσαι φαντασίαι τοῦ ἐχθροῦ. συνάγαγε τὰς αἰσθήσεις μου πρός σε. ποίησόν με ἀμνημονεῖν πάντων τῶν κοσμικῶν. παράσχου ταχέως ἀποβάλλειν, καὶ καταφρονεῖν πάντα φαντάσματα τῶν κακιῶν. βοήθησόν μοι αἰώνιε ἀλήθεια, ἵνα μή με κινήσῃ ἡ ματαιότης.

ἐλθὲ αἰώνιε πλούτης καὶ φυνέτω ἐνώπιόν σου.
πᾶσα ἄλλα θαρσία. πρὸς τούτοις συγγνῶθί
μοι, καὶ ἐλεημόνως χάρισαι, ὁποσάκις ἄλλο πλὴν
σοῦ ἐν προσευχῇ διανοοῦμαι. ὁμολογῶ γὰρ
ἀληθῶς, ὅτι σφόδρα διασπασθῆναι εἴωθα.
πολλάκις γὰρ ἐκεῖ οὐκ εἰμὶ, ὅπου σωματι-
κῶς ἵσταμαι, ἢ καθίζω, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖ
εἰμι, ὅποι τοῖς λογισμοῖς φέρομαι. ἐκεῖ
εἰμι, ὅπου ὁ ἐμὸς λογισμός ἐστιν. ἐκεῖ συχνῶς
ὁ λογισμός μου ἐστὶν, ὅπου τὸ ἀγαπώμενόν
μοι ἐστί. τοῦτο ταχέως ἐπέρχεταί μοι,
ὅ,τι φυσικῶς με τέρπει, ἢ ἐκ τῆς χρήσεως
ἀρέσκει.

---

5. Ὅθεν σὺ ἀλήθεια σαφῶς εἶπες· ὅπου γὰρ
ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἐστι καὶ ἡ καρδία
σου. εἰ τὸν οὐρανὸν ἀγαπῶ, ἀσμένως τὰ οὐ-
ράνια ἐννοῶ. εἰ τὸν κόσμον ἀγαπῶ, τοῖς τοῦ
κόσμου εὐτυχήμασιν συνήδομαι, καὶ ἐπὶ τοῖς
ἀτυχήμασι λυποῦμαι. εἰ τὴν σάρκα ἀγαπῶ,
τὰ τῆς σαρκὸς πολλάκις φαντάζομαι. εἰ τὸ
πνεῦμα ἀγαπῶ, τῷ τὰ πνευματικὰ λογίζ-
εσθαι τέρπομαι. ἅτινα σὺν γὰρ ἀγαπῶ, περὶ
τούτων ἑκοντὶ λαλῶ καὶ ἀκούω, καὶ αὐτῶν φαν-
τάσματα μετά μου οἴκαδε ἀνακομί-
ζω. ἀλλὰ μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὃς δι-
ὰ σέ, κύριε, πᾶσι κτίσμασιν ἀποτάττε-
ται, καὶ τὴν φύσιν βιαζόμενος, τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας τῇ τοῦ πνεύματος ἰσχύϊ

βιβ: γ. κεφ: μη. στιχ: ς. αχπγ. ἰδ̄ Σκεφ: ς.
ζέσει σταυροῦ, ἵνα τῇ γαληνοτάτῃ συνει-
δήσει τὴν καθαρὰν προσευχήν σοι προσ-
ενέγκῃ, καὶ τοῖς ἀγγελικοῖς χοροῖς παρεῖναι
ἀξιωθῇ, πάντων τῶν ἐπιγείων ἔσω καὶ ἔξω
ἀποκλεισθέντων.

Κεφ: μθ.

Περὶ τῆς ποθήσεως τοῦ αἰωνίου βίου, καὶ ὁπόσα ἀγαθὰ τοῖς ἀγωνιζομέ-νοις ἐπηγγέλθη.

α. Τέκνον, ὅτε τὴν πόθησιν τῆς αἰωνίου ζωῆς
ἄνωθέν σοι ἐγχυθῆσαν αἰσθάνῃ, καὶ ἐκ τῆς
σκηνῆς τοῦ σώματος ἐξελθεῖν ἐπιθυμεῖς,
ἵνα τὴν δόξαν μου ἄνευ ἀποσκιάσματος
τῆς τροπῆς θεωρῆσαι δυνηθῇς· πλάτυνον
τὴν καρδίαν σου, καὶ πάσῃ ἐπιθυμίᾳ τὴν ἁ-
γίαν ταύτην εἰσπνοὴν ἀνάδεξαι. τῇ ἄνω
ἀγαθότητι ὡς μάλιστα εὐχαρίστησον, ἥτις
οὕτως εὐμενῶς σοι προσφέρεται, προσηνῶς
ἐπισκέπτεται, ζεστῶς ἐγείρει, δυνατῶς ὑπ-
εξαίρει, τοῦ μὴ ἰδίῳ βάρει εἰς τὰ ἐπίγεια
ὀλισθαίνειν. οὐ γὰρ τοῦτο τῇ διανοίᾳ, ἢ τῇ
ἐπιχειρήσει σου λαμβάνεις, ἀλλὰ τῇ μόνῃ
ἀξιώσει τῆς ἄνω χάριτος, καὶ τῆς θείας
π ἐπόψεως, ἵν' εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ μείζω
τι ταπεινότητα ἐπιδῷς, καὶ εἰς τοὺς μέλ-
λι λοντας ἀγῶνας σε ἑτοιμάσῃς, ὅλῃ τε
το διαθέσει τῆς καρδίας μοι συνάψῃς
λ καὶ ζεστῇ βουλήσει δουλεῦσαι ἐπιχειρήσῃς.

β. Τέκνον, πολλάκις τὸ πῦρ ἀνάπτεται, ἀλλ' ἄ-
νευ τοῦ καπνοῦ ἡ φλὸξ οὐκ ἀναφαίνει. οὕτω καὶ ἐπι-
θυμίαι τινῶν ἐπὶ τὰ οὐράνια φέρονται, ἀλλ' ὅ-
μως τοῦ πειρασμοῦ τοῦ σαρκικοῦ παθήματος οὐκ
εἰσὶν ἐλεύθεραι. διόπερ οὐ πάντως εἰλικρινῶς
ὑπὲρ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης πράττουσιν, ὅ,τι οὕτω
θερμῶς παρ' αὐτοῦ αἰτοῦσι. τοιαύτη ἐστὶ πολλά-
κις καὶ ἡ ἐπιθυμία σου, ἣν ἔσεσθαι οὕτως ἄκαιρον
ἐπέδειξας. οὐ γάρ ἐστι καθαρὸν καὶ τέλειον, ὅ,τι
τῇ ἰδίᾳ ὠφελείᾳ διεφθάρθη.

γ'. Αἴτησον, οὐ τὸ τερπνὸν καὶ ὠφέλιμόν σοι, ἀλλὰ
τὸ εὐπρόσδεκτον καὶ ἔντιμον μοι γινόμενον.
εἰ γὰρ εὖ φρονεῖς, τὴν διάταξίν μου περὶ πλεῖ-
ονος ἡγεῖσθαι, καὶ μᾶλλον διώκειν ὀφείλεις τοῦ πο-
θήσεώς σου, καὶ παντὸς τοῦ πεποθημένου. ἐγὼ
γινώσκω τὴν πόθησίν σου, καὶ τῶν συχνῶν στεναγμῶν
ἤκουσα. νῦν βούλοιο ἂν εἶναι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ
τῆς δόξης τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ· νῦν τέρπει σε ἡ
αἰώνιος οἰκία, καὶ ἡ οὐράνιος πατρὶς πλήρης τῆς
χαρᾶς, οὔπω δὲ ἡ ὥρα αὕτη ἦλθεν, ἀλλ' ἔτι
ἄλλος χρόνος ἐστὶν, ὁ χρόνος δήπου τοῦ πολέ-
μου, ὁ χρόνος τοῦ πόνου καὶ τῆς δοκιμασίας.
ποθεῖς ἀναπληροῦσθαι τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ, ἀλλ' οὐ δύ-
νῃ τοῦτο νῦν ἐφικέσθαι. ἐγώ εἰμι, προσδόκα με, φ-
ησὶν ὁ κύριος, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

δ'. Ἔτι δοκιμάζεσθαί σε δεῖ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν πολ-
λοῖς ἀσκεῖσθαι. ἡ παραμυθία ποτὲ δοθήσεταί σοι,
ἀλλ' ἡ πολλὴ πλησμονὴ οὐ συγχωρηθήσεται. ἰσχύε

βιβ: γ. κεφ. μθ. στιχ. δ. α χπτ. ι ὅξκις. ς.
τοίνυν ἡ ἀνδρίζου, ὡς ἐν τῷ τε πράττειν, ἡ ἐν
τῷ πάσχειν τῇ φύσει τἀναντία. ~~δεῖ σε~~
δεῖ σε ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, καὶ
εἰς ἄλλον ἄνδρα μεταβάλλεσθαι. δεῖ σε πολ-
λάκις πράττειν, ὅ,τι οὐκ ἐθέλεις, ἡ ὅ,τι θέ-
λεις, καταλείπειν. τὸ μὲν ἄλλοις ἀρέσκον
εὐτυχήσει, τὸ δὲ σοὶ ἀρέσκον, οὐ προκόψει
ἐπὶ πλεῖον. τὸ ὑπ᾽ ἄλλων λεγόμενον, ἀκου-
σθήσεται, τὸ δὲ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον, ἐξουθεν-
ωθήσεται. οἱ ἕτεροι αἰτήσουσι, ἡ λήψονται
σὺ αἰτήσεις, ἡ οὐκ ἀνύσεις.

ε. Οἱ μὲν διαθρυλληθήσονται, σὺ δὲ σιω-
πηθήσῃ. ἄλλοι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο πιστευθήσονται,
σὺ δὲ εἰς μηδὲν ἰσχύειν δόξεις. διὰ τοῦτο
ἡ φύσις ποτὲ λυπηθήσεται, ἡ θαύματος ἄ-
ξιον, εἰ σιωπῶν καρτερήσεις. ἐν τούτοις
ἡ ἄλλοις τοῖς τοιούτοις πολλοῖς ὁ πιστὸς δοῦ-
λος τοῦ κυρίου δοκιμάζεσθαι φιλεῖ, ὁποῖον
τρόπον ἂν ἀπαρνήσασθαι ἡ ἐν πᾶσι νικῆσαι
ἑαυτὸν δυνηθῇ. μόλις τοιοῦτό τι ἐστὶν, ἐν
ᾧ οὕτως ἀναγκαῖόν ἀποθανεῖν σε, ὡς ἐν τῷ ὁ-
ρᾶν ἡ πάσχειν τὰ τῷ θελήματί σου ἐναντι-
ούμενα, μάλιστα δὲ τῶν ἀναρμόστων, καὶ
τῶν ἧττον ὠφελίμων εἶναί σοι δοκούντων,
γίνεσθαι κελευσθέντων. ἡ ὅτι ὑψηλοτέρᾳ
ἐξουσίᾳ ἀντιστατεῖν οὐ τολμᾷς ὑπό τινι γι-
νόμενος, διὰ τοῦτο σκληρὸν σοι δοκεῖ, κατὰ
τὸ νεῦμα ἄλλου περιπατεῖν, ἡ πᾶσαν

ἰδίαν δόξαν παρακαλεῖν [?].

ϛ. Ἀλλὰ μὴν ἐνθυμοῦ, τέκνον, τὸν καρπὸν τῶν πόνων τούτων, καὶ τὸ ὀξὺ τέλος, καὶ ἄγαν μέγα μισθὸν [?], καὶ ἐκ τούτου οὐ φορτίον ἕξεις, ἀλλ᾽ ἰσχυροτάτην παραμυθίαν τῆς ὑπομονῆς. ἀντὶ γὰρ τῆς μικρᾶς βουλήσεως ταύτης, νυνὶ ἑκουσίως ὑπὸ σοῦ καταλειφθείσης, τὴν βούλησίν σου πάντοτε ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἕξεις. ἐκεῖ δὲ ἅπαν εὑρήσεις, ὅ,τι ἂν βουληθῇς, καὶ ἐπιθυμεῖν δυνηθῇς. ἐκεῖ ἡ εὐπορία παντὸς ἀγαθοῦ παρέσται σοι, ἄνευ φόβου τῆς ἀπωλείας. ἐκεῖ ἡ βούλησίς σου ὁμογνωμονοῦσά μοι, μηδὲν ἀλλότριον ἢ ἴδιον ἐπιποθήσει. ἐκεῖ οὐδεὶς ἀντιταχθήσεταί σοι, μηδεὶς μέμψεταί σοι, μηδεὶς ἐμποδίσει, μηδὲν ἐναντιώσεται, ἀλλὰ πάντα ἐπιποθέντα ἅμα παρέσται, καὶ ὅλην τὴν διάθεσίν σου ἀναπαύσει καὶ γεμίσει ἕως ἄνω. ἐκεῖ ἀποδώσω σοι τὴν τιμὴν ἀντὶ τῆς ὕβρεως ἧς ὑπέμεινας. τὴν καταστολὴν δόξης, ἀντὶ τῆς λύπης. ἀντὶ τοῦ ἐσχάτου τόπου, τὸν θρόνον τῆς βασιλείας εἰς αἰῶνας. ἐκεῖ φανήσεται ὁ τῆς ὑπακοῆς καρπός, χαρήσεται δὲ τῆς μετανοίας πόνος, καὶ ταπεινὴ ὑποταγὴ ἐνδόξως στεφανωθήσεται.

15. ζ.

ζ. Νυνὶ γοῦν ταπεινῶς ὑποκλίθητι ταῖς χερσὶ πάντων, καὶ οὐ μελέτω σοι, τίς ἂν τοῦτο λέξει [?] ἢ κελεύσῃ, ἀλλὰ σπούδαζε ἐπιμελοῦ, ὅπως,

βιβ: γ. κεφ: μθ, στιγμὴ ζ. ἀρχ. γ. ιε Στιγ: ζ.

εἴτε προστάτης, εἴτε νεώτερος, εἴτε ἴσος σε αἰτήσει τι, ἢ ἐννεύσει, ἐπὶ παντὶ στέρξῃς, καὶ εὐχαριστῷ θελήματι ἀναπληρῶσαι σπουδάσῃς. ὁ μὲν τοῦτο, ὁ δ᾽ ἐκεῖνο ζητείτω. ἄλλος ἐπὶ τούτῳ, ἕτερος ἐπ᾽ ἐκείνῳ καυχάσθω, καὶ μυριάκις ἐπαινείσθω· σὺ δὲ μηδὲ τούτῳ, μηδ᾽ ἐκείνῳ χαῖρε, ἀλλὰ τῇ σεαυτοῦ καταφρονήσει, καὶ τῇ εὐδοκίᾳ καὶ τῇ τιμῇ μου μόνου. τοῦτο ὀφείλεις εὔχεσθαι, ἵνα ὁ θεὸς ἄν τε διὰ τῆς ζωῆς, ἄν τε διὰ τοῦ θανάτου, ἀεὶ ἐν σοὶ δοξασθῇ.

Κεφ: ν.

Πῶς ἄνθρωπον ἀπαράκλητον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ ἑαυτὸν προσφέρειν δεῖ.

α. Κύριε ὁ θεὸς, ἅγιε πάτερ, νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα εὐλογήθητι· ὅτι καθὼς ἠθέλησας, οὕτω γεγένηται· καὶ ὅ,τι ποιεῖς, καλόν ἐστιν. εὐφρανθήτω ἐπὶ σοὶ ὁ δοῦλός σου, οὐκ ἐφ᾽ αὑτῷ, οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἄλλῳ τινί· ὅτι σὺ μόνος εὐφροσύνη ἀληθινὴ, σὺ ἐλπίς μου καὶ στέφανός μου, σὺ χαρά μου, καὶ τιμή μου, κύριε. τί ἔχει ὁ δοῦλός σου, εἰ μὴ ὅ,τι, καὶ ἄνευ ἀξίας αὐτοῦ, παρά σου ἔλαβε; σά ἐστι πάντα, ἅπερ ἐδώκας καὶ ἐποίησας. πτωχός εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου. ἡ δὲ ψυχή μου ἕως τῶν δακρύων ποτὲ λυπεῖται, ἐφ᾽ ἑαυτῆς διὰ τὰ ἐπικείμενα πάθη ἐνίοτε διαταράττεται.

β. Ἐπιποθῶ τὴν τῆς εἰρήνης χαρὰν, τὴν
εἰρήνην τῶν υἱῶν σου ἐξαιτῶ, οἱ ἐν τῷ φωτὶ
τῆς παραμυθίας, ὑπό σου νέμονται. εἰ τὴν
εἰρήνην δίδως, εἰ τὴν ἁγίαν χαρὰν ἐγχέεις,
ἡ ψυχὴ τοῦ δούλου σου πλήρης τῆς μελῳδίας,
καὶ ἐν τῷ ἐπαίνῳ σου εὐλαβής. ἐὰν δὲ σεαυ-
τὸν ὑφελκύσῃς, καθὼς πλειστάκις εἴωθας,
τὴν ὁδὸν μὲν τῶν ἐντολῶν σου δραμεῖν
οὐ δυνήσεται, μᾶλλον δὲ εἰς τὸ τύπτειν
τὸ στῆθος, τὰ γόνατα αὐτοῦ κάμπτεται,
ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ, ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέ-
ραν, ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος σου ὑπὲρ κεφαλῆς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐσκεπάζετο
ἀπὸ πειρασμῶν ἀσφαλλόντων.

γ. Πάτερ δίκαιε, καὶ ἀεὶ ἀξιέπαινε, ἦλθεν ἡ ὥ-
ρα τοῦ δοκιμασθῆναι τὸν δοῦλόν σου. πάτερ προσ-
φιλὲς, προσῆκον τὸν δοῦλόν σου τῇ ὥρᾳ ταύτῃ
παθεῖν τι ὑπὲρ σοῦ. πάτερ ἀεὶ αἰδέσιμε, ἦλ-
θεν ἡ ὥρα, ἣν ἐσομένην ἀπ᾽ αἰῶνος προέγνως.
ἵν᾽ ἐπὶ μικρὸν μὲν χρόνον ὁ δοῦλός σου ἔξω
ἡττηθῇ, ἀεὶ δ᾽ ἔσω παρά σοι ζήσῃ. μικρὸν εὐ-
τελεσθήτω, ταπεινωθήτω, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
πων ἐκλειψάτω, τοῖς πάθεσι, καὶ νοσήμασι
συντριβήτω, ἵνα πάλιν μετὰ σοῦ ἐν ἠοῖ τοῦ
νέου φωτὸς ἀναστῇ καὶ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις δοξα-
σθῇ. πάτερ ἅγιε, σὺ οὕτω διέταξας καὶ οὕτως
ἠθέλησας· καὶ τοῦτο ἐγένετο ὅτι αὐτὸς ἐ-
κέλευσας.

βιβ: γ. κεφ: ν. στιγμὴ δ. ἀρχ. ν. ιε. σχιν: ζ.

Αὕτη γὰρ ἡ χάρις πρὸς τὸν φίλον σου, πάσχειν καὶ θλίβεσθαι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης σου, ὁποσάκις οὖν, καὶ ὑφ' οὗτινος οὖν τοῦτο γενέσθαι ἐάσῃς. ἄνευ τῆς βουλῆς καὶ προνοίας σου, καὶ ἀναιτίως ἐπὶ τῆς γῆς μηδὲν γίνεται. ἀγαθόν μοι κύριε, ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου, καὶ πάσας ἐπάρσεις τῆς καρδίας καὶ προλήψεις ἀποβάλλω. χρήσιμόν μοι, ὅτι ἡ αἰσχύνη τὸ πρόσωπόν μου ἐκάλυψεν, ἵνα μᾶλλόν σε ἢ τοὺς ἀνθρώπους εἰς παραμυθίαν ἐπιζητήσω. ἐκ τούτου καὶ τὴν ἀνεξερεύνητον κρίσιν σου φοβεῖσθαι ἔμαθον. ὃς τὸν δίκαιον σὺν τῷ ἀδίκῳ θλίβεις, ἀλλ' οὐκ ἀνόμως καὶ ἀδίκως.

ε. Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ ἐφείσω τῶν κακῶν μου, ἀλλὰ πικραῖς πληγαῖς ἐπέτριψάς με, ὀδύνας ἐμφορῶν, καὶ ἐκτὸς καὶ ἐντὸς στενοχωρῶν. οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με ἐκ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν γινομένων, πλὴν σὺ κύριε ὁ θεός μου, ὁ οὐράνιος ἰατρὸς τῶν ψυχῶν· ὁ μαστιγῶν καὶ ἰώμενος· ὁ κατάγων εἰς ᾅδου, καὶ ἀνάγων. ἡ παιδεία σου ὑπὲρ ἐμὲ, καὶ ἡ ῥάβδος σου αὐτή με διδάξει.

ϛ. Ἰδοὺ πάτερ ἀγαπητὲ ἐν ταῖς χερσί σου ἐγώ εἰμι, τῇ ῥάβδῳ τῆς παιδεύσεώς σου ὑποκλίνομαι· τύπτε τὸν νῶτόν μου, καὶ, τὸν τράχηλόν μου, ἵνα σκολιότητα μου εἰς τὸ θέλημά σου ἐπικάμψω. ποίησόν με

εὐλαβῆ καὶ ταπεινὸν μαθητήν, καθάπερ σοὶ εὖ
εἴωθας ποιῆσαι, ἵνα πρὸς πᾶν τὸ νεῦμά σου
περιπατήσω. σοὶ ἐμὲ καὶ πάντα τὰ ἐμὰ εἰς
τὸ παιδεύεσθαι, ἐπιτρέπω. βέλτιον γάρ ἐστιν
ἐνθάδε παιδεύεσθαι, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. σὺ
γινώσκεις πάντα καὶ ἕκαστα, καὶ ἐν τῇ ἀνθρω-
πίνῃ συνειδήσει μηδὲν σε λανθάνει. πρὸ
τοῦ γίνεσθαι, οἶδας τὰ μέλλοντα, καὶ οὐ χρείαν
ἔχεις, ἵνα τὶς διδάξῃ σε, ἢ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς γιν-
όμενα, ἀναμνήσῃ. σὺ οἶδας, τί ἂν συμφέρῃ
τῇ προκοπῇ μου, καὶ ὅσον ὠφελεῖ ἡ θλίψις, πρὸς
τὸ, τὸν ἰὸν τῶν κακιῶν καθαρίσαι. ποίησον με-
τά μου τὴν εὐδοκίαν σου τὴν ἐπιπόθητον, καὶ μὴ
καταφρόνησον τοῦ βίου μου ἁμαρτητικοῦ,
τοῦ μηδενὶ μᾶλλον ἢ σαφέστερον ἢ σοὶ μό-
νῳ ἐγνωσμένου.

ζ. **Π**άραχου μοι, κύριε, γνῶναι τὸ γνωστέον·
φιλεῖν τὸ φιλητέον· ἐπαινεῖν τὸ μάλιστά σοι
ἀρέσκον· τιμᾶν τὸ τίμιόν σοι δοκοῦν· ψέγειν
τὸ ἐνώπιόν σου ῥυπαινόμενον. μὴ ἔασόν
με κατὰ τὴν ὅρασιν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἔξω
κρίνειν, μηδὲ κατὰ τὴν ἀκοὴν τῶν ὠτίων τῶν
ἀπείρων ἀνθρώπων τὴν γνώμην ἀποφαίνε-
σθαι· ἀλλὰ τῇ ἀληθινῇ κρίσει περὶ τῶν ὁρα-
τῶν καὶ πνευματικῶν ψηφίζεσθαι, καὶ ὑπὲρ πάν-
τα τὴν εὐδοκίαν σου ἐπιζητεῖν.

η. **Ἐ**ξαπατῶνται πολλάκις αἱ τῶν ἀνθρώπων
αἰσθήσεις ἐν τῷ κρίνειν· ἐξαπατῶνται καὶ οἱ
φιλόκοσμοι τὰ ὁρατὰ μόνον ἀγαπῶντες.
τί ὁ ἄνθρωπος βελτίων ἐστὶν ὁ ὑπὸ τοῦ ἀν-
θρώπου μείζων νομιζόμενος; ὁ ἀπατη-

λὸς τὸν ἀπατηλόν, ὁ μάταιος τὸν μάταιον,
ὁ τυφλὸς τὸν τυφλόν, ὁ ἀσθενὴς τὸν ἀσθενῆ ἀπα-
τᾷ, αὐτὸν ὑψῶν, καὶ ἀληθῶς μᾶλλον καταισχύ-
νει αὐτὸν κενῶς ἐπαινῶν. ὅσον γὰρ εἷς ἕκα-
στος ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐστί, τοσοῦτο καὶ οὐ πλέ-
ον ἐστί, φησὶν ὁ ταπεινὸς ἅγιος Φράγκισκος.

Κεφ: να.

Ὅτι δεῖ τοὺς ἀπολειπομένους τῶν ὑψίστων, τοῖς ταπεινοῖς ἔργοις προσκεῖσθαι.

α. Τέκνον, οὐκ ἰσχύεις ἀεὶ τῶν ἀρετῶν ζεστῇ
ποθήσει ἐμμένειν, οὐδὲ τῷ ὑψηλοτέρῳ βαθ-
μῷ τῆς θεωρίας ἐφίστασθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν φθο-
ρὰν τὴν ἐγγενῆ, ἐπάναγκές ποτε εἰς τὰ
κάτω σε καταβαίνειν, καὶ τὸ φορτίον τῆς
φθαρτῆς ζωῆς ἄκοντι καὶ ἀηδῶς βαστάζειν.
ἐφ' ὅσον τὸ θνητὸν σῶμα κομίζεις τὴν
ἀηδίαν καὶ τὴν τῆς καρδίας βαρύτητα αἰ-
σθήσῃ. δεῖ τοίνυν πολλάκις τὸν ἐν τῇ σαρ-
κὶ ὄντα, τὸ βάρος τῆς σαρκὸς στενάζειν,
ἀνθ' ὧν οὐχ οἷός τε ἐν τῇ πνευματικῇ
ἀσκήσει καὶ τῇ θείᾳ θεωρίᾳ ἀδιαλεί-
πτως προσκαρτερεῖν.

β. Τότε λυσιτελεῖ σοι εἰς τὰ ταπεινὰ καὶ τὰ
ἔξω ἔργα καταφεύγειν, καὶ ταῖς ἀγαθαῖς πράξε-
σιν + σεαυτὸν + ἀναλαμβάνειν· τὴν ἄφιξίν μου, καὶ τὴν
ἄνω ἐπίσκεψιν τῇ βεβαίᾳ πεποιθήσει προσδοκᾶν

Βιβ: γ΄. κεφ: να΄. στιχ: β΄. ,αχπγ΄. ισ΄ Σεπτ:
τὴν φυγαδείαν σου καὶ τὴν ξηροκαρδίαν εὐ-
γνωμόνως ὑπομένειν, ἕως ἂν πάλιν ὑπ᾽ ἐ-
μοῦ ἐπισκοπηθῇς, καὶ πασῶν ἀδημονιῶν ἀπ-
αλλαγῇς. ποιήσω γάρ σε τῶν πόνων ἀ-
μνημονεῖν, καὶ τῆς ἔσω ἡσυχίας ἀπολαύειν.
ἀναπετάσω ἐνώπιόν σου τὰ πεδία τῶν γρα-
φῶν, ἵνα ~~πλα~~ πλατυνθεὶς τὴν καρδίαν ἄρ-
ξῃ ὁδὸν τῶν ἐντολῶν μου δραμεῖν, καὶ λέξ-
~~εις~~ ῃς· τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ οὐκ ἄξι-
ά ἐστι πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα-
λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

Κεφ: νβ΄.

Ἵνα ὁ ἄνθρωπος μὴ νομίζῃ ἑαυτὸν τῆς παραμυθίας ἄξιον, μᾶλλον δὲ ταῖς πληγαῖς ἔνοχον.

α΄. Κύριε οὐκ εἰμὶ ἄξιος τῆς παραμυθίας
σου, οὐδὲ τινος πνευματικῆς ἐπισκέψεως·
διὰ τοῦτο δικαίως μοι προσφέρῃ, πένητα
καὶ ἔρημόν με καταλιπών. εἰ γὰρ τῆς θα-
λάσσης δίκην, τὰ δάκρυα ἐκχέειν ἠδυνά-
μην, οὔπω ἂν τῆς παρακλήσεώς σου ἄξιος ἐγι-
νόμην. διὸ μηδενὸς ἄξιός εἰμι, ἢ τοῦ μα-
στιγοῦσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὅτι δεινῶς καὶ πολλάκις
σοι προσέκρουσα, καὶ πάμπολλα ἔπταισα.
ἀληθῶς οὖν τοῦ λόγου συναρθέντος, καὶ τῆς ἐλα-
χίστης παραμυθίας ἀνάξιος τυγχάνω.
σὺ δὲ προσηνὴς καὶ ἐλεήμων θεός, ὁ μὴ

βιβ: γ. κεφ: νβ. στιγμὴ ά. ἀ χπγ. 15 Σκιρ: α.

βουλόμενος τὰ ἔργα σου ἀπολέσθαι, τοῦ ἀποδεῖξαι τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητός σου, εἰς τὰ σκεύη τοῦ ἐλέους, καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἀξίαν, ἀξιοῖς τὸν δοῦλόν σου ὑπὲρ πάντα τρόπον ἀνθρώπειον παρακαλεῖν. αἱ γὰρ παρακλήσεις, οὐκ εἰσὶν ὡς αἱ τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίαι.

ιζ. β.

β. Τί ἐποίησα κύριε, ἵνα μοι δῷς τινα παραμυθίαν οὐράνιον; ἐγὼ οὐ μέμνημαι ἀγαθόν τι ποιήσας, ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὰ κακὰ εὐέμπτωτος, καὶ εἰς τὴν κατόρθωσιν ὀκνηρὸς γενόμενος. ἀληθές ἐστι τοῦτο, καὶ ἐξαρνεῖσθαι οὐ δύναμαι. εἰ ἄλλως ἔλεγον, σὺ ἄν μοι ἀνθίστασο, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπολογούμενος. τίνος ἠξιώθην ἀντὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου, εἰ μὴ τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ πυρὸς αἰδίου; ἀληθῶς ὁμολογοῦμαι ἄξιος εἶναι παντὸς ἐμπαιγμοῦ καὶ καταφρονήσεως, καὶ οὐ πρέπει τοῖς εὐλαβέσι σου ἐμὲ συγκαταψηφίζεσθαι. κἂν δὲ τοῦτο ἀκούων δυσχεραίνω, ὅμως κατ' ἐμοῦ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τὰ ἁμαρτήματά μου ἐλέγξω, ἵνα ῥᾷον ὑπό σου ἐλεηθῆναι ἀξιωθῶ.

γ. Τί ἂν λέξω ὑπεύθυνος ὢν, καὶ πάσης αἰσχύνης πλήρης; ἄστομος τυγχάνω τοῦ λαλεῖν,

εἰ μὴ μόνον τοῦτον λόγον· ἥμαρτον κύριε, ἥμαρτον· ἐλέησόν με, σύγγνωθί μοι. ἔασόν με μικρὸν, τὴν ὀδύνην μου πενθῆσαι πρὸ τοῦ με πορευθῆναι εἰς γῆν σκοτεινὴν, καὶ κεκαλυμμένην τῷ τοῦ θανάτου γνόφῳ. τί μᾶλλον παρὰ τοῦ ἐνόχου καὶ ἀθλίου ἁμαρτωλοῦ αἰτεῖς, ἢ τὸ συντρίψαι αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ τῶν πλημμελημάτων ἑαυτὸν ταπεινοῦν; τῇ ἀληθινῇ συντρίψει καὶ ταπεινώσει τῆς καρδίας ἡ τῆς συγγνώμης ἐλπὶς ἐγγίνεται, ἡ διαταραχθεῖσα συνείδησις καταλλάττεται, ἡ χάρις ἀπολωλυῖα ἀναλαμβάνεται, ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς διαφυλάττεται, καὶ ὅ,τε θεὸς καὶ ἡ ψυχὴ μετανοοῦσα ἐν τῷ φιλήματι ἁγίῳ ἀλλήλοις συναντῶσιν.

δ'. Ἡ ταπεινὴ τῶν ἁμαρτιῶν σύντριψις εὐπρόσδεκτός σοι, κύριε, θυσία ἐστὶν, ἡ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολλῷ ἡδύτερον εὐωδιάζουσα τοῦ λιβάνου. αὕτη, καὶ ἐπίχαρι μύρον ἐστὶν ὅ,τι τοῖς ἁγίοις ποσί σου ἐγχυθῆναι ἠθέλησας, ὅτι καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην οὐδέποτε ἐξουδένουσας. ἐκεῖ ἐστι τόπος καταφυγῆς ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐχθροῦ. ἐκεῖ ἐπανορθοῦται καὶ ἀπολύεται πᾶν ὅ,τι ἀλλαχόθεν ἐσπιλώθη καὶ κατερρυπάνθη.

Κεφ: νγ'.

Ὅτι ἡ χάρις τοῦ θεοῦ τοῖς τὰ ἐπίγεια φρονοῦσιν οὐκ ἐπιμίγνυται.

βιβ: γ. κεφ: νγ. στιγμὴ ά. ἀρχ. ιζ. Σχολ:

α. Τέκνον, ἡ χάρις μου τιμία ἐστὶ, οὐκ ἐᾷ
τοῖς ἔξω ἢ ταῖς ἐπιγείοις παραμυθίαις
ἑαυτὴν ἐπιμίγνυσθαι. διὰ οὖν πάντα ἐμ-
πόδισματα τῆς χάριτος ἀποβαλεῖν, ἐὰν
τὴν αὐτῆς ἔγχυσιν λαβεῖν ἐπιποθήσῃς.
ἄιτει σοι τὸ ἀποκρύπτεσθαι, φίλει τὸ ἰδιά-
ζειν, μηδενὶ συνομιλεῖν ἐπιπόθει· ἀλλὰ
μᾶλλον ταῖς ἱκετείαις τῷ θεῷ εὐλαβεῖς
ποίει, τοῦ ἔχειν νοῦν συνυχθέντα καὶ καθαρὰν
συνείδησιν. ὅλον τὸν κόσμον περὶ μηδε-
νὸς ~~παρ~~ ποιοῦ· τὸ τοῖς τοῦ θεοῦ σχολάζειν
πάντων τῶν ἔξω προτίμα. οὐ γὰρ δυνή-
σῃ ἐμοὶ σχολάζειν, καὶ τοῖς προσκαίροις ἅ-
μα ἐφήδεσθαι. ἐπάναγκες ἀπὸ τῶν γνωστῶν
καὶ ἀγαπητῶν μακρύνεσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν
πάσης χρονικῆς παραμυθίας ἀποστερη-
θεῖσαν ἔχειν. τοῦτον τρόπον ὁ μακάριος
ἀπόστολος Πέτρος παρακαλεῖ, ὡς παροί-
κους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τοὺς πιστοὺς
τοῦ Χριστοῦ ἐν τούτῳ κόσμῳ.

β. Ὢ πόσα πεποίθησις ἔσται τῷ θανουμένῳ,
ὃν μηδενὸς ἐπιθυμία ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ
κατέχει. καίτοι τὸ τὴν καρδίαν οὕτω πάν-
των χωρισθεῖσαν ἔχειν, ὁ νοῦς λυπηρὸς οὐ χω-
ρεῖ, οὐδὲ ψυχικὸς ἄνθρωπος τὴν τοῦ ἔσω

ἀνθρώπου ἐλευθερίαν γινώσκει. ἀλλὰ μὴν τὸν ἀληθῶς πνευματικὸν εἶναι βουλόμενον, δεῖ τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγὺς ἀποτάττεσθαι, καὶ ἀπὸ μηδενὸς μᾶλλον, ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ ἑαυτὸν φυλάττειν. ἐὰν σεαυτοῦ τελείως κρατήσῃς, τἄλλα ῥᾷον ὑποτάξεις. τελεία νίκη ἐστὶν, τὸ ἑαυτὸν θριαμβεύειν. ὁ γὰρ ἑαυτὸν ὑποτάξας, ἵνα τὸ αἰσθητικὸν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λόγος ἐν πᾶσιν ἐμοὶ ὑπακούσῃ, ἀληθῶς ἑαυτοῦ νικητὴς καὶ κύριος τοῦ κόσμου γίνεται.

γ. Ἐὰν ἐπὶ τοῦτο τὸ ἄκρον ἀφίκεσθαι ἐπιποθήσῃς ἀνάγκη ἀνδρείως ἄρξασθαι, καὶ τὴν ἀξίνην πρὸς τὴν ῥίζαν θεῖναι, ὅπως ἐκριζώσῃς καὶ κατασκάψῃς τὴν κεκρυμμένην καὶ ἄτακτον ἐπίκλισιν τὴν πρὸς σεαυτόν, πρός τε πᾶν ἴδιον καὶ ὑλικὸν ἀγαθόν. ἐκ ταύτης γὰρ κακίας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἄγαν ἀτάκτως φίλαυτος ὑπάρχει, σχεδὸν πᾶν ὅ,τι ῥιζόθεν νικητέον, κρέμαται. οὗτινος κακοῦ νικηθέντος καὶ ὑποταχθέντος μεγάλη εἰρήνη καὶ γαλήνη παραυτίκα γενήσεται. ὅτι δὲ ὀλίγοι ἑαυτοὺς τελείως ἀποθανεῖν ἐπιχειροῦσιν, καὶ παντελῶς ἑαυτῶν οὐκ ἀπορεύονται, διὰ ταῦτα ἐν ἑαυτοῖς ἐμπλεχθέντες διατελοῦσιν, καὶ τῷ πνεύματι ὑπὲρ ἑαυτοὺς ἐπαρθῆναι οὐχ οἷοί τ' εἰσί. τὸν δὲ μετὰ μοῦ ἐλευθέρως περιπατεῖν ἐθέλοντα δεῖ

βιβ: γ. κεφ: νγ. στιγμὴ γ. αχπγ. Σχι ἐπ. β.
πάντα κακὰ καὶ ἄτακτα πάθη νεκρῶσαι, καὶ συμπάσῃ κτίσει, ἰδίᾳ ἀγάπῃ ἐπιθυμητικῶς προσκολλᾶσθαι. ιη. γ.

Κεφ: νδ.

Περὶ τῶν διαφόρων κινήσεων τῆς φύσεως καὶ τῆς χάριτος.

α. Τέκνον, τὰς τῆς φύσεως καὶ τῆς χάριτος κινήσεις ἀκριβῶς σκόπει, ὅτι λίαν ἐναντίως καὶ λεπτῶς κινοῦνται· καὶ μόλις, εἰ μὴ ὑπὸ πνευματικοῦ καὶ ἐνδότατα πεφωτισμένου ἀνθρώπου διαγινώσκονται. πάντες μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ὀρέγονται, καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσιν αὐτῶν ἀγαθόν τι προφασίζονται, διὸ ὑπ' εἴδει τοῦ ἀγαθοῦ πολλοὶ ἀπατῶνται.
ἡ φύσις δολερὰ οὖσα πολλοὺς ἑλκύει, καὶ παγιδεύει, σφάλλει τε, καὶ ἑαυτὴν ἀντὶ τοῦ πέρατος ἔχει. ἡ δὲ χάρις ἁπλῶς περιπατεῖ, καὶ ἀπὸ παντὸς εἴδους κακοῦ ἐκκλίνει· τοὺς δόλους οὐ προτείνει, καὶ πάντα εἰλικρινῶς διὰ τὸν θεὸν πράττει, ἐν ᾧ καὶ τελευταῖον ἀναπαύεται.

β. Ἡ φύσις ἄκοντι ἀποθνήσκειν, οὐ πιέζεσθαι, οὐδὲ νικᾶσθαι, οὐδὲ ὑποτάττεσθαι, οὐδ' αὐτομάτως ὑπό τινι εἶναι βούλεται. ἡ δὲ χάρις περὶ τῆς ἰδίας νεκρώσεως σπουδάζει, τῷ ἰδίῳ αἰσθητικῷ ἀντιστατεῖ, ἐπιποθεῖ ὑποτάττεσθαι, αἱρεῖται νικᾶσθαι, οὐκ ἐθέλει ἐλευ-
θερίως χρῆσθαι

δεσπόζειν, ὑπὸ παιδείας κατεχομένη
χαίρει, καὶ μηδενὸς μὲν κυριεύειν, ὑπὸ
δὲ τοῦ θεοῦ πάντοτε ζῆν, δεδεμένην γί-
νεσθαι γλίχεται, πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει
διὰ τὸν θεὸν ταπεινῶς ὑποταγῆναι ἑτοί-
μη ὑπάρχουσα. ἡ φύσις ὑπὲρ τῆς ὠφελεί-
ας αὐτῆς ἐπιπονεῖ, καὶ τί ποτε ἐξ ἄλλου
κερδήσῃ λογίζεται· ἡ δὲ χάρις οὐ τὸ ὠφέ-
λιμον καὶ λυσιτελὲς αὐτῇ, ἀλλὰ τὸ πολ-
λοῖς συμφέρον μᾶλλον ἐνθυμεῖται.
ἡ φύσις ἀσμένως τὴν τιμὴν καὶ τὴν αἰδῶ
λαμβάνει· ἡ δὲ χάρις πᾶσαν τιμὴν καὶ
δόξαν τῷ θεῷ πιστῶς ἀνατίθεται.

γ. Η φύσις τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν καταφρόνησιν
φοβεῖται· ἡ δὲ χάρις ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
τοῦ Ἰησοῦ ἀτιμασθεῖσα χαίρει. ἡ φύσις τὴν
ἀπονίαν, καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν ἀγα-
πᾷ· ἡ δὲ χάρις ἀργεῖν οὐ δύναται, ἀλλ'
ἀσμένως τὸν πόνον ἀποδέχεται. ἡ φύ-
σις τὰ περίεργα καὶ καλὰ ἔχειν ἐπιποθεῖ,
καὶ τὰ εὐτελῆ καὶ παχυλὰ βδελύττεται·
ἡ δὲ χάρις τοῖς ἁπλοῖς καὶ ταπεινοῖς ἥδεται,
τὰ τραχέα οὐ μυσάττεται, καὶ τὸ τὰ παλαι-
ὰ ῥάκη ἐνδύεσθαι οὐ βαρέως φέρει. ἡ φύ-
σις εἰς τὰ πρόσκαιρα ἀποβλέπει, τοῖς ἐπιγεί-
οις κέρδεσιν χαίρει, ἐπὶ τῇ βλάβῃ λυπεῖται
κούφῳ λόγῳ τῆς ὕβρεως παροξύνεται· ἡ δὲ
χάρις τὰ αἰώνια σκοπεῖ, τοῖς χρονικοῖς

ριβ: γ. κεφ: νδ. σιραχ γ. α χρν. ιη Ζαχαρ: γ.
οὐ προσκολλᾶται, οὐδὲ τῇ τῶν ὑπαρχόντων
ἀπωλείᾳ ταράττεται, οὐδὲ τῇ σκληρολογίᾳ
πικραίνεται, ὅτι τὸν θησαυρὸν καὶ τὴν χαρὰν
αὐτῆς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅπου μηδὲν ἀπόλλυται,
καθίστησιν.

ιδ. δ.

δ. **Η** φύσις ἐπιθυμητικῶς ἔχει, καὶ ἀσμενέ-
στερον λαμβάνει ἢ δωρεῖται, καὶ τὰ ἴδια
καὶ οἰκεῖα φιλεῖ· ἡ δὲ χάρις εὔσπλαγχνος
καὶ κοινή ἐστι, τὰ ἴδια φεύγει, ὀλίγοις στέργει,
μακάριον εἶναι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάν-
ειν νομίζει. ἡ φύσις ἀποκλίνει πρὸς τὰς
κτίσεις, πρός τε τὴν ἰδίαν σάρκα, καὶ πρὸς
τὰς ματαιότητας καὶ διαδρομάς. ἡ δὲ χά-
ρις πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὰς ἀρετὰς ἕλκει,
τοῖς κτίσμασιν ἀποτάττεται, τὸν κόσμον
φεύγει, τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας μισεῖ
τὰς ἀλητείας συστέλλει, δημοσίᾳ φαινομένη
αἰσχύνεται. ἡ φύσις τὰς παραμυθίας τὰς ἔξω
ἐπιθυμεῖ ἧς ἂν κατὰ τὰς αἰσθήσεις τέρπη-
ται· ἡ δὲ χάρις ἐν μόνῳ τῷ θεῷ παρακα-
λεῖσθαι, καὶ τῷ τελευταίῳ ἀγαθῷ ὑπὲρ πάντα ὁρα-
τὰ ἐφήδεσθαι ἐπιποθεῖ.

ε. **Η** φύσις διὰ τὸ κέρδος, καὶ ἰδίαν ὠφέλ-
ειαν πάντα ποιεῖ, μηδὲν δωρεὰν ποιῆσαι
δυναμένη, ἀλλ' ἢ τοῦ ἴσου, ἢ βελτίονος,

ἢ ἐπαίνου, ἢ εὐνοίας ἀντὶ τῶν εὐεργετημά-
των ἐπιτεύξεσθαι ἐλπίζουσα, τὰς πράξεις
τε αὐτῆς καὶ τὰ δῶρα πολὺ σταθμᾶσθαι ἐφί-
εται. ἡ δὲ χάρις μηδὲν πρόσκαιρον ζητεῖ,
καὶ οὐκ ἄλλο ἄθλον ἢ μόνον τὸν θεὸν ἀντὶ
τοῦ μισθοῦ αἰτεῖ, οὐδὲ τι τῶν τοῦ βίου ἀν-
αγκαίων ἐπιποθεῖ, εἰ μὴ ὅσον ἂν εἰς τὸ
ἐφικέσθαι τῶν αἰωνίων ὠφελήσῃ.

---

5. Η φύσις ἐπὶ πολλοῖς φίλοις καὶ προσήκουσι
χαίρει, τὸν λαμπρὸν τόπον καὶ τὴν εὐγέν-
ειαν αὐχεῖ· τοῖς δυνατοῖς προσμειδιᾷ,
τοῖς πλουσίοις κολακεύει, τοῖς αὐτῇ ὁμοι-
οῖς ἐπικροτεῖ. ἡ δὲ χάρις καὶ τοὺς ἐχθροὺς
ἀγαπᾷ, καὶ τῷ τῶν φίλων πλήθει οὐκ ἐπ-
αίρεται, οὐδὲ τὸν τόπον, οὐδὲ τὸ γένος πε-
ρὶ πολλοῦ ποιεῖται, εἰ μὴ ἡ ἀρετὴ ἐκεῖ
ὑπερέχει· τῷ πτωχῷ μᾶλλον ἢ τῷ πλου-
σίῳ πρόσκειται· τῷ ἀκάκῳ πλέον ἢ τῷ
δυνατῷ συμπάσχει· τῷ ἀληθευτικῷ ἀλλ᾽
οὐ τῷ ἀπατηλῷ συγχαίρει· τοὺς ἀγαθοὺς
ἀεὶ προτρέπει ζηλοῦν τὰ χαρίσματα τὰ
κρείττονα, καὶ τῷ τοῦ θεοῦ υἱῷ διὰ ἀρετῶν
ὁμοιοῦσθαι· ἡ φύσις ἐπὶ τῇ ἐνδείᾳ καὶ λύπῃ
ταχέως ἀγανακτεῖ· ἡ δὲ χάρις τὴν ἀπορίαν
εὐσταθῶς καρτερεῖ.

ζ Η φύσις πάντα εἰς ἑαυτὴν ἀνακάμπτει.
6. ὑπέρ τε ἑαυτῆς ἀγωνίζεται καὶ ἐλέγχει.

βιβ: γ. κεφ: νδ. στιγμὴ ζ. αχπγ. ιθ. Σεπτεμ: .

ἡ δὲ χάρις πάντα εἰς τὸν θεὸν ἀναφέρει, ὅθεν
ὡς ἀπ' ἀρχῆς προέρχεται. μηδὲν ἀγαθὸν
αὐτῇ ἀνατίθησιν, μηδ' ἀλαζονικῶς προσλαμ-
βάνει, μηδ' ἐρίζει, μηδὲ τὴν γνώμην
αὐτῆς τῆς τῶν ἄλλων προκρίνει, ἀλλ' ἐν πά-
σῃ διανοίᾳ καὶ συνέσει, τῇ αἰωνίῳ σοφίᾳ καὶ τῇ
τοῦ θεοῦ ἐξετάσει ἑαυτὴν ὑποτάττει. ἡ φύσις
ἐπιποθεῖ τὰ ἀπόρρητα εἰδέναι καὶ τῶν καινῶν
ἀκοῦσαι, ἐθέλει ἔξω φαίνεσθαι, καὶ πολλὰ δι' αἰ-
σθήσεις πειράσαι. ἐφίεται γνωσθῆναι καὶ πρά-
ξαι, ἐξ ὧν ἔπαινος καὶ θαυμασμὸς γίνεται.
τῇ δὲ χάριτι οὐ μέλει τὰ καινὰ ἢ τὰ περί-
εργα ~~αναθε~~ ἀναδέχεσθαι. ὅτι τοῦτο ὅλον ἐκ τῆς
φθορᾶς τῆς παλαιότητος ἔφυ, μηδενὸς
καινοῦ καὶ διαρκοῦς ἐπὶ τῆς γῆς γινομένου.
διδάσκει τοίνυν τὰς αἰσθήσεις κατέχειν,
τὴν ματαίαν αὐθάδειαν καὶ ἐπίδειξιν φεύ-
γειν, τὰ ἀξιέπαινα καὶ θαυμάσια ταπεινῶς
ἀποκρύπτειν, καὶ ἐκ παντὸς πράγματος, καὶ
ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ τὸν τῆς ὠφελείας καρ-
πόν, καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τιμὴν ζητεῖν.
οὐ θέλει ἑαυτὴν ἢ τὰ ἑαυτῆς ἐγκωμιάζεσθαι,
ἀλλ' εὔχεται τὸν θεόν, καὶ πάντα ἐκ τῆς εἰλι-
κρινοῦς ἀγάπης χαριζόμενον ἐν τοῖς δώροις
αὐτοῦ εὐλογεῖσθαι.

η. Αὕτη ἡ χάρις ὑπερφυὲς φῶς καὶ ἐξαίρετον δῶρόν τι τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἰδίως τε σφραγὶς τῶν ἐκλεκτῶν, καὶ ἐνέχυρον τῆς αἰωνίου σωτηρίας, ἡ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὸ τὰ ἐπουράνια ἀγαπᾷν ἐπαίρουσα, καὶ ἐκ σαρκικοῦ πνευματικὸν ἀπεργαζομένη. διόπερ ὅσῳ μᾶλλον ἡ φύσις πιέζεται, καὶ νικᾶται, τοσοῦτο μείζων χάρις ἐγχεῖται, καὶ ὁ ἔσω ἄνθρωπος καθ᾽ ἑκάστην ταῖς καιναῖς ἐπισκέψεσι, κατ᾽ εἰκόνα τοῦ θεοῦ μεταμορφοῦται.

Περὶ τῆς φθορᾶς τῆς φύ- Κεφ: νε. σεως, καὶ τῆς ἐνεργείας τῆς θείας χάριτος.

α. Κύριε, ὁ θεός μου, ὁ κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοιότητά σου ἐμὲ ποιήσας, δώρησαί μοι τὴν χάριν ταύτην, ἣν οὕτω μεγάλην καὶ τῇ σωτηρίᾳ ἀναγκαίαν ἐπέδειξας, ὅπως τῆς κακίστης φύσεώς μου, τῆς εἰς τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἀπώλειαν ἑλκυούσης περιγένωμαι. αἰσθάνομαι γὰρ ἐν τῇ σαρκί μου τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με εἰς τὸ πειθαρχεῖν τῷ αἰσθητικῷ ἐν πολλοῖς. καὶ οὐχ οἷός τ᾽ εἰμι τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ ἀντιστατεῖν, ἐὰν μὴ ἡ ἁγιωτάτη σου χάρις, τῇ καρδίᾳ μου θερμῶς ἐγχυθεῖσα παραστῇ.

β. Ἀναγκαία ἐστιν ἡ χάρις σου, καὶ δὴ μεγά-

βιβ: γ. κεφ: νε. στιγμὴ β. ἀχπγ. κ Σεπτ.
δὴ χάρις τοῦ νικηθῆναι τὴν φύσιν τὴν ἀεὶ ἐγ-
κεκλιμένην ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτῆς.
αὐτῆς γὰρ διὰ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ πε-
σούσης, καὶ διὰ τὸ ἁμάρτημα διαφθαρ-
είσης, εἰς πάντας ἀνθρώπους ἡ ποινὴ τοῦ σπί-
λου τούτου κατέβη· ὥστε τὴν φύσιν τὴν κα-
λὴν καὶ εὐθεῖαν ὑπὸ σοῦ κτισθεῖσαν νῦν ἀντὶ
κακίας καὶ ἀσθενείας τῆς φύσεως τῆς δια-
φθαρμένης ληφθῆναι, ὅτι τὸ κίνημα
αὐτῆς αὐτῷ καταλειφθὲν, εἰς τὸ κακὸν
καὶ τὰ κάτω ἑλκύει. ἡ γὰρ μικρὰ δύναμ-
ις ἡ ὑπολειφθεῖσα, ὡς σπινθήρ τις ἐν
τῷ σποδῷ ἀποκεκρυμμένη ἐστίν. οὗτος ὁ
φυσικὸς λόγος ὑπάρχει, πολὺ σκοτισθεὶς,
καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ κρίσιν, τήν
τε τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς διαφορὰν
ἔχων, εἰ καὶ ἀδυνατεῖ πληρῶσαι πᾶν ὅ,τι
δοκιμάζει, καὶ νῦν οὐ τοῦ πλήρους φωτὸς τῆς
ἀληθείας, οὐδὲ τῆς ὑγιείας τῶν παθῶν
αὐτοῦ ἀπολαύει.

γ. Διὰ ταῦτα ὁ θεός μου, συνήδομαι τῷ
νόμῳ σου κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, γινώ-
σκων ὅτι ἡ ἐντολή σου ἀγαθὴ, δικαία, καὶ
ἁγία ἐστὶ, ἐλέγχουσα, ὅτι διὰ πᾶν κακὸν

καὶ ἁμάρτημα φεύγειν. τῇ δὲ σαρκὶ δου-
λεύω τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας, τῇ διαθη-
κῇ δύναμαι μᾶλλον, ἢ τῷ λόγῳ ὑπακούειν.
ὅθεν τὸ μὲν θέλειν ἀγαθὸν παράκειταί
μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι οὐχ εὑρίσκω.
ὅθεν πολλάκις πολλὰ ἀγαθὰ προαιροῦμαι,
ἀλλὰ τῆς χάριτος εἰς τὸ συναντιλαμβά-
νειν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἀπολειπούσης,
διὰ τὴν ῥᾳδίαν ἀντίστασιν ἀποστρέφομαι
καὶ ἐλλείπω. ὅθεν ~~μοι~~ συμβαίνει τὴν
μὲν τῆς τελειότητος ὁδὸν ἐμὲ γινώ-
σκειν, καὶ πῶς ἂν δέῃ με πράττειν, πάνυ
σαφῶς βλέπειν, τῷ δὲ τῆς ἰδίας φθορᾶς
βάρει πιεσθέντα εἰς τὰ τελειότερα οὐκ
ἀνίστασθαι.

ιη. Ὡς πολλὴν χρείαν ἔχω, κύριε τῆς
χάριτός σου, εἰς τὸ ἐξάρχειν, προάγειν
τε, καὶ διατελεῖν τὸ ἀγαθόν. χωρὶς μὲν
αὐτῆς δύναμαι ποιεῖν οὐδέν. πάντα δ'
ἰσχύω ἐν σοί, τῆς χάριτός σου ἐμὲ ἐνδυνα-
μούσης. ὦ ἀληθῶς ἐπουράνιος χάρις, ἄνευ
ἧς οὐδεμία ἀξία ἰδία τυγχάνει, οὐδὲ τὰ
τῆς φύσεως δῶρα τιμητέον. μηδὲν αἱ
ἐπιστῆμαι, μηδὲν ὁ πλοῦτος, μηδὲν ὁ
κάλλος, ἢ ἡ ῥώμη, ἢ ἀγχίνοια, ἢ ἡ λογιότης,
παρά σοι, κύριε, ἄνευ τῆς χάριτος ἰσχύουσι.

βιβ: γ. κεφ: νε. στιγμὴ δ. α. χυν. κ ξκιε: ε

τὰ γὰρ τῆς φύσεως δῶρα τοῖς δὲ καλοῖς καὶ τοῖς κακοῖς κοινά ἐστι· τῶν δὲ ἐκλεκτῶν ἴδιον δῶρόν ἐστιν ἡ χάρις, ἢ ἡ ἀγάπη ἧπερ σημειωθέντες τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀξιοῦνται. τοσοῦτον αὕτη ἡ χάρις προέχει, ὥστ᾽ οὐδὲ τὸ δῶρον τῆς προφητείας, οὐδὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν σημείων, οὐδὲ θεωρίαν ὁπωσοῦν ὑψηλὴν ἔσται ἄνευ αὐτῆς τιμᾶσθαι. πρὸς τούτοις οὐδὲ πίστις, οὐδ᾽ ἐλπὶς, οὐδ᾽ ἄλλαι ἀρεταὶ χωρὶς ἀγάπης καὶ χάριτος εὐπρόσδεκτοί εἰσιν.

ε. Ω μακαριωτάτη χάρις, ἡ τὸν τῷ πνεύματι πτωχὸν ὄντα ταῖς ἀρεταῖς πλουτίζεις· καὶ τὸν πολλῇ οὐσίᾳ πλουτοῦντα τῇ καρδίᾳ ~~ταπ~~ ταπεινὸν κατεργάζῃ. ἐλθὲ, κατάβηθι πρὸς ἐμὲ, πλήρωσόν με πρωῒ τῇ παραμυθίᾳ σου, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ καμάτου καὶ τῆς ξηρότητος τοῦ νοὸς ἡ ψυχή μου ἐλλείψῃ. δέομαί σου, κύριε, εὕρω χάριν ἐναντίον σου· ἡ γὰρ χάρις σου ἀρκεῖ μοι ἀποτυχόντι τῶν ἄλλων, ἅπερ ἡ φύσις ἐπιποθεῖ. ἐὰν πειρασθῶ καὶ κακωθῶ πολλαῖς θλίψεσιν, οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, τῆς χάριτός σου παραγινομένης μοι. αὕτη ἡ ἰσχύς μου, αὕτη συμβουλὴν καὶ βοήθειαν παρέχει· πάντων ἐχθρῶν δυνατωτέρα ἐστὶ, καὶ πάντων σοφῶν σοφωτέρα.

5. Αὕτη καθηγήτρια τῆς ἀληθείας, διδά-
σκαλος τῆς παιδείας, + παράκλησις τῆς θλίψε-
ως, + ζα. 5.
φῶς τῆς καρδίας, φυγαδεύτρια τῆς λύπης,
ἀφαιρέτρια τοῦ φόβου, θρέπτρια τῆς εὐλα-
βείας, παραγωγὶς τῶν δακρύων. τί ἄνευ
αὐτῆς εἰμι, πλὴν ξύλον ξηρὸν, καὶ στέλε-
χος ἀνωφελὲς, ἵν' ἀποβληθῇ; διὸ κύριε,
ἡ χάρις σου ἀεὶ με προφθάνοι καὶ παρέ-
ποιτο, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις συνεχῶς
προσκείμενον κατεργάζοιτο, διὰ τοῦ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ υἱοῦ σου. Ἀμήν.

Κεφ: νς.

Ὅτι ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαρνήσασθαι, καὶ τῷ Χρι-στῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀκολουθῆσαι ὀφείλομεν.

α. Τέκνον, ὅσον ἰσχύεις σοῦ ἐξελθεῖν, το-
σούτω εἰς ἐμὲ μεταβῆναι δυνήσῃ. καθάπερ
τὸ μηδενὸς ἔξωθεν ἐπιθυμεῖν, τὴν εἰ-
ρήνην τὴν ἔσω καθίστησιν, οὕτω τὸ ἑαυτὸν
ἔσω καταλείπειν, τῷ θεῷ συνάπτει.
ἐθέλω σε μανθάνειν τὴν τελείαν ἀπάρ-
νησιν σου ἐν τῷ θελήματί μου ἄνευ ἀντι-
λέξεως καὶ μέμψεως. ἀκολούθει μοι.
ἐγώ εἰμι ὁ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή.
χωρὶς ὁδοῦ οὐ πορευόμεθα· χωρὶς ἀλη-
θείας, οὐ γινώσκομεν· χωρὶς ζωῆς, οὐ ζῶ-
μεν. ἐγώ εἰμι ὁ ὁδὸς, ἣ ἕπεσθαι, ἡ ἀλή-

βιβ: γ. κεφ: νϛ. στιχεῖα. α χπγ. χά ξκεφ: ϛ.

θεια, ἣ πιστεύειν, ἡ ζωὴ ἣν ἐλπίζειν ὀφείλ-
εις. ἐγώ εἰμι ἡ ἄφθαρτος ὁδὸς, ἡ ἀνεξα-
πάτητος ἀλήθεια, ἡ ἀπέραντος ζωή.
ἐγώ εἰμι ἡ εὐθυτάτη ὁδὸς, ἡ ἀκροτάτη
ἀλήθεια, ἡ ἀληθινὴ ζωή, ἡ μακαρία ζωή,
ἡ ἄκτιστος ζωή. ἐὰν μείνῃς ἐν τῇ ὁδῷ μου,
γνώσῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευ-
θερώσει σε, καὶ ἐπιλήψῃ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

β. Εἰ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρη-
σον τὰς ἐντολάς. εἰ θέλεις γνῶναι τὴν ἀ-
λήθειαν, πίστευσόν μοι. εἰ θέλεις τέλειος
εἶναι, πώλησον πάντα. εἰ θέλεις μαθη-
τής μου εἶναι, ἀπάρνησαι σεαυτόν. εἰ θέ-
λεις τὴν μακαρίαν ζωὴν κτήσασθαι, τὴν
παροῦσαν καταφρόνησον. εἰ θέλεις ὑψω-
θῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ, ταπείνωσόν σε ἐν τῷ
κόσμῳ. εἰ θέλεις συμβασιλεύειν μοι, συμ-
βάστασόν μοι τὸν σταυρόν. μόνοι γὰρ οἱ
δοῦλοι τοῦ σταυροῦ εὑρίσκουσι τὴν ὁδὸν τῆς
μακαριότητος, καὶ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός.

γ. Κύριε Ἰησοῦ ὅτι στενός ἐστιν ὁ βίος σου,
καὶ τῷ κόσμῳ καταφρόνητος, παράσχου μοι
σὺν τῇ τοῦ κόσμου καταφρονήσει ἀκολουθῆ-
σαί σοι. οὐ γὰρ δοῦλος μείζων ἐστὶ τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον

ἀσπαζέσθω ὁ δοῦλός σου ἐν τῷ βίῳ σου, ὅτι ἐκεῖ ἐστιν ἡ σωτηρία μου, καὶ ἀληθινὴ ἀγιότης. πᾶν ὅ,τι ἂν ἔξω αὐτῆς ἀναγινώσκω ἢ ἀκούω, οὐκ ἀναψύχει με, οὐδ᾽ ἐκπλέως τέρπει.

δ. Τέκνον, ὅτι ταῦτα οἶδας, καὶ ἀνέγνως πάντα, μακάριος ἔσῃ, ἐὰν ποιῇς αὐτά. ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν, καὶ συγκαθίσω ~~αὐτοῦ~~ μοι αὐτὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καθὼς ἔλεξας, καὶ ὑπέσχου, οὕτω δὴ γενηθήτω καὶ συμβήτω μοι ἀξιοῦσθαι. ὑπεδεξάμην, ὑπεδεξάμην παρὰ τῆς χειρός σου τὸν σταυρόν, βαστάσω, καὶ βαστάσω αὐτόν, ἕως τοῦ θανάτου, ὥσπερ σὺ ἐπέθης μοι. ἀληθῶς ὁ βίος τοῦ ἀγαθοῦ μοναχοῦ σταυρός ἐστι, καὶ ὁδηγὸς τοῦ παραδείσου. ἤρκται ὀπίσω βαδίζειν οὐκ ἔξεστιν, οὐδὲ δεῖ καταλείπειν.

έ. Δεῦτε ἀδελφοί, ἅμα βαδίζωμεν, ὁ Ἰησοῦς παρέσται ἡμῖν. διὰ τὸν Ἰησοῦν ὑπεδεξάμεθα τὸν σταυρὸν τοῦτον. διὰ τὸν Ἰησοῦν ὑπομένωμεν ἐν τῷ σταυρῷ. ἔσται βοηθὸς ἡμῶν, ὁ ὁδηγὸς καὶ προηγητὴς ἡμῶν γινόμενος. ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἡμῶν διαπορεύεται ἐναντίον ἡμῶν, ὁ ὑπερμαχῶν ἡμῶν. ἀκολουθῶμεν ἀνδρείως,

βιβ: γ. κεφ: νϛ. στιχ: ε. ἀρχηγ. κα σπιρ: 5.
οὐδεὶς φοβείσθω ἀπὸ φόβων. ὡς μὲν ἕτοι-
μοι ἀποθανεῖν ἐν ἀνδρείᾳ ἐν πολέμῳ,
καὶ μὴ καταλείπωμεν αἰτίαν τῇ δόξῃ
ἡμῶν, φυγόντες ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

κρ. ζ. **Κεφ: νζ.**

Περὶ τοῦ μὴ ἄγαν ἄθυμον εἶναι ‖ τὸν ἄν-
θρωπον, ‖ ἐλλείμμασί τισι περι-
πίπτοντα.

α. **Τ**έκνον, μᾶλλον ἀρέσκει μοι ἡ ὑπομο-
νὴ καὶ ἡ ταπεινότης ἐν τῇ ἀθυμίᾳ, ἢ ἡ πολλὴ
παράκλησις καὶ εὐλάβεια + διὰ τί μικρόν
τι κατὰ σοῦ λεχθὲν λυπεῖ σε; εἰ μεῖζον ἐ-
γένετο, οὐκ ἂν κινηθῆναί σε ἐδέησεν. ἀλ-
λὰ νῦν ἔασον. οὐκ ἔστι πρῶτον, οὐδὲ καινόν,
οὐδὲ ὕστατον ἔσται, εἰ πολὺν χρόνον ζητήσεις.
ἱκανῶς ἀνδρεῖος εἶ ὅσον μηδὲν ἀτύχη-
μα συναντᾷ. ἔτι δὲ καλῶς μὲν βουλεύ-
εις, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνδυναμοῦν ἐπίστασαι
τοῖς λόγοις. ὅτε δ' ἀπροσδόκητος θλῖψι-
ς ἐπὶ θύρᾳ σου ἐγγίζουσης, ἀπορεῖς καὶ
ἀδυνατεῖς. μεγάλην τὴν ἀσθένειάν σου
σκόπει, ἧς ἐν μικραῖς ἀποβάσεσι πλε-
ονάκις πεῖραν λαμβάνεις· ἀλλ' ὅμως
εἰς τὴν σωτηρίαν σου γίνεται, ὁπότε
ταῦτα καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ὅμοια συμ-
βαίνει. + ἐν εὐτυχίᾳ

β. Καθ' ὅσον δύνῃ, ἀπόβαλλε τοῦτο ἐκ τῆς καρδίας, καὶ εἰ ἥψατό σου, ἀλλ' ὅμως σε μὴ καταβαλλέτω, μηδὲ πολὺν χρόνον ἐμπλεκέτω. ~~κἂν ἧττον~~ τοὐλάχιστον φέρε εὐκόλως, εἰ οὐ δύνῃ ἱλαρῶς. κἂν ἧττον, ἀσμένως ἀκούῃς, καὶ ἀγανάκτησιν αἰσθάνῃ, ἐπέχε σεαυτόν, καὶ μὴ ἄτακτόν τι ἐκ τοῦ στόματός σου ἐξελθεῖν ἔασον, ἐξ οὗ μικροὶ σκανδαλισθῶσι. ταχέως ἡ κίνησις ἐγερθεῖσα ἠρεμήσει, καὶ ἡ ἔσω ὀδύνη τῇ τῆς χάριτος ἀφίξει γλυκαίνεται. ἔτι ἐγὼ ζῶ (ὁ κύριός φησιν) ἕτοιμος ὢν βοηθεῖν σοι, καὶ πλέον τοῦ εἰωθότος παραμυθεῖσθαι, ἐὰν ἐμοὶ πεποίθῃς, καὶ εὐλαβῶς ἐπικαλέσῃς.

γ. Θάρσει, καὶ ἐπὶ πλείω ὑπομονὴν παρασκευάσθητι. οὐ πάντα οἴχεται, εἰ πλεονάκις αἰσθάνῃ θλιβόμενος, ἢ δεινῶς πειραζόμενος. ἄνθρωπος εἶ, καὶ οὐ θεός. σὰρξ εἶ, οὐκ ἄγγελος. πῶς σὺ ἂν ἴσος τῆς ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ἀεὶ διατελεῖν, τούτου τῷ ἀγγέλῳ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐπιλείψαντος; ἐγὼ εἰμι ὁ τοὺς λυπουμένους ἰώμενος, καὶ τοὺς τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν γινώσκοντας εἰς τὴν θεότητά μου παράγων.

δ. Κύριε, εὐλογηθήτω ὁ λόγος σου, ὁ γλυκὺς τῷ στόματί μου ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.

βιβ: γ΄. κεφ: νζ΄. στιχ: δ΄. ἀρχ. κρ. ξκε:

τί δ᾽ ἂν ἐποίουν ἐν τοιαύταις θλίψεσι καὶ στενοχωρίαις μου, εἰ μὴ τοῖς ἁγίοις λόγοις σου ἐθάρρυνάς με; μόνον εἰς τελευταῖον τοῦ τῆς σωτηρίας λιμένος ἀφίξομαι, τί μέλει μοι, τίνα καὶ πόσα ἂν πάθω. δὸς τέλος ἀγαθὸν, δὸς μακαρίαν ἐκ τούτου τοῦ βίου διέξοδον. μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ κατεύθυνέ με εὐθεία πορεία εἰς τὴν σοῦ βασιλείαν. Ἀμήν.

Κεφ: νη΄.

Περὶ τοῦ μὴ σκοπεῖν τὰ ὑψηλότερα, καὶ τὰ κρυπτὰ κρίματα τοῦ θεοῦ.

α. Τέκνον, φυλάττου περὶ τῶν ὑψηλῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν κρυπτῶν κριμάτων τοῦ θεοῦ διαλέγεσθαι, διὰ τί ὁ μὲν οὕτως παραλείπεται, ὁ δ᾽ εἰς τοσοῦτο ἀξίωμα παραλαμβάνεται. διὰ τί ὁ εἰς τοσοῦτο κακοῦται, ὁ δὲ ἕτερος οὕτω ἐξαιρέτως ὑψοῦται. ταῦτα πᾶσαν ἀνθρωπίνην δύναμιν ὑπερβαίνει, καὶ οὐδεὶς λόγος, ἢ συζήτησις τὸ θεῖον κρίμα ἐξερευνῆσαι δύναται. ὅτε οὖν ταῦτα ὁ ἐχθρός σοι ὑποβάλλει, ἢ ἄνθρωποί τινες πολυπράγμονες ἐρωτῶσι, μετὰ τοῦ προφήτου ἀποκρίνου· δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου. καὶ τὸ, τὰ κρίματα

κρίσεις ἀληθινὰ καὶ δίκαια ἐπὶ τὸ αὐτό. ταῖς κρίσεσι μου δεῖ φοβεῖσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐξετάζειν, ὅτι τῇ διανοίᾳ τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀνεξερεύνητά ἐστι.

κγ.

β. Περὶ τούτους μὴ ἐξέταζε, οὐδὲ διαλέγου περὶ τῶν ἀξιωμάτων τῶν ἁγίων, τίς ἂν τοῦ ἄλλου ἁγιώτερος ᾖ, ἢ τίς μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν γένηται. τοιαῦτα πολλάκις ἔριδας καὶ ἀνωφελεῖς διαφορὰς ποιεῖ, τήν τε ὑπερηφανίαν, καὶ κενοδοξίαν αὐξάνει. ὅθεν οἱ φθόνοι καὶ διχοστασίαι γίνονται, τοῦ μὲν τοῦτον ἅγιον, τοῦ δ' ἄλλον ὑπερηφάνως προκρίνειν ἐπιχειροῦντος. τοιαῦτα δὲ βούλεσθαι γινώσκειν καὶ ἐξερευνᾶν μηδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἁγίοις ἀπαρέσκει. ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἀκαταστασίας θεός, ἀλλ' εἰρήνης, ἣ μᾶλλον ἐν τῇ ἀληθινῇ ταπεινότητι, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑψώσει κεῖται.

γ. Ἔνιοι τῷ τῆς ἀγάπης ζήλῳ πρὸς τούτους ἢ ἐκείνους μείζονι διαθέσει ἑλκύονται, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνθρωπίνῃ ἢ θείᾳ. ἐγώ εἰμι ὁ πάντας ἁγίους ποιήσας. ἐγὼ τὴν χάριν ἐδωρησάμην. ἐγὼ τὴν δόξαν ἔδωκα. ἐγὼ τὰς ἑκάστων ἀξίας γινώσκω. ἐγὼ προέφθασα αὐτοὺς ἐν εὐλογίαις χρηστότη-

βιβ: γ. κεφ: νη. στιγμὴ γ. ἀχπγ. κγ Σχωρς α-
τός μου. ἐγὼ προέγνων τοὺς ἀγαπητοὺς
πρὸ αἰώνων. ἐγὼ αὐτοὺς ἐξελεξάμην
ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ αὐτοὶ οὐκ ἐμὲ προ-
εξελέξαντο. ἐγὼ ἐκάλεσα διὰ τῆς χά-
ριτος, προσείλκυσα διὰ τοῦ ἐλέους. ἐγὼ δι-
ήγαγον αὐτοὺς διὰ ποικίλους πειρασμούς.
ἐγὼ ἐνέχευα παρακλήσεις μεγαλοπρε-
πεῖς, ἐγὼ τὴν ἐπιμονὴν ἔδωκα, ἐγὼ
τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν ἐστεφάνωσα.

δ. Ἐγὼ τὸν πρῶτον καὶ τὸν ἔσχατον γινώσκω,
ἐγὼ πάντας ἀτιμήτῳ ἀγάπῃ ἀγαπῶ. ἐγὼ
ἐν πᾶσιν ἁγίοις μου ἐπαινετός. ἐγὼ εὐλο-
γητὸς ὑπὲρ πάντα, καὶ τιμητὸς ἐν ἑκά-
στοις, οὓς οὕτως ἐνδόξως ἐμεγάλυνα, καὶ
προώρισα, μηδεμιᾶς ἀξίας ἰδίας προ-
ελθούσης. ὁ τοίνυν ἕνα τούτων τῶν ἐλα-
χίστων καταφρονῶν, τὸν μέγαν οὐ τιμᾷ,
ὅτι τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν ἐγὼ ἐποίησα.
καὶ ὁ καταλαλῶν τινος τῶν ἁγίων, καὶ ἐμοῦ
καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν καταλαλεῖ. πάντες ἕν
εἰσι διὰ συνδέσμου τῆς ἀγάπης· τὸ
αὐτὸ φρονοῦσι, τὸ αὐτὸ βούλονται, καὶ
πάντες ἀλλήλους ἀγαπῶσιν.

ε. Ἔτι δὲ ὃ πολλῷ ὑψηλότερόν ἐστι
μᾶλλον ἐμὲ ἢ αὐτοὺς καὶ τὰς ἀξίας αὐτῶν

 161

ἀγαπῶσιν. ὑπὲρ γὰρ αὐτοὺς ἡρπαγέντες
καὶ ἔξω τῆς φιλαυτίας ἑλκυσθέντες, ὅλοι εἰς
τὴν ἀγάπην μετατείνουσιν, ἐν ᾗ καὶ ἀπολαυ-
στικῶς ἀναπαύονται. μηδὲν ἔστι τὸ αὐτοὺς
ἀποστρέφειν ἢ καταπνίξαι δυνάμενον·
τῆς γὰρ αἰωνίου ἀληθείας πλησθέντες, τῷ
τῆς ἀσβέστου ἀγάπης πυρὶ καίονται. σιωπά-
τωσαν οὖν οἱ σαρκικοὶ καὶ ψυχικοὶ ἄνθρωποι
περὶ τῆς τῶν ἁγίων καταστάσεως διαλεγόμε-
νοι, οἵτινες μόνον τὰς ἰδίας χαρὰς ἀγα-
πᾶν γινώσκουσιν. ἀφαιροῦνται καὶ προστι-
θέασι κατὰ τὸ ἐπιρρεπὲς αὐτῶν, οὐ καθὼς
τῇ αἰωνίῳ ἀληθείᾳ ἀρέσκει.

5. Πολλοῖς μὲν ἡ ἄγνοια ἔνεστι, μάλιστα δὲ
τοῖς μικρὸν φωτισθεῖσιν, οἵτινες σπανίως
τῇ τελείᾳ καὶ πνευματικῇ ἀγάπῃ ἀγαπᾶν
τινα ἐπίστανται. σφόδρα τῷ φυσικῷ πά-
θει καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φιλίᾳ πρὸς τούτους
ἢ ἐκείνους ἔτι ἑλκύονται, καὶ ὡς πρὸς τὰ
κάτω ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὰ οὐράνια φαντά-
ζονται. ἀλλὰ μὴν ἀσύμβλητος διαφορά
ἐστι τῶν τοῖς ἀτελέσιν ἐννοουμένων, καὶ τῶν
τοῖς φωτισθεῖσιν ἀνδράσι διὰ τῆς ἀπο-
καλύψεως τῆς ἄνω θεωρουμένων.

6. Φυλάττου τοίνυν τέκνον, περὶ μὲν τῶν τὴν
ἐπιστήμην σου ὑπερβαλλόντων περιέργως
φιλοσοφεῖν, μᾶλλον δ' ἐπιμελοῦ καὶ φρόντι-
ζε, ὅπως ὁ ἐλάχιστός γε ἐν τῇ βασιλείᾳ

βιβ: γ΄. κεφ: νη. στιχ: ζ. αχπγ. κγ Σκις: α.
τοῦ θεοῦ εὑρίσκεσθαι δυνηθῇς. κἄν τις ἐγί-
νωσκε, τίς ἂν ἁγιώτερος τοῦ ἄλλου ἦν, ἢ
μείζων ἐδόκει, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα-
νῶν, τί αὕτη γνῶσις αὐτὸν ὠφέλει, εἰ μὴ
ἐξ αὐτῆς ἑαυτὸν ἐταπείνου, καὶ εἰς μείζω
ἔπαινον τοῦ ὀνόματός μου ἀνίστατο; πολλῷ
μᾶλλον τῷ θεῷ χαρίζεται, ὁ ἐπὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν αὐτοῦ μέγεθος, καὶ τὴν τῶν ἀρετῶν
ὀλιγότητα, καὶ ὅσον ἂν τῆς τῶν ἁγίων τε-
λειότητος ἀπέχει, διανοούμενος, ἢ ὁ περὶ
τῆς μείζονος, ἢ ἐλάττονος ὑπεροχῆς αὐ-
τῶν διαλεγόμενος. βέλτιόν ἐστι πρὸς
τοὺς ἁγίους, δεήσεις εὐλαβεῖς μετὰ δακρύ-
ων ποιῆσαι, καὶ τῶν αὐτῶν ἔνδοξον βοή-
θειαν ταπεινῶς ἐπικαλέσασθαι, ἢ τὰ
αὐτῶν ἀπόρρητα ματαίᾳ ἐξετάσει
διερευνᾶν.

η. Αὐτοὶ καλῶς καὶ κάλλιστα ἀρκοῦνται,
εἴπερ ἄνθρωποι ἀρκεῖσθαι καὶ τῆς μα-
ταιολογίας αὐτῶν κρατεῖν ἐδύναντο.
οὐ καυχῶνται ἐπὶ ταῖς ἰδίαις ἀξίαις,
μηδὲν δήπου ἀγαθὸν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμοὶ
ἀνατιθέντες, ὅτι πάντα αὐτοῖς ἐκ
τῆς ἀπείρου ἀγάπης μου ἐδωρησά-
μην, τοσαύτης φιλοθείας καὶ χαρᾶς ὑπερ-
εκχυνομένης πλήθονται, ὥστε μηδε-

μιᾶς δόξης ἐλλείπειν, ἀλλ' εὐδαιμονίας
τινὸς αὐτοὺς δύναμις ὑστερίζειν. πάντες
οἱ ἅγιοι, ὅσῳ ὑψηλότεροι τῇ δόξῃ, το-
σούτῳ ταπεινότεροι ἐν αὐτοῖς, καὶ μοι ἐγγύ-
τεροι καὶ προσφιλέστεροι τυγχάνουσι. διὸ
γέγραπται, ὅτι ἔβαλον τοὺς στεφάνους αὐτῶν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ ἀρνοῦ, καὶ προσεκύνησαν
τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

θ. Πολλοὶ ζητοῦσι, τίς ἂν μείζων ᾖ ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ἀγνοοῦντες εἰ μετὰ τῶν
ἐλαχίστων συγκαταψηφισθῆναι ἀξιωθή-
σονται. μέγα ἐστὶ τὸν γ' ἐλάχιστον εἶναι
ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅπου πάντες μεγάλοι εἰσίν.
ὅτι πάντες υἱοὶ τοῦ θεοῦ κληθήσονται, καὶ
ἔσονται. ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας,
ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἀποθαν-
εῖται. οἱ γὰρ μαθηταὶ ζητοῦντες, τίς ἄρα
μείζων ἦν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, τοι-
αύτης ἀποκρίσεως ἤκουσαν· ἐὰν μὴ στρα-
φῆτε καὶ γένησθε, ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσ-
έλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτόν, ὡς τὸ παιδί-
ον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

ι. Οὐαὶ τοῖς μετὰ τῶν παιδίων ἔχουσι ταπεινῶσαι ἑαυτοὺς οὐ βουλομένοις, ὅτι ἡ τῆς οὐρανίου βασιλείας θύρα ταπεινὴ οὖσα αὐτοὺς εἰσελθεῖν οὐκ ἐάσει. πρὸς τούτοις, οὐαὶ τοῖς πλουσίοις, τοῖς ἔνθα τὰς παρακλήσεις αὐτῶν ἔχουσιν, ὅτι τῶν πτωχῶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσερχομένων, αὐτοὶ ὀλολύζοντες ἔξω στήσονται. εὐφράνθητε ταπεινοί, καὶ ἀγαλλιᾶσθε πτωχοί, ὅτι ὑμῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, μόνον ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατεῖτε..

Κεφ: νθ.

Ὅτι δεῖ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ πεποίθησιν ἐν τῷ θεῷ ἔχειν.

α. Κύριε, τίς ἐστιν ἡ πεποίθησίς μου, ἣν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἔχω; ἢ τίς μείζων παραμυθία μου ἐκ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν φαινομένων; οὐχὶ σύ, κύριε ὁ θεός μου, οὗτινος ἐλέους οὐκ ἔστιν ἀριθμός; ποῦ καλῶς εἶχον χωρὶς σοῦ; ἢ πότε κακῶς ἔχειν ἠδυνήθην παρόντος σοῦ; μᾶλλον βούλομαι πτωχεύειν διὰ σέ, ἢ ἄνευ σοῦ πλουτεῖν. προαιροῦμαι συναποδημεῖν σοι ἐπὶ τῆς γῆς, ἀντὶ τοῦ τὸν οὐρανὸν χωρὶς σοῦ κατίσχειν. ὅπου σὺ εἶ, ὁ οὐρανός. ἐκεῖ δὲ ὁ θάνα-

τος καὶ ὁ ἄθλιος, ὅπου σὺ ἄπει, σὲ ἐπιποθῶ,
καὶ διὰ τοῦτο δεῖ ἐμὲ ὀπίσθεν σου στενά-
ζειν, κράζειν τε καὶ ἀντιβολεῖν. τέλος δὲ
μηδενὶ, παντελῶς πεποιθέναι δύναμαι,
ὃς ἂν ἐν ταῖς ἀνάγκαις εὐκαίρως βοηθή-
σῃ εἰ μὴ σοὶ μόνῳ τῷ θεῷ μου. σὺ εἶ
ἐλπίς μου· σὺ παράκλητός μου, καὶ πιστό-
τατος ἐν πᾶσιν.

β. Οἱ πάντες τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσι· σὺ μό-
νον τῆς σωτηρίας μου, καὶ τῆς προκοπῆς μου
φροντίζεις, καὶ πάντα εἰς ἀγαθόν μοι ἐπι-
στρέφεις. κἂν εἰς ποικίλους πειρασμοὺς
καὶ συμφορὰς ἐμὲ καθίσῃς, ὅλον τοῦτο
εἰς τὸ ὠφελῆσαί με κατευθύνεις, ὃς χι-
λιοτρόπως τοὺς ἐκλεκτούς σου δοκιμά-
σαι εἴωθας. ἐν ταύτῃ δὲ δοκιμασίᾳ
οὐχ ἧττον χρὴ ἀγαπᾶν καὶ ἐπαινεῖν σε,
ἤπερ εἰ τῶν οὐρανίων παρακλήσεών με
ἔπλησες.

γ. Ἐν σοὶ τοίνυν, κύριε ὁ θεός, τίθημι ὅλην
τὴν ἐλπίδα καὶ καταφυγήν μου· ἐν σοὶ πᾶσαν
τὴν θλίψιν καὶ τὴν στενοχωρίαν μου καθ-
ίσταμαι, ὅτι πᾶν ἀσθενὲς καὶ ἀσταθὲς εὑρί-
σκω, ὅ,τι ἔξω σου βλέπω. οὐ γὰρ λυσιτελή-
σουσι πολλοὶ φίλοι, οὐδὲ δυνήσονται ἰσχυ-
ροὶ βοηθοὶ ἐπικουρεῖν, οὐδὲ φρόνιμοι βουλευ-
ταὶ συμφέρουσαν ἀπόκρισιν διδόναι, οὐδὲ
βίβλοι τῶν διδασκάλων παραμυθεῖσθαι

βιβ: γ. κεφ: νθ, σιγμὰ ι. α χ π γ. κλ ζαμ: β.

οὐδὲ τιμία οὐσία λυτρωμῶν, οὐδὲ τόπος ἀποκεχωρισμένος καὶ τειχηρὸς ἀσφαλίζειν, εἰ μὴ σὺ αὐτὸς παρίστασαι, βοηθοῖς, δυναμοῖς, παρακαλεῖς, παιδεύεις καὶ φυλάττεις.

Λ. Ἅπαντα γὰρ τὰ εἰς εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν φέρειν δοκοῦντα, ἀπόντος σοῦ, μηδέν ἐστι, καὶ ἀληθῶς μηδεμίαν εὐδαιμονίαν παρέχει. τὸ τέλος οὖν πάντων ἀγαθῶν, καὶ τὸ ὕψος τῆς ζωῆς, καὶ τὸ βάθος τῶν λογίων σὺ ὑπάρχεις, καὶ τὸ ἐπί σε ὑπὲρ πάντα ἐλπίζειν ἰσχυροτάτη παραμυθία τῶν δούλων σου ἐστί. πρὸς σὲ ὀφθαλμοί μου εἰσιν, ἐπὶ σοὶ πέποιθα ὁ θεός μου, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν. εὐλόγει καὶ ἁγίαζε τὴν ψυχήν μου εὐλογίᾳ τῇ οὐρανίῳ, ἵνα γένηται ἁγία οἴκησις σου καὶ θρόνος τῆς αἰωνίου δόξης σου. καὶ μηδὲν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀξιώματός σου εὑρεθῇ, ὅ,τι ἂν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μεγαλειότητός σου προσκρούσῃ. κατὰ τὸ μέγεθος τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἀπόβλεπε εἰς ἐμέ, καὶ εἰσάκουε τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου, τοῦ μακρὰν μετοικοῦντος ἐν χώρᾳ σκιᾶς θανάτου. φύλαττε καὶ σῶζε τὴν ψυχὴν τοῦ δουλαρίου σου, μεταξὺ τοσούτων κινδύνων τῆς φθαρτῆς ζωῆς. καὶ τῆς χάριτός σου παρακολουθούσης, κατεύθυνε αὐτὴν δι' ὁδοῦ τῆς εἰρήνης εἰς πατρίδα τῆς αἰωνίου λαμπρότητος. Ἀμήν. ΤΕΛΟΣ.

θ ενη
ᾳ. χπγ. ιϛ Ταςχηλιῶνος. ε. Η ὑπὲρ
τῶν τεθνηκότων ἀκολουθία.

Ευαρεστήσω.

Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος· τῆς
φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.

Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί· καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι.

Περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου· κίν-
δυνοι ᾅδου εὕροσάν με.

Θλίψιν καὶ ὀδύνην εὗρον· καὶ τὸ ὄνο-
μα κυρίου ἐπεκαλεσάμην.

Ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου, ὁ κύριος
καὶ δίκαιος ἐλεήμων· καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν
ἐλεεῖ.

Φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος· ἐταπεινώ-
θην, καὶ ἔσωσέ με.

Ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυ-
σίν σου· ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.

Ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μοι ἐκ θανά-
του, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύσε-
ως· καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος.

Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου· ἐν χώρᾳ ζών-
των.

Ἀνάπαυσιν αἰώνιον δώρησον αὐτοῖς κύ-
ριε· καὶ φῶς αἰώνιον φεγγέτω αὐτοῖς.

Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου· ἐν χώρᾳ
ζώντων. Οἴμοι.

Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέ-
κραξα· καὶ εἰσήκουσέ μου.

Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χει-
λέων ἀδίκων· καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.

Τί δοθείη σοι, καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς
γλῶσσαν δολίαν;

Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα· σὺν
τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς.

Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη,
κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνωμάτων
Κηδάρ· πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου.

Μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην
εἰρηνικός· ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπο-
λέμουν με δωρεάν.

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ· καὶ πνεύματι ἁγίῳ.

Ἀνάπαυσιν αἰώνιον δώρησον αὐτοῖς
κύριε· καὶ φῶς αἰώνιον φεγγέτω αὐτοῖς.
Οἴμοι, ὅτι ἡ παροικία μου
ἐμακρύνθη. Κύριος.

Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη·
ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου.

Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου· τοῦ ποιή-
σαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Μὴ δῴη εἰς σάλον τὸν πόδα μου· μη-
δὲ νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε.
Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει· ὁ φυλάσσ-
ων τὸν Ἰσραήλ.
Κύριος φυλάξει σε, κύριος σκέπη σου·
ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου.
Ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε· οὐδὲ
ἡ σελήνη τὴν νύκτα.
Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ·
φυλάξει τὴν ψυχήν σου κύριος.
Κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ
τὴν ἔξοδόν σου· ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος.
Ἀνάπαυσιν. ὡς ἀνωτέρω.

Κύριος φυλάξαι σε ἀπὸ
παντὸς κακοῦ, φυλάξαι
τὴν ψυχήν σου κύριος.
Ἐὰν ἀνομίας

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε· κύ-
ριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου.
Γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα·
εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε·
κύριε τίς ὑποστήσεται;
Ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστι· καὶ ἕνε-
κεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε
κύριε.
Ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου.

ἀ χπγ. ις Ταργ: ε.

ἤλπισεν ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον.

Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτὸς
ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον.

Ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος· καὶ πολλὴ
παρ' αὐτῷ λύτρωσις.

Καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν Ἰσραὴλ
ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.

Ἀνάπαυσιν. ὡς ἀνωτέρω.

Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς
κύριε, κύριε τίς ὑποστήσεται.

Τὰ ἔργα.

Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ
καρδίᾳ μου· ὅτι εἰσήκουσας πάντα
τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.

Καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι·
προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου· καὶ
ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου.

Ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου·
ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα
τὸ ἅγιόν σου.

Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε· τα-
χὺ ἐπάκουσόν μου· πληρώσεις τὴν ψυ-
χήν μου δυνάμει σου.

Ἐξομολογησάσθωσάν σοι πάντες οἱ βα-
σιλεῖς τῆς γῆς· ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ
ῥήματα τοῦ στόματός σου.

Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου·

ὅτι μεγάλη ἡ δόξα κυρίου.

Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ· καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει.

Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με, ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖρά σου· καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.

Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ, κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα· τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

Ἀνάπαυσιν. ὡς ἀνωτέρω.

Τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

Στίχος. Ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης μοι.

Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες.

Πᾶν ὃ δίδωσι.

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου· ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου.

Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

ᾳ. χπγ. ιζ θασγ: ζ.

Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.

Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων· καὶ ὕψωσε ταπεινούς.

Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν· καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς.

Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ· μνησθῆναι ἐλέους αὐτοῦ.

ιη. α.

Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν· τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἀνάπαυσον ὡς ἀνωτέρω.

Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με, οὐ μὴ ἐκβάλλω ἔξω.

Πάτερ ἡμῶν.

Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου· ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Μὴ πεποίθετε ἐπ᾽ ἄρχοντας, ἐπ᾽ υἱοὺς ἀνθρώπων· οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.

Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.

Μακάριος οὗ ὁ θεὸς Ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ· τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς.

Τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα, ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις· διδόντα τροφὴν τοῖς πεινῶσι.

Κύριος λύει πεπεδημένους· κύριος φωτίζει τυφλούς.

Κύριος ἀνορθοῖ κατερραγμένους· κύριος ἀγαπᾷ δικαίους.

Κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους, ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται·

κ. γ.

καὶ ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ.

Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα ὁ θεός σου Σιών· εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ἀνάπαυ

ᾳχπγ. ε Θαργηλιῶνος. η. +

Ἀναπαυέσθωσαν ἐν εἰρήνῃ. Ἀμήν.

Κύριε ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς μου. καὶ ἡ κραυγή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω. ὁ κύριος μεθ' ἡμῶν.

Εὐχή.

Ὁ Θεὸς ὅσγε μεταξὺ τῶν ἀποστολικῶν ἱερέων τοὺς δούλους σου ἀρχιερωσύνῃ ἢ καὶ ἱερωσύνῃ ἀκμάζειν ἐποίησας· παράσχου δεόμεθα, ὡς εἰς τὴν αὐτῶν εἰς αἰῶνα συναχθείησαν ἑταιρείαν.

Εὐχή.

Ὁ Θεὸς συγγνώμην χαριζόμενος καὶ τῆς ἀνθρωπείου σωτηρίας ἐραστής, δεόμεθα τῆς μεγάλης φιλανθρωπίας σῆς, ὅπως τοὺς τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ἀδελφούς τε καὶ ἀδελφάς, συγγενεῖς καὶ εὐεργέτας ἡμῶν τεθνηκότας, μακαρίας Μαρίας τῆς παρθένου πρεσβευούσης μετὰ τῶν ἁγίων ἁπάντων εἰς τὴν ἀιδίας μακαριότητος ἑταιρείαν ἀφικνεῖσθαι παράσχῃ.

Εὐχή.

Ταῖς τῶν πιστῶν ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτὴς Θεός, θεραπόντων καὶ θερα-

παυσῶν σου ψυχαῖς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων παράσχου, ὅπως ἧς ἀεὶ οἰκτραῖς ἀληθέσιν ἐπεθύμησαν, τῆς σῆς ἐπιτύχωσιν εὐσπλαγχνίας. ὃς ζῇς καὶ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἀνάπαυσιν. Ἀναπαυέσθωσαν ἐν εἰρήνῃ. Ἀμήν.

✝ Ἀπὸ τῶν ᾅδου πυλῶν. Ρῦσαι κύριε τὰς ψυχὰς αὐτῶν.